

REVISTA CENTRULUI DE STRATEGII APLICATE

DIPLOMACY & INTELLIGENCE

Nr.6 (Septembrie 2015)

REVISTĂ DE ȘTIINȚE SOCIALE, DIPLOMAȚIE ȘI STUDII DE SECURITATE

Bordul editorial
Laura RITEȘ - Director Direcția Procedură Legislativă, Sinteze și Evaluări la Camera Deputaților Ionuț IFRIM – Conf. Univ. Dr., cercetător științific la Institutul de Cercetări Juridice al Academiei Române Adrian CĂMĂRĂȘAN – Lect. Univ. Dr., Șef serviciu Protecția informațiilor clasificate la Autoritatea de Supraveghere Financiară Corina Georgiana ANTONOVICI – Lect. Univ. Dr, Facultatea de Administrație Publică, Școala Națională de Studii Politice și Administrative Dragoș Tiberiu NIȚĂ – Expert la Institutul Cultural Român Mihai MĂRGĂRIT – Consilier parlamentar la Camera Deputaților Sarmiza ANDRONIC - Lector la Institutul Diplomatic Român Mariana CAPOTĂ – Consilier parlamentar la Camera Deputaților Ruxandra RÎMNICEANU – Dr. ing. expert INFOSEC Andy Constantin LEOVEANU - Lect. Univ. Dr, Facultatea de Administrație Publică, Școala Națională de Studii Politice și Administrative Dorin–Marinel EPARU - Lector Universitar, Departamentul Operații Întreprinse, Studii Strategice și de Securitate, Facultatea de securitate și apărare, Universitatea Națională de Apărare „Carol I” Florin Marius POPA – Lector Univ. Dr., Facultatea de Administrație Publică, Școala Națională de Studii Politice și Administrative
Redactor Șef
Valeriu ANTONOVICI – Cadru Didactic Asociat la Facultatea de Științe Politice, Școala Națională de Studii Politice și Administrative
Redactor Șef Adjunct
Petrică-Mihail MARCOCI - Lect. Univ. Dr. Academia de Poliție „Al. I. Cuza”
Secretar General Redacție
Ionuț RITEȘ – Drd. Universitatea de Vest din Timișoara
Președinte de onoare
Ștefan GLĂVAN - Prof. Univ. Dr. Ambasador
Tehnoredactare
Diana COSTAȘ, Ionut Carol LOGOFĂTU, Anca CROITORU, Vornicu GEORGIANA, Daniela BULEARCĂ, Iuliana FOLTEA, Cristina SAVASTRE, Cristi-Alexandru FILIP, Theodora-Cătălina RADU, Vlad IRIMIE, Diana NEAGOE

Drepturile de autor rămân în proprietatea autorilor.

ISSN 2344 – 3650

Indexată în:

	Cutremure în Flancul Sudic al Uniunii Europene - Forța legii migrație sau legea forței migranților - De ce acum?	6
Ioana Sanda Stâncel	Earthquakes in the European Union's southern flank - the force of migration law or the law of migrants - Why now?	
	Efervescența securității în Orientul Apropiat și Mijlociu	
	Siria înaintea acestui val de migranți în Europa – conflict, schimbare de regim în derulare, început de anarhie, schimbare de regim fazată?	
Ioana Sanda Stâncel	Effervescence security in the Near and Middle East	13
	Syria before the current migration toward Europe- conflict, ongoing regime change, the beginning of anarchy, phased regime change?	
	Terorismul contemporan - factor de risc în condițiile accelerării procesului de globalizare	
Dr. Sorin – Gabriel Cozma	Current terrorism - Risk factor within the accelerated globalization process	22
	Securitate Societală ca Instrument de Înțelegere a Conflictelor	
Ioana Sanda Stâncel	Societal Security as Tool for Understanding Conflicts	30
	Instrumente internaționale normative de intervenție în situații de criză umanitară - Sphere Project - Carta umanitară și standardele minime în caz de catastrofă	
Ioana Sanda Stâncel	International normative tools for humanitarian intervention in crisis - Sphere Project - Humanitarian Charter and Minimum Standards in Disaster Response	39
	Migrația - o problemă de securitate	
Adelina Elena Andrei	Migration – a security problem	46
	Convergențe și divergențe privind geopolitica regională – Federația Rusă	
Badică Petrișor	Convergent and divergent opinions concerning	50

	the regional geopolitics – The Russian Federation	
Badică Petrișor	Migrația ilegală – Abordare multidisciplinară	58
	Illegal migration – Multidisciplinary approach	
Christian Ciocan	Imigrația ilegală. Forța de muncă	66
	Illegal immigration - Workforce	
Christian Ciocan	Imigrația ilegală. Drepturile cetățeniei prin naștere	69
	Illegal immigration – Citizenship rights by birth	
Christian Ciocan	Imigrația ilegală. Organisme de sprijin	72
	Illegal immigration – Supporting institutions	
Cristian Vlad Irimia	Evaluarea fenomenului migrației – Soluții pastorale și sociale ale Bisericii Ortodoxe Române	75
	Evaluation of the migration phenomenon - pastoral and social solutions of the Romanian Orthodox Church	
Conf. Univ. Dr. Veronica Mihalache	Situația refugiaților afgani în Tadjikistan	86
	Afghan refugees' situation in Tajikistan	
Cristian Vasile Petcu	Creștinism versus Islamism în contextul actual al migrației și securității	93
	Christianity versus Islamism in the context of migration and security	
Mihai Sofonea	Poziția ambivalentă a imigrantului în România: nici dușman, nici prieten	98
	Ambivalent position of immigrants in Romania: not enemy, nor friend	
Ioana Sanda Stâncel	Un nou actor pe arena geopolitică internațională – Statul Islamic -	103
	A new actor in the international geopolitical arena - Islamic State – An overview	
Ioana Sanda Stâncel	Clasic și modern în fenomenul terorist contemporan	111
	Classic and modern element of the contemporary terrorist phenomenon	
Ioana Sanda Stâncel	Impactul migrației asupra sănătății publice prin prisma securității naționale	118
	National security interests of the public health	

	impact of the migration	
	Provocări în integrarea funcțională a unei minorități de origine migratorie – romi în județul Brașov	
Ioana Sanda Stâncel		121
	Challenges in functional integration of a minority of migratory origin - Roma in Brasov	
	Migranții și drepturile de securitate socială ale lucrătorilor în Uniunea Europeană	
Ioana Sanda Stâncel		127
	Migrants and social security rights of workers in the European Union	
	Migrația și securitatea modernă	
Dragos Mircea Paun		131
	Migration and modern security	
	Cum afectează conceptul de gen modul în care înțelegem securitatea	
Georgiana-Silvia Epure		137
	How does the concept of gender change our understanding of security	

Numă apărut în colaborare cu CSIS România și ca urmare a seminarului Migrație și securitate -16.09.2015

Opiniile exprimate în textele publicate aparțin autorilor și nu reprezintă punctele de vedere ale CSA. Autorii își asumă întreaga responsabilitate pentru ideile exprimate.

Cutremure în Flancul Sudic al Uniunii Europene¹

- Forța legii migrație sau legea forței migranților - De ce acum? –

Earthquakes in the European Union's southern flank - the force of migration law or the law of migrants - Why now?

Ioana Sanda Stâncel²

Abstract

Recent, o mare presiune a fost pusă asupra democrațiilor europene, aceea de a face față maselor de migranți (sirieni) aflate în continuă mișcare. Numeroase informații ce provin din diferite surse, au scopul de a dezvălui adevărata natură a acestei situații umanitare îngrijorătoare, în special în Balcanii de Vest și Flancul Estic al Uniunii Europene.

Cuvinte cheie: migrație, refugiați, Siria, Orientul Apropiat, Marea Mediteraneană, Europa, drept internațional public, dreptul refugiaților, azil și migrație

Recent weeks brought a high pressure toward European democracies to deal with the ongoing mass of migrants, allegedly originals from Syria. Data from different trusted open sources provide relevant information in order to reveal the real nature of this concerning humanitarian situation of large mass migrants, especially in the Western Balkans and the South East flank of the European Union.

¹ Conținutul acestui material nu reprezintă în mod obligatoriu poziția oficială a Uniunii Europene sau a Guvernului României. Această lucrare este elaborată și publicată sub auspiciile Institutului de Cercetare a Calității Vieții, Academia Română, ca parte din proiectul co-finanțat de Uniunea Europeană prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013, în cadrul proiectului **Pluri și interdisciplinaritate în programe doctorale și postdoctorale. Cod proiect POSDRU/159/1.5/S/141086.**

² Doctorand, absolventa a programelor universitare și masterale în domeniul medicinei, relații internaționale și diplomatie, studii de securitate având specializări printre altele și privind migrația, refugiații, crize umanitare, studii avansate de securitate și managementul serviciilor de sănătate și sănătății publice

Introducere

De-a lungul istoriei milenare, teritoriul actual al confluențelor geostrategice din spațiul Orientului Apropiat, Spațiul Mediteranean Extins (Nordul Africii, Sudul Europei), Balcanilor de Vest și teritoriul motorului economic franco-german al Uniunii Europene au fost spații de influențe culturale heterogene, dar și de migrații ale populațiilor din aceste teritorii sau de destinație pentru populații și culturi provenind din spații de origine îndepărtate. Zilele acestea regiunea se confruntă cu un aflux excepțional de migrați provenind acum din rezervoarele demografice din Regiunea Extinsă a Mării Mediterane. Cauzele aparente ale acestei migrații masive rezidă și în factori ce țin de conflictele regionale, de războaiele ultimelor decenii, de climă și sezonalitate și de oportunități privind accesibilitatea unor resurse materiale, logistice sau politice. În acest context, aici și acum, consider oportună detalierea a zece dintre acești factori, toți cu un determinism esențial în declanșarea și susținerea acestui nivel excepțional al fenomenului curent, de fapt, fiind cel mai probabil cea mai mare presiune migratorie continentală de la Cel de al Doilea Război Mondial.

1. *Confruntările violente din Siria cu dezvoltarea unora de tip kinetic / război - Confruntările armate directe din Siria continuă deja de mai mult de 5 ani crescând în intensitate și letalitate. Din păcate, cu mijloacele relațiilor internaționale de sorginea diplomației clasice sau a celei multilaterale sau cu*

mijloacele de coerciție permise de dreptul internațional și sistemul actorilor public internațional fără a putea previziona o încetare a lor în curând. Diferite statistici internaționale aduc în fața opiniei publice cifre tot mai îngrijorătoare privind cazuistica pierderilor umane din conflict, acestea situându-se, după diferite surse publice până la un maxim de 22000 conform statisticilor publice ale ONU din ianuarie 2015. Aceste tragedii personale nu fac decât să îi motiveze pe supraviețuitori să părăsească acest areal. Unele surse citează că elementul de determinism sirian este responsabil, după unele surse deschise – Washington Post³ – de peste 50% dintre cazuri de acum, care oricum sunt duble față de cazurile din anul anterior. În mod succesiv, an după an, fiecare nou an aduce noi recorduri maxime ale numărului persoanelor migrante din regiunea extinsă spre Europa. În același timp, conflictele ultimelor decenii au dus la un maxim al numărului persoanelor dislocate intern sau regional, distincție teoretic ușor de aplicat, dar dificilă în practica în teritorii cu granițe tradițional "mișcătoare" sau instabile pentru perioade lungi și în practica unor populații cu origini tribale recente. Din acest motiv oamenii pleacă din zonele de conflicte violente din Irak, Siria, Liban, Somalia și Cornul Africii,

3

https://www.washingtonpost.com/world/syria-is-emptying/2015/09/14/2b457a86-534f-11e5-b225-90edbd49f362_story.html?wpmm=1&wpisrc=n1_headlines accesat la 16 septembrie 2015

Sudan, Libia, Sudul Egiptului, Nigeria sau Niger.

2. Cronicizarea unui mediu dominat de violențe și confruntări armate în spațiul geografic extins al Orientului Apropiat (Siria, Irak, Afghanistan) și cel riveran Mării Mediterane - Mediul de securitate din regiunea de origine a migranților a fost de-a lungul istoriei teatrul unor confruntări violente succesive și de diferite motivații subsecvente luptei pentru putere, dominație sau influență decizivă. De interes pentru înțelegerea valului curent de migranți este categoria migranților palestinieni, care, deși inițial erau atât Palestinei, cât și evrei care au fost forțați să plece de pe teritoriul Palestinei sub mandat Britanic și ca urmare a Războiului Palestinian din 1948, actualmente, fiind până la 50 000 refugiați din acest val și circa 4 950 000 descendenți. La această situația cronică s-a adăugat războiul Irakiano-Iranian, Primul Război din Golf și Invazia Irakului din 2003. Dominoul eforturilor de schimbare de regim din regiunea extinsă a Orientului Apropiat începută cu Egiptul și continuată cu Libia și Siria nu au făcut decât să aducă noi cohorte populaționale predispuse sau chiar în mișcare internă- dislocați sau externă – imigranți.

3. Pasajul spre mainland-ul European a devenit mult mai facil și accesibil - Până la începutul verii 2015, ambițiile și așteptările orientate spre Europa comunitară a statelor Balcanii de Vest și de conformare interesată economic a Greciei, au fost factori de limitare practică a pasajului, și așa ilegal, al migranților pe ruta Sud-europeană și pe cea a Balcanilor de Vest. Până de

curând, frontierele naționale din Balcanii de Vest și flancul sudic erau evitate deoarece se cunoaște că acestea erau eficient supravegheate și rata de succes a traficantilor era din ce în ce mai mică, chiar dacă aceasta impunea costuri pe care această securizare le impunea statelor naționale membre sau aspirante la statutul de membru al UE. De aceea, ruta de preferință pentru migranții ilegali era cea a tranzitului cu mijloace improvizate pe suprafață maritimă. Aceștia nu au putut folosi nici un mijloc logistic de transport autorizat deoarece transportatorii sunt obligați să se asigure că la punctul de pornire a călătoriei toți călătorii trebuie să facă dovada legalității călătoriei lor (document de călătorie valabil, și, pentru persoanele non-cetățean UE, viza de călătorie valabil și, eventual, asigurarea medicală) în caz contrar, fiind responsabili pentru orice încălcare a condițiilor de călătorie și penalizați și financiar, procedură reieșită din transpunerea în practică a Directivei UE nr 51/2000. De altfel, acesta este și principalul motiv pentru care migranții iregulari și ilegali aleg soluții logistice costisitoare, cu un parcurs lung și care le riscă viața. O rută mult mai scurtă, ieftină și sigură este cea care tarnzitează Greci și Balcani de Vest., dar care era securizată în principal prin frontiere externe ale UE ale Greciei și cele naționale ale Turciei și Macedoniei. În ultimele luni aceste state au fost confruntate cu decizii politice dificile și au traversat episoade de dezamîgire strategică în ceea ce privește așteptările de la UE: Grexit, amânarea aproape Sine Die a

aderării Turciei și a statelor din Balcanii de Vest la UE, deși acestea așteptau exact contrariu, în acest context sensibil în care se aflau aceste state în scopul declarat public al salvării vieții migranților pe mare, permeabilizează propriile frontiere pentru migranți din arealul estic al bazinului mediteranean și extensiile sale estice (Afganistan, etc.) în principal începând cu vara anului 2015 (de exemplu: Macedonia începând cu iunie 2015⁴). Astfel, acest coridor preia în principal migranți economici care deja de câțiva ani s-au relocat din Siria, sau chiar Afganistan, pe teritoriul Turciei și unii chiar au dezvoltat mici activități generatoare de venit, precum și alți migranți economici din Pakistan, Bangladesh, India, China, care dispun de unele resurse financiare pentru a își suporta costurile călătoriei, inclusiv pentru sumele cerute de călăuze sau traficanți

4. Scăderea costurilor și tarifelor călăuzelor și traficanților - În mod natural, acest motiv este direct conectat cu cel anterior și este o consecință logică a pieței reglate de cerere și ofertă, adică de expansiune a oportunităților logistice. Pasajul pe luciul apei din Turcia până în Grecia poate dura între 20 până la 60 de minute în funcție de vreme și traseul ales. Astfel, costurile logistice devin în mod evident mult mai mici, dar mai ales mai facile multor persoane, adică excluzând intermediarii și traficanții.

4

<https://www.washingtonpost.com/news/world-views/wp/2015/08/21/how-macedonia-became-the-latest-front-in-europes-migrant-crisis/>
accesat ultima dată la 15 septembrie 2015

Dacă anterior migranții trebuiau să achite între 5 000 și 6000 de dolari pentru a traversa Marea Mediterană din Libia, acum aceste costuri pe ruta balcanică s-au redus la aproximativ jumătate⁵, ceea ce face ca pentru unii care oricum plecarea era un plan, acesta să devină realizabil mult mai repede cu resursele pe care deja le aveau acumulate în acest scop.

5. Clima și poziționarea geografică - În condițiile deja descrise, este în mod natural de înțeles că sezonul estival mișcarea migranților să atingă maximul. Iminenta sosire a iernii este și un factor de presiune pentru a părăsi locația unde se află, odată sosită, aceasta nu va face decât să crească pericolele călătoriei și incidentele, inclusiv letale.

6. Invitația fățișă a cancelarului Germaniei Angela Merkel, acțiune consistentă cu interesul național al proiectului propriu german – reducerea deficitului demografic și acoperirea nevoii de forță de muncă instruită și interesată – În condițiile existenței unui interes și pregătiri în diverse stadii pentru a migra, a unui interes spre Europa Vestică pentru idealuri economice și de proiecție de viață, sau induse etnico-religios, afirmațiile interne mediatizate ale cancelarului german confirmă că Germania nu va returna migranții din Siria și este dispusă să acorde reședință pentru o populație a migranților de până la 800 000 de persoane, nu au constituit decât un

5

<https://www.washingtonpost.com/news/world-views/wp/2015/08/21/how-macedonia-became-the-latest-front-in-europes-migrant-crisis/>
accesat ultima dată la 10 septembrie 2015

factor de atracție pentru această populație fie în pregătire de a migra, fie deja în diverse etape ale călătoriei deja începute. Cu această ocazie, fluxului migranților din Turcia generat de conflictul din Siria i s-au alăturat și alți migranți economici sau politici din cauza situației extinse regionale (Irak, Kurdistanul turc, Libia, Liban, Iordania, Nordul și Estul Africii etc.)⁶. Pentru toți aceștia, factorii de presiune de a pleca și cei de atracție pentru Germania și Vestul Europei nu vor putea fi limitați de bariere fizice sau închiderea granițelor statelor membre ale UE:

7. Mobilizarea recruților de administrația siriană – Reducerea poate până la epuizare a forțelor active de resurse umane ale combatanților pro-regim și continuarea cu creșterea în complexitate a confruntărilor, inclusiv apariția unor noi actori atipici ISIS – forțează regimul la respectarea și impunerea calendarului de recrutare / mobilizare a tuturor cetățenilor proprii incorporabili conform obligativității serviciului militar. Dar generațiile tinere, bărbați sub 30 de ani, preferă să își construiască un viitor în altă locație și apreciază că aceste confruntări nu sunt războiul lor, deci refuză mobilizarea și pentru a se pune la adăpost, părăsesc teritoriul controlat de regim.

8. Liberalizarea călătoriilor cetățenilor sirieni – Delipare contradictoriu cu factorul descris anterior, totuși, se

pare că administrația Assad nu face nimic nici pentru a limita sau a determina stoparea plecării tinerilor, făcând mai ușoară obținerea pașapoartelor, a contactelor și vizelor cu elementele diplomatice/ consulare straine încă prezente în Siria sau gestionând problematica ei. Mai mult, există posibilitatea înlocuirii serviciului militar obligatoriu prin plata unei sume de aprox 300 USD. Totuși, lipsa de predictibilitate a regimului și evoluției conflictelor din zonă face ca și cei care au plătit să părăsească teritoriul. Această situație este interpretată de unii experți ca o parte a strategiei lui Assad de a elibera teritoriul de potențiali oponenți clamând public că de fapt susținerea vestului pentru elemente insurgente numite teroriste, presează exodul populației civile.

9. Eliberarea de Israel a aproximativ 7000 persoane deținute pentru migrație ilegală – Începând cu 25 august 2015, Israel a eliberat migranți din facilitatea de detenție din deșertul Holot. Acești migranți ilegali proveneau din Cornul Africii și Sudan sau alte areale africane și pentru viitor le este limitat accesul la unele zone ale teritoriului național israelian unde aveau rude și posibilități de inserție socială., fiind astfel forțați să migreze și să se alăture valului de migrați denumiți generic "sirieni".

10. Limitarea eforturilor umanitare internațional – Încă înainte de declanșarea acestui val de presiune migratorie pentru Europa, deja existau aproximativ 4 milioane migranți din cauza conflictului sirian. De asemenea, în regiunea Asiei Mici, a Golfului

⁶https://www.washingtonpost.com/world/iraqi-s-join-an-intensifying-flow-of-refugees-to-europe-from-turkey/2015/09/06/aee71eaa-54a6-11e5-9f54-1ea23f6e02f3_story.html accesat la 10 septembrie 2015

Persic, Peninsulei Arabice și a bazinului Mării Mediteraneene, se aflau deja în diverse forme de dislocare multe alte persoane deplasate ca urmare a unei situații istorice (Palestina) sau din ultimele decenii, persoane care necesitau atenția și asistența comunității internaționale. Din cauza acestei situații, aceste persoane sunt limitate în accesul la soluții locale: de ex. educație, loc de muncă etc, motiv pentru care au devenit dependente de ajutoarele internaționale și aspirând să se deplaseze în țările de origine ale acestor ajutoare.

11. Balbăiala europeană comună – soluții și rezoluții, lipsa unui consens și a unor instrumente legale comune aplicabile imediat – Odată cu instalarea unei situații fără precedent de la Cel de al Doilea Război Mondial, Uniunea Europeană a fost surprinsă și nepregătită pentru situații umanitare implicând largi mase de populații migrante. Instrumentele pe care UE și în plan comunitar, statele membre le aveau la dispoziție au fost concepute pentru a gestiona situații și cazuistică personală a unor indivizi, dar nu a unor mase migrante. În acest context, diferite state membre și liderii au reacționat emoțional și sub presiunea maselor, mass media și propriilor valori morale creștine ale construcției europene. Reacțiile necoordonate, uneori divergente și evident neadecvate și neconforme acelor instrumente ale dreptului internațional sau european existente și incidente au avut efectul unor încurajări și a unor exacerbări așteptărilor, consolidării preferințelor și sentimentului de corectitudine și legitimitate ale

migranților de a obliga Europa și guvernele europene în a le rezolva problema în felul în care ei doresc și unicul pe care îl acceptă. Adică, impunând propriile lor opțiuni și preferințe, impunând renunțarea la instrumentele normative aplicabile migranților ilegali, alții decât cei refugiați conform ONU, forțând UE să își modifice elemente de guvernare a problematicei pentru a satisface așteptările migranților. .

12. Lipsa unei soluții curente reale și eficiente pentru soluționarea factorilor de presiune generați de crizele în arealele de origine sau de ședere în transit – În mod evident, complexitatea naturii și derulării conflictului din spațiul Siriei și al Irakului, precum și cauzele predominant economice ale migrației din unele areale ale Africii, dovedesc că opțiunile politice internaționale, cele ale intervențiilor de securizare și /sau dezvoltare, sunt inefficiente în a elimina aceste cauze într-un viitor predictibil pe termen imediat sau mediu.

Concluzii: Această tragedie a destinului unor migranți necesită o abordare comprehensivă și multisectorială. Totuși, în sistemul relațiilor internaționale, ONU și cel al UE există unele instrumente de reglementare, deși imperfecte, care ar fi putut fi aplicate cu mai multă celeritate pentru a fi putut fi eficiente în îmbunătățirea vieții acestor persoane. În acest sens, există bune practici pentru relocarea refugiaților sau altor migranți din cauze de conflict aplicate cu succes pentru securitatea națională de Canada, SUA și Regatul Unit. În materia refugiaților și azilului,

atât izvoarele de drept internațional multilateral Carta ONU și convențiile subsecvente, precum și pilonul comunitar, dau o definiție clară a refugiatului și conduitei sale odată ajuns într-un stat sigur. Atât dreptul comunitar, cât și dreptul național al statelor membre sau din Balcanii de Vest conțin prevederi clare privind dreptul frontierei de stat și migrația ilegală. În lumina dreptului internațional public / dreptului umanitar / dreptului războiului există diferite seturi de reglementări pentru gestionarea mișcărilor persoanelor deplasate din cauze conflicte și care au fost sau sunt pe criterii bine întemeiate suspicinate a fi fost combatanți. Fără a deroga de la compasiune umanitară pentru nevoile individuale ale persoanelor migrante, apreciez că simpla forțare a unei reacții emoționale

sau demodificare a propriilor valori sau interese partizane de stat, nu fac decât să încurajeze și să atragă alte deplasări ale maselor de migranți cu toate riscurile lor, încurajarea la rezistența la integrare funcțională în statul gazdă și creșterea decepției pentru gradientul dintre drepturile și posibilitățile reale de suport și așteptările migranților, cu risc de autoradicalizare.

Bibliografie selectivă:

www.unhcr.org

www.iom.org

www.hrw.org

www.mdm.org

www.msf.org

www.bbc.uk.org

Colecția The Washington Post

Colecția The New York Times

Efervescenta securității în Orientul Apropiat și Mijlocii

Siria înaintea acestui val de migrații în Europa – conflict, schimbare de regim în derulare, început de anarhie, schimbare de regim fazată?

Effervescence security in the Near and Middle East

Syria before the current migration toward Europe- conflict, ongoing regime change, the beginning of anarchy, phased regime change?

Ioana Sanda Stâncel⁸

Abstract:

Situația din Siria și regiunea extrinsă înainte de recentul val migratoriu spre Europa este greu de catalogat și codificat prin prisma instrumentelor de analiză de conflict disponibile. Cum putea fi catalogată situația: conflict, schimbare de regim în derulare, schimbare de regim, început de anarhie, alunecare sau ofertă pentru islamisti sau schimbare de regim în etape.

Cuvinte cheie: Siria, conflict, schimbare de regim, analiză de conflict

Even before the huge migrant population pretended originally from Syria arrived on the Europe's shores this summer, the local and regional situation was difficult to be assessed and explained with conflict analysis tools. How could it be better described: ongoing regime change, the beginning of anarchy, phased regime change, failure or free offer to Islamists?

⁷ Conținutul acestui material nu reprezintă în mod obligatoriu poziția oficială a Uniunii Europene sau a Guvernului României. Această lucrare este elaborată și publicată sub auspiciile Institutului de Cercetare a Calității Vieții, Academia Română, ca parte din proiectul co-finanțat de Uniunea Europeană prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013, în cadrul proiectului **Pluri și interdisciplinaritate în programe doctorale și postdoctorale. Cod proiect POSDRU/159/1.5/S/141086.**

⁸ Doctorand, absolventa a programelor universitare de medicina, relații internaționale și diplomatie, studii de securitate având specializări printre altele și privind migrația, refugiații, crize umanitare, studii avansate de securitate și managementul serviciilor de sănătate și sănătății publice

1. Ipoteză de lucru după evaluare primară:

1.1. Război civil persistent (protacted) intrareligios (Sunnit-Shiit) interetnic (Arabo-Persan - evident și Kurdo-Arab – insidios, mocnit încă, dar tot mai prezent prin proxi-indicii) politic (Partidul Ba'th și clanul Assad versus opozanți intra-socialiști, dar și alți opozanți de sorginte ideologică politică), prezența elementelor de externalizare loco-regională și atragere internațională (NATO, Consiliul Statelor din Golf, etc).

1.2. Criză umanitară severă persistentă și agravantă în timp și de condițiile fizice locale

1.1. Context politic, economic socio-cultural (inclusiv etnic și religios)

1.1.1. Poziționare geografică și mediu.

- Republica Arabă Siriană este situată în Orientul Apropiat, Asia Mică în regiunea extinsă a Mării Mediteraneene, învecinându-se la nord cu Turcia (frontiera de uscat de 822 km), la est/ sud –est cu Irakul (frontiera

terestra 605 km traversând și zone cu forme de relief aride și deșertice), la sud cu Regatul Hasemit al Iordaniei (frontiera terestra 375 km), la sud-vest cu Israelelul (frontiera terestra de 76 km cuprinzând și cea a Platoului Golan cucerit de Israel în urma Războiului din 1967), la sud/vest vest cu Libanul (frontiera terestră de 375 km) și la vest nord/ vest are litoral la Marea Mediterană (193 km).

- Teritoriul are o suprafață de 185,180 sq km, în majoritate fiind un teren arid și semi-arid, deșertic, cu munți în partea vestică și câmpii de-a lungul litoralului și al râurilor ceea ce face ca doar maximul de aprox 25% să fie teren agricol, dintre care în agricultură doar aprox 5 % să permită culturi permanente. Teritoriul este arid și cu un climat continental uscat, cu deficit hidric major și inechități în accesul la apă dulce/ potabilă, fiind străbătut de la nord la est de fluviul Eufrat, cu afluentul său Barada, iar alte rezerve de apă dulce/ potabilă sunt la nivelul Platoului Golan fiind și cauza geostrategică a conflictului cu Israelul.

- Principalele centre urbane și de concentrare demografică: Aleppo 2.985 milioane locuitori, Damasc (capitala) 2.527 milioane locuitori; Hims (Homs) 1.276 milioane locuitori; Hamah 854,000 locuitori (conform estimărilor demografice ale CIA pentru anul 2009)

- Alte observații: Capitala, orașul Damasc aflată într-o oază alimentată de râul Barada este considerată, alături de alte Alep, unul dintre habitatele umane cele mai vechi locuite neîntrerupt din antichitate. Conform estimărilor din 2010, pe Platoul Golan

sunt 41 de aşezări israeliene care folosesc şi teritoriul înconjurător lor.

1.1.2. Determinanţi demografici, structura şi distribuţie geografică socială, etnică şi confesională.

Populaţie 22,530,746 persoane (est. iulie 2012 UN)

Structura pe vârste

0–14 ani: 35.2% (bărbaţi 4,066,109/femei 3,865,817)

15–64 ani: 61% (bărbaţi 6,985,067/femei 6,753,619)

65 ani şi peste: 3.8% (bărbaţi 390,802/femei 456,336) (2011 est.)

Structura etnică:

- **Date oficiale** Arabi 90%, Kurzi 9%, Siriaci, Armeni şi alţii, inclusiv evrei 1% (CIA factbook, US Department of State Country Fact Sheet, UN, World Population Prospects year book 2010 etc).

- **Observaţie:** Pentru a îşi legitima prezenţa şi succesiunea ca şi clan dominant în structurile politice şi de conducere a ţării în ultimele decenii, familia Al Assad a încercat să includă formal macar minorităţile în poziţii administrative publice

Structura confesională

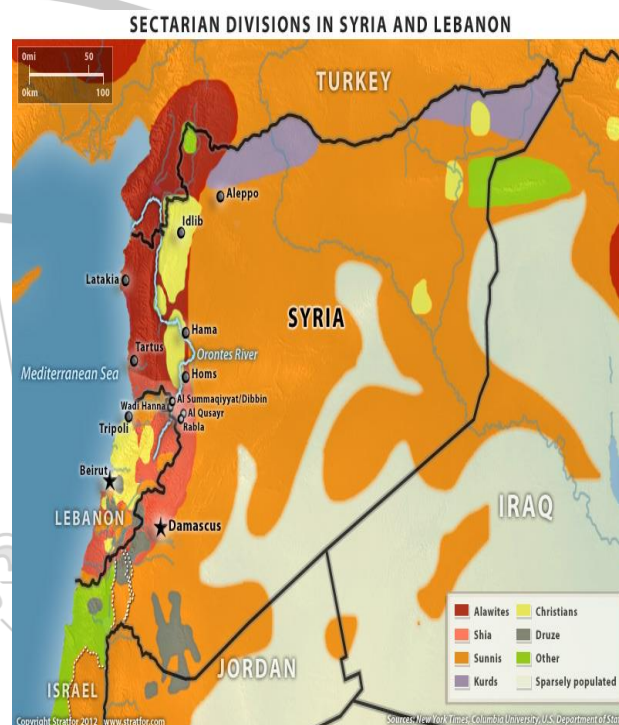
- **Date oficiale autodefinire:** **Musulmani Sunniţi 74%, autodefiniţi ca Islamul corect**, incluzând arabi, majoritatea kurzilor, circassieni, checheni, unele grupuri turcice. **Alte denominaţiuni Musulmane** (caracterizate de unii chiar din Islam ca fiind eretice, sectante etc.) incluzând denominaţiuni Gnostice cum sunt alaviti, druizi, în general shiiti approx. **16%, creştini** (diverse denominaţiuni,

inclusiv ortodocşi) **10%, evrei** (mici comunităţi remanente şi „protejate” în Damasc, Al Qamishli şi Alep).(v. si site vechi

[https://www.cia.gov/library/publications/the-world-](https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbookgeos/sy.html#People)

[factbookgeos/sy.html#People\)](https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbookgeos/sy.html#People)

Harta STRATFOR

1.1.3. Organizare politică:

Republica arabă sub conducerea unui regim autoritar de sorginte socialistă (Partidul Ba'ath / Ba'th Sirian), independentă din 17 aprilie 1946 (conform Legii Naţiunilor de sub Mandat administrativ francez - vezi şi "Istorie – elemente relevante"). Intre februarie 1958 şi septembrie 1961, împreună cu Egiptul au format un singur subiect de drept internaţional public, sub denumirea de Republica Arabă Unită.

- **Participare la organizaţiile internaţionale publice:** ABEDA, AFESD, AMF, CAEU, FAO, G-24, G-77, IAEA, IBRD, ICAO, ICC, ICRM,

IDA, IDB, IFAD, IFC, IFRCs, IHO, ILO, IMF, IMO, Interpol, IOC, IPU, ISO, ITSO, ITU, LAS, MIGA, NAM, OAPEC, OIC, UN, UNCTAD, UNESCO, UNIDO, UNRWA, UNWTO, UPU, WCO, WFTU, WHO, WIPO, WMO, WTO (observator)

- **Relații internaționale publice/diplomatice:** Ca urmare a reprimărilor revoltelor opoziției, ca sancțiune politică și publică, mai multe state vestice și-au închis sau și-au retras reprezentanții diplomatici, printre care și SUA (12 februarie 2012), State membre ale UE etc.

- **Observatie.** Ca urmare a aspectelor demografice generate de numeroase familii mixte formate între sirieni și române, și copiii rezultați din aceste căsătorii, deci a unui grup populațional semnificativ de cetățeni români și / sau cu legături puternice cu România, misiunea diplomatică a României este deschisă, iar misiunea consulară este deschisă și cu capacități sporite pentru a asigura sprijinul cetățenilor care vor să se repatrieze voluntar sau au nevoie de alte tipuri de asistență. În acest sens, MAE român a lansat o alertă de călătorie și o alertă de repatriere voluntară a cetățenilor români. (www.mae.ro)

1.1.4. Organizare administrativă: 14 provincii (muhafazat, singular - muhafazah); Al Hasakah, Al Ladhiqiyah (Latakia), Al Qunaytirah, Ar Raqqah, As Suwayda', Dar'a, Dayr az Zawr, Dimashq (Damascus), Halab, Hamah, Hims (Homs), Idlib, Rif Dimashq (Zona provincială a Damascului), Tartus.

1.1.5. Sistem legislativ:

- **Constituțional:** Constituția din 13 martie 1973, revizuită ca urmare a revoltelor din februarie 2012.

- **Intern:** De tip mixt, drept civil cu excepția celui privind dreptul familiei unde se aplică legea Islamică (Shari'a)

- **Extern:** Sistemul internațional public, dar nu e parte a Curții Penale Internationale.

1.1.6. Organizare a puterilor publice

Executiv - Șeful statului: Președintele Bashar al-ASAD (din 17 iulie 2000); Vice Președintele Farouk al-SHARA (din 21 februarie 2006) supraveghează politica externă; Vice Președintele Najah al-ATTAR (din 23 martie 2006) supraveghează politicile culturale.

Șeful guvernului: Prim Ministru Wael al-HALQI (din 9 August 2012).

Guvernul/ Cabinetul este denumit Consiliu de Miniștri numit de Președinte, cel mai recent fiind numit în 14 aprilie 2011

Alegeri – afirmativ libere, Președintele a fost reales pentru al doilea termen de 7 ani prin referendum-ul popular din 27 mai 2007 (urmatorul e planificat în mai 2014) în contextul în care numărul de mandate nu este limitat. Rezultatele l-au reconfirmat pe Bashar al Assad cu o majoritate de 97.6%.

Legislativ - De tip unicameral, denumit Adunarea Poporului sau Majlis al-Shaab având 250 de membri alesi prin vot popular pentru un mandat de 4 ani. Cele mai recente alegeri au avut loc în 7 mai 2012.

Puterea Judecatorească - Consiliul Suprem Judiciar condus de

Președinte, având rolul de a numi și demite magistrații, iar la nivel național este și Curtea Supremă Constituțională cu rol de judecare a cauzelor electorale, constituționalității legilor și decretelor, având judecători numiți pentru un mandat de 4 ani. În sistemul judiciar organizat pe diferite niveluri sunt incluse și Curtea de Casație, Curțile de Apel și instanțe locale, ultimele fiind formate din Curțile magistraților, Curțile de Primă Instanță, Curțile pentru Delicvență Juvenilă, cele pentru vămi, și instanțe specializate pe securitate economică, precum și Instanțele publice supreme de securitate, dar și Curțile privind Statutul Persoanelor (implicate în soluționarea cazurilor privind aspecte religioase și cele ce țin de regimul matrimonial și divorț).

Opoziție și reprezentarea politică - Ca urmare a reuniunii de la Doha din noiembrie 2012, sub presiuni internaționale ale statelor din Golful Persic (ex. Qatar) și SUA/ UE, s-a format Consiliul Național al Opoziției Siriene care pentru moment încearcă să fie exponentul opoziției libere și încearcă să fie cât mai inclusiv pentru toate grupurile de opoziție, religioasă și politică.

Militar: - Armata regulată cu forțe semnificative și logistică modernă de sorginte sovietică, existând alegeri și temeri privind existența capacităților de arme biologice și chimice. Armata și forțele de securitate regulate sunt afectate de demoralizare și există dezertări semnificative ca număr și poziții. În același timp, există alegeri din partea

comunității internaționale și opoziție din Siria Liberă precum că forțele locale regulate de securitate ar primi sprijin direct din partea Iranului și a unor grupări paramilitare iraniene cu presupuse legături și susținere din partea Hibalah, precum și privind sprijin logistic și de forțe din partea unor aliați ai regimului din China, Rusia sau Coreea de Nord.

Militar – opoziția autointitulată Siria Liberă și-a autointitulat și o grupare armată cu numele de Armata Siriană Liberă, deși cu dotări și capacități reduse și lipsită de logistică modernă și mai ales în domeniile aereo și naval, dar și lipsită de organizare și coordonare între diferite regiuni și grupuri.

1.2. Ideologii, dezvoltări politice, economice și sociale recente relevante conflictului: alegeri presupus libere, reforme insuficiente și fără o acceptabilitate și credibilitate internă sau externă în rândul opoziției, descentralizare, reorganizare, numeroși refugiați și persoane dislocate intern, zeci de mii de victime și persoane afectate, mutilate de război și posibilități limitate locale de tratament și acces limitat al organizațiilor umanitare internaționale, situația civililor confrunțați cu o severă criză umanitară și de supraviețuire.

1.3. Contextul regional recent de schimbări – Irak, Afghanistan, războiul Global Impotriva Terorismului (deja demodat și în proces de rebranding), Primăvara Arabă, Inarmarea nucleară a Iranului (recentele – în ultima săptămână-

tensiuni crescute între Iran și SUA), procesul electoral al unora dintre cele 5 membri permanenți ai Consiliului de Securitate al ONU (SUA, China, Rusia etc) și în cazul altor actori interesați – ex. Israel, alegeri și interese bilaterale sau de grup ale unor actori internaționali/ subiecți de drept internațional). **Observație:** Regimul Al-Assad este presupus a avea acces și a dispune neîngrădit de arme biologice și arme chimice, ceea ce este luat în calcul și pentru forțele combatante și pentru victimele civile, mai ales la o presiune intensă și intervenție militară externă/ internațională.

2. Clasificare și încadrare normativă a situației curente a conflictului.

2.1. Conform cadrului de reglementare al sistemului internațional (ONU), situația actuală este cea a unui *conflict armat non-internațional* careia îi sunt incidente prevederile Protocolului Adițional II din 1977 al Convențiilor de la Geneva din 1949.

2.2. Conform parametrilor de gândire critică strategică și militară a SUA, interpretarea **Departamentului de Stat** poate fi cea a unui *protracted conflict* cu creșteri, exacerbari, perioade de platou, reveniri și reluări, adică alternând diferite faze ale conflictului în timp și spațiu și cu cauze locale și punctuale diferite sau dintre cele istorice nerezolvate sau exacerbate. În aceiași parametri operând din perspectiva **Departamentului Apărării**, situația poate îmbrăca elementele definitorii ale unui *război civil* între principalele părți interesate (regim și opozanți) pornind și de la argumentele

definitorii ale părților participante în conflict și motivațiilor lor.

2.3. Comunitatea internațională (actori ai sistemului public internațional, organizații internaționale publice, mari actori neguvernamentali – de ex organizațiile umanitare specializate pe apărarea drepturilor omului, intervenție în caz de crize umanitare și / sau reconstrucție, organizațiile religioase și ramurile civile ale organizațiilor religioase etc.) pornind de la impactul letal sau partial asupra populației civile necombatante și impactul general asupra drepturilor acestora, pot lua în considerare prevederile Cartei ONU privind protecția civililor și astfel, prin intermediul măsurilor subsecvente ce s-ar impune, ar putea cere direct sau prin intermediul actorilor membrii permanenți și Consiliului de Securitate sau alte mecanisme ale ONU (Secretar General, Reprezentant Special, UNHCR etc) *măsuri legale și legitime internaționale pentru protecția civililor*, măsuri care pot merge până la intervenția militară externă în ciuda prevederilor din Protocolul al Doilea din 1977 al Convențiilor de la Geneva din 1949. (Se pot eticheta și singulariza/ detalia fazele / etapele, condiții, actori implicați și rolul lor și prognoze). În acest context au fost desemnați succesiv și cei **doi Emisari Speciali ONU- Liga Arabă**, având ca scop soluționarea pașnică a conflictului și protecția civililor, moștenirilor culturale și restabilirea păcii și dialogului între părțile opozante.

2.4. ONU - Consiliul pentru Drepturile Omului – In mandatul recent încheiat al SUA, dar care a mai câștigat încă unul (începând cu 12 nov 2012), aceasta a co-sponsorizat o rezoluție privind situația drepturilor omului în Siria și **patru sesiuni speciale** ale Consiliului care să ia în discuție această situație și să condamne atrocitățile din Siria. De asemenea a insistat în numirea unui Raportor Special pentru drepturile omului din partea Consiliului care să acționeze după expirarea mandatului Comisiei de Ancheta. Începând cu 2011 până în prezent. Consiliul a adoptat opt rezoluții atrăgând atenția comunității internaționale și autorităților locale, criticând și condamnând în mod tăios și repetat comportamentul și acțiunile represive ale guvernului sirian, toate aceste rezoluții fiind co-sponsorizate de SUA. Council, in particular ending its excessive and unbalanced focus on Israel, with U.S. leadership the Council has spoken up for those who are suffering major human rights violations.

2.5. Alte organizații internaționale de pace și securitate:

2.5.1. NATO – In principal pentru *apărarea securității colective* a membrilor săi – art. 5 al Acordului de la Washington DC - (Turcia) în cazul unui atac direct, dar și secundar ca braț “armat” hard power al ONU și / sau al UE și politicii sale de securitate sau externe comune (inclusiv în ceea ce privește protecția civililor, asistență umanitară, cea de reconstrucție și dezvoltare etc.)

2.5.2. UE – în principal etichetarea sub conceptul general de *război civil*,

dar cu preocupari preponderante în utilizarea **instrumentelor diplomatice de presiune (sanțiuni economice, sanțiuni în cadrul Acordului UE – Siria etc.)** și privind **situația umanitară și a protecției civililor**.

2.5.3. OSCE – în principal catalogare ca un *conflict civil* și cu preocupări privind riscurile și amenințările de securitate, inclusiv privind **controlul înarmărilor și a măsurilor diplomatice** (condamnări ale unor fapte și acțiuni, interpretarea unor limitări prin prisma propriilor reglementări, sanțiuni etc.) și eventual o observare mai atentă și aplicata asupra riscurilor transnaționale și terorismului regional și internațional.

2.5.4. Liga Arabă – diferite abordări în principal în funcție de interesele individuale ale membrilor dominanți sau principali contributory. Ipoteza de lucru rămâne cea a fondului *conflictelor Arabo-Israelian, a celui interetnic Arabo-Persan și a celui inter-religios (musulmano- creștin) și intrareligios (Sunnito-Shiit)*

2.5.5. Shanghai 5 etc – pozițiile dominante ale Chinei și Rusiei, marcate de opoziția la internaționalizarea conflictului prin intervenție militară externă directă, în principal pentru a justifica veto-ul lor în cadrul Consiliului de Securitate al ONU, ceea ce le permite protejarea și promovarea propriilor interese locale și regionale geo-strategice și politico - economice directe.

3. Evoluție recentă și implicații strategice locale, regionale și globale.

orice formă de guvernare sau administrare, situație ce ar putea crea un haos și ar putea repeta scenariul și efectele schimbării de regim din Libia, unde în același fel, opoziția nu era suficient de coalizată și puternică operațional. În același timp, devin tot mai evidente pretențiile teritoriale ale populației kurde care își vede tot mai aproape de împlinire visul său de a își constitui un stat sau spațiu autonom al său cuprinzând și provinciile din Kurdistanul din Irak și cel din Turcia.

Tendința evidentă de externalizare locală – ex. incidente Turcia și Israel.

Se estimează că se va încerca o sigilare a granițelor și implicarea imagologică sau practică diferitelor scenarii implicând aliați, fie ai opoziției Siria Liberă (de exemplu operaționalizarea rachetelor Patriot și arsenanului NATO la granița turco-siriană) sau susținerea directă, declarată sau militară din partea Iranului sau forțelor shiite sau Hezbollah din regiune dispuse sa intervină direct în susținerea regimului Assad sau poziția fermă a Rusiei și a Chinei cu interese geo-strategice și economice majore și care se opun unei intervenții directe militare pentru înlăturarea lui Bashar al Assad. În același timp, există o temere întemeiată privind incapacitatea operațională și tehnocratică a opoziției Siria Libera de a prelua și gestiona în sistem democratic de tip vestic și de a garanta îndepărtarea sau neacceptarea elementelor Islamiste extremiste în

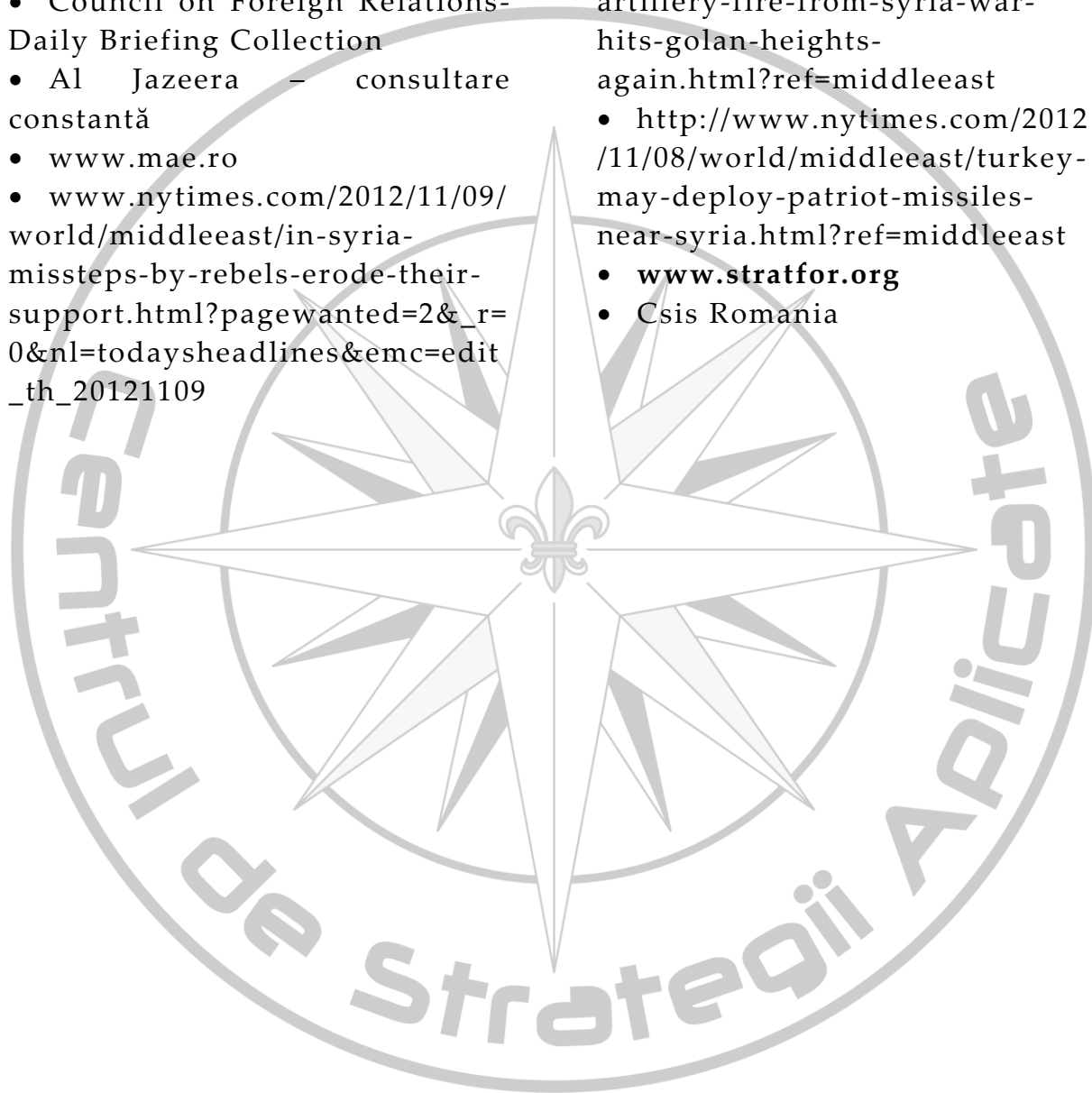
4. Attentionare privind evoluția recentă și implicații strategice locale, regionale și globale

Situația civililor este profund îngrijorătoare fiind instalată deja o criza umanitară afectand atat civilii, cat și membrii opoziției combatante, afectand toate aspectele vieții sociale, medical, educatie, locuire, transport, toate sectoarele fiind afectate grav și perturband în mod semnificativ viața civililor, fiind semnificativ afectată și de conditiile meteo și de arealul geografic muntos,tiat conducând spre o situație a unui conflict persistent (protracted) în dinamică temporală și geoteritorială implicând efecte de destabilizare majoră pe termen lung și inclusiv la distanță.

5. Bibliografie / bibliografie selectiva

- International Crisis Group, "Restarting Israeli-Syrian Negotiations", Middle East Report No. 63, 10 April 2007 Last updated: 13 July 2012

- New Syria Opposition Chief Wants No-Strings Aid By KARIN LAUB Associated Press DOHA, Qatar November 9, 2012 (AP)
- Department of State, Office of the Spokesperson SUA – diferite accesari in ultimele 6 luni
- Council on Foreign Relations-Daily Briefing Collection
- Al Jazeera – consultare constantă
- www.mae.ro
- www.nytimes.com/2012/11/09/world/middleeast/in-syria-missteps-by-rebels-erode-their-support.html?pagewanted=2&_r=0&nl=todaysheadlines&emc=edit_th_20121109
- <http://www.nytimes.com/2012/11/09/world/middleeast/syria-war-developments.html?ref=middleeast>
- <http://www.nytimes.com/2012/11/09/world/middleeast/errant-artillery-fire-from-syria-war-hits-golan-heights-again.html?ref=middleeast>
- <http://www.nytimes.com/2012/11/08/world/middleeast/turkey-may-deploy-patriot-missiles-near-syria.html?ref=middleeast>
- **www.stratfor.org**
- Csis Romania

Terorismul contemporan

- **factor de risc in condițiile accelerării procesului de globalizare⁹ –**

Current terrorism

- **Risk factor within the accelerated globalization process -**

Cercetator Dr. Cozma Sorin – Gabriel ¹⁰

Abstract

Globalizarea a extins numărul de amenințări și provocări cu care se confruntă întreaga lume. Ultima decadă a lansat, mai mult decât oricând, noi provocări la adresa securității internaționale, regionale și naționale. Au avut loc transformări la nivelul tuturor aspectelor vieții publice și individuale și au apărut noi riscuri și amenințări la adresa siguranței și securității indivizilor. Globalizarea nu reprezintă numai un proces economic și de dezvoltare, ci și un cardu pentru rețelele criminale "globalizate" și organizațiile de crimă transnaționale. Beneficiile financiare ale globalizării, mijloacele îmbunătățite de comunicare, ușurința transportului de resurse, noile tehnologii și mobilitatea sunt disponibile pentru rețelele criminale, distribuite în întreaga lume.

Cuvinte cheie: terorism, globalizare, conflicte asimetrice, geopolitică

Globalization has broadened the number of threats and challenges facing the entire world. Last decade posed, more than ever, new challenges to the international, regional and national security. Transformations occurred in all aspects of the public and individual's life brought new risks and threats to their respective safety and security. Globalization is not only an economic and development process, but it is a framework for "globalized" criminal networks and transnational crime organizations. The financial benefits of globalization, the enhanced communication means and easier resources transfers, new technologies, and mobility are available for criminal networks distributed worldwide.

⁹ Conținutul acestui material nu reprezintă în mod obligatoriu poziția oficială a Uniunii Europene sau a Guvernului României. Această lucrare este elaborată și publicată sub auspiciile Institutului de Cercetare a Calității Vieții, Academia Română, ca parte din proiectul co-finanțat de Uniunea Europeană prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013, în cadrul proiectului **Pluri și interdisciplinaritate în programe doctorale și postdoctorale. Cod proiect POSDRU/159/1.5/S/141086**

¹⁰ Cercetator postdoctorand in proiect

1. INTRODUCERE

Terorismul este o amenințare foarte gravă la adresa securității naționale și internaționale.

Gravitate fenomenului, constă în abilitatea rețelor și organizațiilor teroriste de a surprinde prin modul de acțiune, prin felul de a folosi potențialul tehnic și financiar de care dispun teroriștii, prin gradul ridicat de incertitudine și angoase care însoțesc actele teroriste dar mai ales dificultățile care apar în explicația actului în sine, evaluarea fenomenului.

Terorismul nu își are justificarea în reacția celui slab împotriva celui puternic, pentru că acesta reprezintă o negare radicală a tuturor normelor, principiilor și valorilor ce caracterizează relaționarea interumană în lumea civilizată cu perspectiva unei provocări majore la adresa stabilității internaționale, cu efecte negative asupra noului concept, aflat în plină dezvoltare, g l o b a l i z a r e a.

Fenomenul terorist, prin modalitățile folosite în a rezolva așa zisele crize, nu face altceva decât să adâncească și mai mult faliile strategice între democrațiile existente și societățile nondemocratice, între societățile pline de prejudecăți și cele nonconformiste, între habotnicii diverselor curente religioase, între păturile sociale al căror decalaj social și economic este ireversibil.

Din aceste perspective, statele ce constituie, concomitent, principalii garanți ai respectării drepturilor fundamentale ale omului, sunt afectate nemijlocit de acțiunile teroriste,

Principalele ținte finale-vizate explicit sau implicit-sunt obligate să identifice și să utilizeze în practică instrumente normative și acționale mai eficiente în eforturile individuale și multilaterale destinate prevenirii și combaterii terorismului, trecând peste divergențele de orientare politică, religioasă, economică în realizarea unei viziuni internaționale unitare în abordarea teoretică și practică a fenomenului.

Această nouă abordare tinde să fie asumată, în mod explicit de întreaga comunitate civilizată, în cadrul unor evoluții consensuale, altădată imposibil de imaginat, prin o multitudine de forme.

Pe fond, este recunoscută necesitatea întăririi cooperării internaționale în problematica antiteroristă, pe baza unei viziuni mai ample și mai profunde, conform căreia demersurile de combatere activă a terorismului trebuiesc dublate și de activități pe diverse planuri, destinate prevenirii apariției și dezvoltării acestuia.

Evoluțiile mai sus amintite sunt ilustrate de mutațiile intervenite în modul de structurare a politicilor și mecanismelor instituționale de securitate națională ale majorității statelor.

2. TERORISMUL – FLAGELUL SECOLULUI XXI

2.1.Ce este terorismul?

Terorismul reprezintă ansamblul acțiunilor și amenințărilor credibile cu acțiuni ilegale, care îndeplinesc,

cumulativ, următoarele caracteristici esențiale:

- sunt angajate premeditat de către indivizi sau diverse tipuri de structuri sociale, motivate de concepții și atitudini radical ostile față de alte entități;

- uzează de mijloace violente și/sau destructive, acumulate, respectiv desprinse programatic;

- au ca ținte directe indivizi și factori materiali importanți pentru susținerea vieții sociale;

- își propun deliberat diseminarea pe scară largă a unor stări de anxietate, nesiguranță, teamă și panică, sens în care sunt organizate și derulate astfel încât să li se asigure un impact psihologic maximal și să inducă publicului percepția scopurilor de fond urmărite, precum și atitudini și comportamente sociale favorabile acestora;

- au obiective explicit sau implicit politice, vizând, ca finalitate, influențarea unei entități- cel mai adesea o autoritate constituită- aflate, de regulă dincolo de indivizii direct afectați sau amenințați;

- sunt derulate în afara stării de război sau în afara ariei de aplicabilitate a legilor războiului, în caz de conflict armat.

2.2.Factori și mecanisme implicate în dinamica fenomenului terorist

În geneza, favorizarea și exprimarea actului terorist interferă o serie întreagă de factori, entități, care înlesnesc calea spre finalizarea actului, în sine:

- o entități teroriste - sunt indivizii sau structurile sociale care

prezintă caracteristicile și desfășoară activități subsumate acțiunilor descrise în definițiile terorismului;

- o entități de acoperire - sunt de natură politică, socială, religioasă;

- o entități-sponsor - care din diverse motive sau interese programatic formulate, alimentează organizația teroristă cu resurse umane, financiare, logistice, informaționale sau oferă găzduire, sprijin politic sau de altă natură, fără a se implica în actele teroriste propriu-zise;

- o entități comanditare - care sunt, în fapt sponsorii unor acțiuni teroriste ale căror rezultate sunt în beneficiul lor;

- o entități infiltrante și entități infiltrate - scopul acestora este acela de a deține controlul informativ, asupra unor elemente necesare în procesul derulării acțiunilor teroriste;

- o entități țintă - în legătură cu care entitățile teroriste își formulează obiectivele de fond, state, organizații sau organisme internaționale, etc;

- o ținte operaționale - indivizii și factorii materiali afectați sau vizați de acțiunea teroristă;

Activitatea teroristă este deosebit de complexă, lucru dovedit de enumerările anterioare ale diverselor modalități care acționează în sprijinul acestora, pe lângă acestea mai sunt:

- elementele de susținere financiară;
- elemente de logistică generală—care pornesc de la locuințe până la entități economico-financiare cu funcționare legală sau ilegală;
- elemente de disimulare;

- resurse informaționale;
- expertizări și prognoze în domeniile și problematicile țintă.

2.3. Tipologia terorismului

Expertii și analiștii în problematica teroristă au analizat motivația după care sunt

Inițiate, dezvoltate și orientate acțiunile teroriste, ajungându-se la o structurare a actelor criminale, după cum urmează:

- terorism explicit politic - care vizează și implică, în mod direct, factori și structuri de autoritate, având ca forme de exprimare:

- terorism partizan-vizează dobândirea puterii de stat prin folosirea acțiunilor teroriste;
- terorism ideologic;
- terorism autonomist-separatist sau terorism integrist;
- terorismul de stat;

- terorism implicit politic - care vizează și implică în mod indirect factori și structuri de autoritate, după cum urmează:

- terorism rasist, șovin, xenofob, intolerant religios;
- terorism protestatar;
- terorism mafiot;
- terorism deviant;

Aceste tipare sau criterii care stau la baza clasificărilor diverselor forme de manifestare teroristă tind să devină desuete în contextul modificărilor geopolitice care se manifestă în permanență.

Scopul acestor modificări este acela de a se găsi o nouă formă de organizare care să facă față noilor

provocări la nivel planetar, provocări create de fenomenul de globalizare.

3. GLOBALIZAREA - O NOUĂ PROVOCARE PLANETARĂ

Globalizarea este o sursă de noi provocări pentru umanitate. Numai o organizare mondială este capabilă să facă față provocărilor la nivel planetar. Când acționăm împreună, suntem mai puțin vulnerabili față de catastrofele ce ne lovesc pe fiecare dintre noi. - KOFI ANNAN

Procesul de globalizare este perceput ca făcând referire la chestiuni economice și financiare, o abordare mai neacademică, prin percepția fenomenului la nivelul maselor, este că globalizarea apare ca o uniformizare la scară mondială a nivelului de trai și a celui de dezvoltare.

G L O B A L I Z A R E A - se constituie ca un ansamblu complex de procese având ca obiectiv realizarea integrării internaționale pe diferite paliere - economic, politic, militar și de securitate, socio-cultural.

Dacă în secolele anterioare, cursul istoriei era determinat, în mare proporție de evenimentele ce aveau loc în anumite regiuni ale lumii, astăzi în secolul XXI, viitorul omenirii se naște și se modelează în cele mai diverse și de neimaginat zone, aceasta datorită unei rețele de determinări și influențări aflată într-o continuă extindere.

Globalizarea nu lasă multe șanse statelor de a trăi izolat.

Pe de o parte, populațiile lor resimt nevoia de a fi reprezentate și conduse pe scena internațională, iar pe de altă

parte, evoluțiile dintr-o zonă a lumii au un impact rapid asupra alteia.

Tot mai evidentul sistem global înlătură normele clasice de organizare, diluează delimitările dintre problemele interne și cele externe ale statelor, dintre economie și securitate națională și nu se mai tratează suveranitatea ca o chestiune totul sau nimic.

Efectele globalizării sunt multiple și au intensități variate, ceea ce conduce la o integrare și asimilare deplină, necondiționată de către societățile unor state sau la o anumită reticență, dacă nu chiar ostilitate, în acceptarea lor de către altele.

Caracteristica principală a globalizării o constituie fluxul rapid, în continuă creștere și adeseori generator de discrepanțe, de bunuri, servicii, persoane, capital, idei, informații, tehnologie, cultură, modă, armament și acțiuni criminale.

Globalizarea creează oportunități deosebite și conduce la un progres în anumite domenii:

- piețele financiare și comerciale au trecut în faza de integrare a activităților lor;
- producția s-a internaționalizat prin intermediul firmelor cu activitate globală;
- privatizarea a căpătat proporții mondiale;
- noile tehnologii sunt mai ușor de asimilat;
- comunicațiile elimină distanțele;
- problemele globale sunt acum, parte a conștiinței noastre.

Există, însă, și fenomene de:

- fragmentare și slăbire a coeziunii sociale;
- creșterea inegalităților atât pe plan intern cât și între state;
- exacerbară atașamentului din punct de vedere identitar la comunitatea locală sau națională;
- distrugerea sistemului clasic de ierarhizare a valorilor;
- proliferarea armamentului și a crimei organizate transnaționale.

Din păcate efectele negative ale globalizării nu sunt identificate - voit sau nu - de timpuriu sau nu sunt conștientizate într-atât încât să nu lase spațiu și timp forțelor ostile securității la nivel mondial pentru a-și pune în practică amenințările.

Așadar există și un alt aspect al globalizării, mai puțin vizibil dar foarte periculos pentru ceea ce înseamnă siguranța lumii.

Criminalitatea, sub toate formele ei

- traficul de armament, de materiale radioactive și de droguri, imigrația ilegală, spălarea banilor - dar și terorismul constituie o amenințare globală, atât prin amploare, cât și prin varietatea și, de ce nu, ingeniozitatea mijloacelor de care dispun și pe care le utilizează pentru atingerea propriilor obiective.

4. GLOBALIZAREA ȘI TERORISMUL

Globalizarea înseamnă o rețea extinsă și sofisticată de comunicații, ceea ce duce la intensificarea schimbului de informații, iar acestea

au ca rezultat negarea culturilor naționale, care adeseori se realizează – conștient sau nu - prin sacrificarea valorilor identitare și a tradițiilor.

Procesul este deseori privit în mod critic și interpretat în sensul înlocuirii tradițiilor seculare cu niște valori externe, străine, care nu exprimă decât consumatorism vulgar, sexualitate strălucitoare și violență.

Acest lucru a făcut ca multe grupuri să susțină reîntoarcerea la practicile religioase fundamentaliste, precum utilizarea Shariei sau a promovării învățămintelor biblice în școli.

Când încercările lor s-au confruntat cu rezistența maselor, aceste grupuri au recurs la diverse forme de violență pentru atingerea obiectivelor propuse.

Cauzele acțiunilor teroriste nu se reduc doar la ideea prezentată anterior, în acest context putem vorbi de sărăcie, de grave discrepanțe sociale care de cele mai multe ori își află în diverse forme de exploatare de orice fel ar fi, de ordinea mondială apărută la anumite intervale de timp și care este modelată în primul rând din perspectiva celor care dețin puterea – economică, politică, militară, tehnologică.

Niciuna din cauzele enumerate sau alte cauze generatoare de nemulțumiri majore, nu justifică utilizarea violenței și a terorii ca singura și absolută cale de rezolvare a divergențelor apărute precum și de înlăturare a discrepanțelor, de orice fel.

Toate acestea fac ca terorismul să fie definit într-o multitudine de forme și variante, adeseori extrem de diferite.

Dacă o organizație este catalogată ca fiind un grup terorist, depinde de perspectivele de abordare, de percepția fiecărui observator.

Ca regulă generală, dacă observatorul aprobă acțiunile violente ale unui individ, atunci acesta va fi perceput ca un vajnic – luptător pentru libertate -, iar dacă acțiunile acestuia sunt dezaprobat, atunci același individ este perceput ca terorist.

În ciuda tuturor divergențelor privind modul în care este etichetat terorismul, se poate afirma că terorismul constă în folosirea sistematică și deliberată a mijloacelor care provoacă teroarea având drept scop final obținerea dezideratelor, pentru care indivizii respectivi le proclamă și pentru care au recurs la acte teroriste.

Terorismul promovează interese, ambiții și mesaje pe fondul uzului intimidării, amenințării cu folosirea forței și violențe, reprezentând exploatarea conștientă a terorii, gradul de teamă este generat de însăși natura actului criminal, de modul de comitere sau de aparenta absurditate și inutilitate a ei.

Terorismul a devenit internațional sau transnațional prin apariția unor grupuri și organizații care prin metodele folosite, adaptate la procesul de globalizare și favorizat de acesta, desfășoară acțiuni care depășesc cu

mult frontierele statale și includ indivizi de naționalități diferite.

Internaționalizarea terorismului este urmată de extinderea zonelor de acțiune, păstrându-se modelele deja consacrate – răpiri, asasinat, atentate cu bombă, atacuri armate.

Dacă până la apariția fenomenului de globalizare actul terorist avea drept scop obținerea unor drepturi pentru diverse grupuri de interes, pe plan local sau zonal. La momentul actual dimensiunile acțiunilor grupărilor teroriste s-au modificat.

Se observă o implicare tot mai ridicată a unor structuri politice statale care, în lupta pentru obținerea de întâietate la conducerea statului, deschiderea unor noi piețe de desfacere, obținerea controlului asupra unor zone cu exploatare petroliere, unor zone de influență politică, se folosesc de diverse grupări teroriste pentru obținerea unor rezultate favorabile lor.

În fapt odată cu procesul de globalizare a început în rândul statelor o luptă pentru spațiul vital.

Această luptă este ierarhizată la rândul său, astfel liderii de putere la nivel mondial încearcă mărirea zonelor de influență și consolidarea acestora, folosindu-se de statele cu o dezvoltare medie și submedie, fără a se ține cont de realitățile geografice și socio-economice ale acestora.

Statele mediu dezvoltate, la rândul lor încearcă alianțe politice, economice, sociale care să le faciliteze creșterea gradului de dezvoltare,

scopul final, accesarea la masa decizională a liderilor mondiali.

Statele subdezvoltate sunt cele mai afectate de aceste lupte fiind în fapt incubatorul mișcărilor teroriste.

Terorismul va persista și este posibil să îmbrace noi forme de manifestare, funcție de interesul celor care sponsorizează acest fenomen, iar motivele nu vor lipsi niciodată ele fiind într-un amplu proces de adaptare la noile cerințe impuse de globalizare.

Complexitatea proceselor de integrare, declanșate de globalizare, a tuturor componentelor ce definesc și asigură viabilitatea statală, sunt generatoare de frustrări speculate de marii jucători care folosesc principiul – *divide et impera* - asigurându-și liniștea necesară propriei populații.

5. CONCLUZII

Pentru a se stopa activitatea mișcărilor teroriste, este necesară o activitate mai intensă din partea tuturor statelor democratice în vederea :

- identificării focarelor declanșatoare de acțiuni teroriste și anihilării acestora;
- crearea unui cadru legislativ la nivel internațional care să fie armonizat cu legislația statelor parte la aceste acțiuni antiteroriste;
- folosirea tuturor mijloacelor diplomatice pentru izolarea susținătorilor mișcărilor teroriste;
- impunerea de sancțiuni economice;

- crearea unor structuri interne sub comandă internațională care să acționeze strict pentru anihilarea grupurilor teroriste de pe teritoriul intern sau ca sprijin pentru alte misiuni antiteroriste la nivel internațional;
- folosirea represaliilor militare.

Un alt punct care trebuie considerat, scopul fiind același - anihilarea terorismului - este studierea și identificarea modalităților prin care un alt flagel, are profită de fenomenul de globalizare și se dezvoltă deosebit de rapid, criminalitatea organizată, se împletește cu terorismul.

Bibliografie

Dinicu A. „Fața nedorită a globalizării-crima organizată și terorismul”, referat 2007

Dr. Dolghin N. „*Riscuri și amenințări la adresa securității României*”, Editura Universității Naționale de Apărare, 2004

Văduva G. „*Terorismul contemporan –factor de risc la adresa securității și apărării naționale, în condițiile statutului României de membru N. A. T. O.*” , Editura Universității Naționale de Apărare, 2005

Miclea, Damian „*Hățișurile crimei organizate*” – Ed. Libra, București, 2001

Toma, Gh; Hedeșiu, E. „*Contracurarea crimei organizate transfrontaliere*” – Ed. Universității Naționale de Apărare, București 2005

Voicu, C. Ungureanu, G., Voicu, A. „*Globalizarea și criminalitatea financiar-bancară*”, Ed. Universul Juridic, București, 2005

Securitate Societală ca Instrument de Înțelegere a Conflictelor¹¹

Societal Security as Tool for Understanding Conflicts

Ioana Sanda Stancel¹²

Abstract:

Dilema securității descrie o situație în care acțiunile unui stat care încearcă să-și întărească securitatea, dau naștere unei percepții de insecuritate altor state și generează o reacție din partea celui lor în încercarea acestora de a balansa aceasta percepție. Rezultatul produs este o escaladare a acumulării de mijloace de apărare, de către ambii actori, în încercarea de a umple golul existent între percepția unei lipse de securitate și resursele necesare pentru a reduce amenințările percepute. Așadar substanța acestui concept stă în dinamica de escaladare, iar elementele de baza ale acestei escaladări sunt ambiguitatea și incertitudinea.

Cuvinte cheie: securitate, societate, percepție, risc, amenințare, identitate, multiculturalism

Security dilemma concept presents the actions a state uses in order to strengthen its security and which generates an insecurity perceptions among other states trying to balance this perception. The result is an escalation of defense means achieved by both actors trying to overcome the gap of insecurity perception and resources needed to reduce the perceived threats. Therefore, the substance of this concept consists in the escalating dynamic based on ambiguity and incertitude.

¹¹ Conținutul acestui material nu reprezintă în mod obligatoriu poziția oficială a Uniunii Europene sau a Guvernului României. Această lucrare este elaborată și publicată sub auspiciile Institutului de Cercetare a Calității Vieții, Academia Română, ca parte din proiectul co-finanțat de Uniunea Europeană prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013, în cadrul proiectului **Pluri și interdisciplinaritate în programe doctorale și postdoctorale. Cod proiect POSDRU/159/1.5/S/141086.**

¹² Doctorand, absolventa a programelor universitare și masterale în domeniul medicinei, relații internaționale și diplomatie, studii de securitate având specializări printre altele și privind migrația, refugiații, crize umanitare, studii avansate de securitate și managementul serviciilor de sănătate și sănătății publice

1. Abordări ale conceptului de securitate. Noua abordare post-modernă utilă în prevenirea și rezolvarea conflictelor

În abordarea originală a securității, conținutul conceptului a fost relativ simplu: **securitatea este condiția sau starea unei entități** (în particular o entitate politică) **care este sigură de supraviețuirea sa**¹³. După cum se poate vedea, securitatea și supraviețuirea au avut diferite înțelesuri la momente diferite în timp pentru țări diferite. Mai mult, securitatea nu a fost considerată a fi o problemă esențială a statelor pentru o lungă perioadă de timp, problemele privind puterea și pacea fiind considerate a fi mult mai importante. Securitatea era considerată a fi parte a dezbaterei privind puterea. În aceste condiții, a fost considerată a fi un concept subdezvoltat¹⁴.

După Războiul Rece, securitatea a revenit ca un **concept de primă importanță** în special datorită poziției sale ce îl situa între putere și pace. Dar „epoca de aur” a fost în strânsă legătură cu **realismul**, în care singurii actori pe arena internațională erau statele, unde securitatea reprezenta studiul amenințărilor, utilizarea și controlul puterii militare¹⁵. În această abordare, securitatea nu era un concept în sine, o condiție, un status, un

atribut, ci mai mult un studiu al factorilor și deciziilor ce pot conduce către o situație¹⁶. Studiul lui Walt¹⁷ s-a concentrat să definească nevoile studiilor de securitate, în sensul **scopului politic**, precum și modurile și mijloacele de a realiza din aceste studii **scopul metodologic**. În prima fază a studiilor de securitate (Al Doilea Război Mondial - 1970) ținta era exclusiv de natură militară, **echilibrul armelor nucleare** și dificultățile dintre Uniunea Sovietică și Statele Unite ale Americii. În cea de-a doua fază a studiilor, după războiul din Vietnam (1970 - 1989) securitatea nu a mai făcut referire doar la stat și la capacitățile sale militare ci și la entități politice, economia lor, politicile interne, resursele strategice (ulei, gaz și apă) și populația. După Războiul Rece conceptul a fost **restructurat** astfel încât securitatea a fost **extinsă și aprofundată**. Această idee teoretică a reprezentat rezultatul nevoilor securității după căderea lumii bipolare, o abordare post-modernă unde UE, NATO și **entitățile politice internaționale** au jucat un rol mai important, precum și alte tipuri de actori, substatali și nonstatali.

Neoliberalismul a introdus prin Lord, Keohane, Wallander și Haftendorn argumentul **resurselor economice**, introducând primul element al securității economice. Se

¹³ Luciana Alexandra Ghica, Marian Zulean, The Politics of National Security. Concepts, institutions, processes, Polirom, Iași, 2007, pp.77-99

¹⁴ Barry Buzan, People States and Fear, 1991

¹⁵ Stephen Walt, The Renaissance of the Security Studies, International Studies Quarterly, vol.XXXV, nr.2, pp.211-239

¹⁶ Luciana Alexandra Ghica, Marian Zulean, The Politics of National Security. Concepts, institutions, processes, Polirom, Iași, 2007, p.80

¹⁷ Stephen Walt, The Renaissance of the Security Studies, International Studies Quarterly, vol.XXXV, nr.2, pp.211-239

concentrează de asemenea asupra costurilor și beneficiilor conflictelor și introduc **valoarea adăugată a instituțiilor internaționale** în rezolvarea conflictelor și evitarea anumitor amenințări de securitate, modelul fiind ONU, OSCE dar și NATO¹⁸. Ulrich Beck și Niklas Luhman au introdus conceptul de **societate de risc**, unde riscul este un sistem pentru **managerierea hazardului și a insecurităților** care au apărut în contextul modernizării societății¹⁹.

Dar cea mai ambițioasă a fost reforma agendei de securitate realizată de Barry Buzan, Ole Waver și Scoala de la Copenhaga²⁰ (numită și Scoala Europeană de Securitate) introducând elementul societal în studiul securității, în legătură cu conceptele de **stat slab și stat puternic**, precum și introducerea celor **cinci aspecte ale securității** – militar, politic, economic, societal și ecologic. Ipotezele de bază proveneau din școala britanică de relații internaționale care au introdus ideea de **societate internațională**, alături de responsabilitatea statelor pentru dezvoltarea și viitorul acestui tip de societate.

2. Securitatea societală – concept, conținut, dileme – „Securitatea

¹⁸ Helga Hafternborn, Celeste Wallender, Robert O. Keohane, Imperfect Unions: Security Institutions over Time and Space, Oxford University Press, 1999

¹⁹ Ulrich Beck, Risk Society, Towards a New Modernity, Sage, London, 1992

²⁰ Barry Buzan, People States and Fear, 1991, Weaver, O., Buzan, B., Kelstrup, M. and Lemaitre, P. (1993) Identity, Migration and the New Security Agenda in Europe, London, Pinter. p.23;

societală” este termenul ce acoperă eforturile de a face față amenințărilor de securitate moderne la adresa societății. Conceptul de „securitate societală” a fost formulat astfel încât să fie reprezentativ pentru fenomenul de identitate societală și coeziune ca sursă de instabilitate.

Securitatea societală - Ideea cea mai influentă ce a rezultat din lărgirea conceptuală a Studiilor de Securitate din anii '90 de către Scoala de la Copenhaga a fost cea a securității societale. Conceptul conduce către amenințări non-militare cu soluții non-militare atunci când **subiectul** nu este **statul** (securitatea națională), nici **populația** acestuia (securitatea umană, siguranță), ci **societatea**²¹. Scoala de la Copenhaga a ajutat conceptul de securitate eliberând disciplina ce se ocupă cu acest lucru – studii de securitate, studii strategice, relații internaționale, analiză de conflict – din „**cămașa de forță**” a **ideii statului ca element central**. Cu acest pas a fost luată în considerare **uciderea politică** a cetățenilor de către propriul lor guvern sau de către alte secțiuni ale societății, precum și oferirea unei explicații morții indivizilor ca urmare a construcției sociale, oricât de abstract și subiectiv ar părea²².

„Securitatea societală se referă la abilitatea unei societăți de a persista în caracterul său esențial sub condiții în continuă modificare și posibile sau

²¹ Peter Hough, Understanding Global Security, Routledge, London and New York, 2004

²² Idem, pp. 106-123

actuale amenințări.”²³. Această securitate este amenințată atunci când „societățile percep o amenințare în termeni de identitate”²⁴. „Securitatea societală este noua dimensiune ce se construiește. Este menită a reduce discrepanța dintre securitatea statului și siguranța umană.”²⁵.

Termenul **securitate societală** a fost folosit pentru prima oară de către Barry Buzan în lucrarea „People, States and Fear”²⁶ (Buzan: 1991). Securitatea societală a fost doar unul din cele cinci sectoare în abordarea sa în cinci dimensiuni ale teoriei securității, alături de securitatea militară, cea politică, economică și de mediu. Totuși, toate cele cinci dimensiuni ale lui Buzan, inclusiv cea societală erau încă sectoare ale securității statului: societatea, de exemplu, era doar unul din sectoarele unde statul putea fi amenințat.

În „Identity, Migration and the New Security Agenda in Europe”²⁷ Ole Waever afirmă că abordarea anterioară a lui Buzan a devenit „de neapărat” drept context prezent pentru securitatea societală. Ca rezultat acesta a propus o reconceptualizare a teoriei

anterioare a lui Buzan; nu cinci sectoare ale securității de stat ci o dualitate a stat-securitate societală. **Securitatea societală** este păstrată încă drept un sector al securității de stat dar acum este un **obiect de securitate** în tot dreptul său. Întrucât **securitatea de stat se preocupă de amenințări la adresa suveranității sale** (dacă statul își pierde suveranitatea nu va supraviețui ca stat), **securitatea societală are în vedere amenințările la adresa identității unei societăți** (dacă o societate își pierde identitatea nu va supraviețui ca societate)²⁸. De aceea, deși statul este încă un obiect de referință pentru sectorul militar, politic, economic societal și de mediu, ‘societatea’ este un obiect de referință pentru sectoarele militar, politic, economic, societal și de mediu, „societatea” este un obiect de referință pentru **sectorul societal**. Prin definiție, **societățile** reprezintă grupuri unite de un simț al identității colective. Practic, se formează atunci când termenul „noi” este folosit. În studierea aspectelor securității, societățile sunt diferite de alte structuri (statele, organizațiile internaționale) sau forme de individualitate. Pot acționa și interacționa în cadrul sistemului internațional ca unități, au o istorie/un trecut comun și au un viitor comun.

În acest context, societățile pot include state-națiuni dar acest fapt nu este întotdeauna adevărat, precum și faptul că nu poate fi limitată o societate la un element singular de definiție privind identitatea unui grup: etnie, religie, sex, vârstă, etc. De aceea,

²³ Weaver, O., Buzan, B., Kelstrup, M. and Lemaitre, P. (1993) Identity, Migration and the New Security Agenda in Europe, London, Pinter. p.23

²⁴ Ibidem

²⁵ Swedish Emergency Management Agency Societal Security and Crisis Management in the 21st Century Stockholm, Sweden, 2004, p19

²⁶ Barry Buzan, People States and Fear, 1991

²⁷ Weaver, O., Buzan, B., Kelstrup, M. and Lemaitre, P. (1993) Identity, Migration and the New Security Agenda in Europe, London, Pinter. p.23

²⁸ Ibidem

aplicarea conceptului de securitate la această definiție a societății, **securitatea societală** se confruntă în primul rând cu afirmarea și conservarea **identității societății și a coeziunii membrilor săi**, luând în calcul toate elementele descriptive ale societății. Din întâmplare, cele mai utilizate elemente de menținut sunt identitățile etno-culturale și religioase. De aceea, pentru a defini amenințările la adresa securității societale este o sarcină dificilă, cadru sub care schimbările (naturale sau externe / create de om) aduse societății pot fi văzute ca **amenințări către schimbarea identității grupului**, inclusiv omogenitatea și coeziunea grupului și vor fi văzute ca răspunsuri naturale la circumstanțele schimbătoare ale istoriei. Identitatea societală poate fi amenințată de către un număr mare de factori, de la suprimarea propriei expresii și până la interferența sau lipsa de abilitate în a se reproduce de-a lungul generațiilor.

Exemple de amenințări societale pot include: **epurarea culturală** – abordarea sistemică în direcția distrugerii sau a limitării instituțiilor sau/și simbolurile culturale importante pentru identitatea grupului și / sau **epurarea etnică** – hărțuirea deliberată, voluntară, violența, crimele și/sau deportarea de membrii a unei societăți de către altă societate. Prin urmare, în cele două exemple, adesea, majoritatea sau cel mai puternic grup / stat-națiune profită de avantajul deținut în fața grupului/grupurilor mai slabe.

Din punct de vedere analitic, securitatea societală se confruntă cu

amenințări la adresa identității și coeziune a societății, cadru sub care aceste amenințări pot fi exemplificate:

Identitate: drepturile minorităților, extremism/nationalism, identitate culturală, identitate religioasă, limbaj, background istoric

Coeziune: schimbări ale modelelor demografice, regionalism, anarhie, sărăcie / status economic, migrație, familie și modele casnice, separatism

În termeni mai simpli, securitate societală se confruntă cu percepția amenințărilor și reacția societății la realitate sau amenințările percepute la adresa identității și a coeziunii sale. Ambele tipuri de amenințări ar putea fi reale sau doar percepute, dar atâta vreme cât generează o reacție sau contrareacție sunt părți ale determinantilor în analiza securității societale. În aceeași manieră, determinanții securității societale pot fi **interne** (factori intrasocetali) sau **externe** (factori bilaterali, multinaționali, subnaționali sau regionali).

3.Amenințările la adresa securității societale - Așa cum am observat, **conflictele etnice** în interiorul statelor, **drepturile minorităților**, sunt amenințări la adresa securității societale, dincolo de conținutul securității hard și amenințările la adresa statului. Problema **imigrației** în multe țări vest-europene în anii '90 poate fi transformată în amenințări la adresa securității societale. Amenințările la adresa **valorilor tradiționale și obiceiurilor** pot

reprezenta o amenințare la adresa societății.

Revigorarea **regionalismului** sau a **separatismului** radical sunt amenințări la adresa securității societale, în special în termeni de **coeziune societală**. **Retorica și naționalismul antioccidental**, declarațiile **anti-creștine** și acțiunile în unele grupuri și comunități religioase islamice reprezintă de asemenea amenințări la adresa coeziunii societale.

Amenințările la adresa **securității societale** sunt cele care alterează și amenință **securitatea existențială a individului**. Probleme precum abandonarea monedei statului în favoarea unei uniuni monetare cu țările vecine sau dominarea culturală a filmelor străine nu reprezintă amenințări la adresa societății întrucât nu sunt amenințări la adresa existenței modului de viață al indivizilor în societate și în stat.

Competiția verticală ia naștere din integrarea într-o definiție culturală mai largă sau din dezintegrarea în unități culturale mai mici. Acest proces poate fi văzut în acțiune în expansiunea curentă a Uniunii Europene cu un număr de societăți ce exprimă tema de integrare într-o identitate europeană largă. Unele dintre societăți au răspuns prin respingerea adoptării monedei europene și cedarea de putere către instituțiile politice europene.

Sursa insecurității societale care a primit cea mai multă atenție a fost **migrația**. Migrația amenință identitatea unei societăți cauzând o schimbare în compoziția societății.

Fluxul de imigranți la scară largă din societății diferite pot conduce în ultimă instanță la transformarea culturii în cultură dominantă.

În cele din urmă, Buzan notează că **depopularea** poate reprezenta o altă sursă de insecuritate pentru societăți, fie din cauza conflictului, epurării etnice, bolilor sau a unui declin al sporului natural. Mai mult, Scoala de la Copenhaga s-a folosit de securitatea societală pentru a explica reacția „societăților” europene împotriva politicilor de migrație ale statului și împotriva lărgirii și aprofundării integrării în Uniunea Europeană. Problema este că în astfel de cazuri, „societățile” oglinndesc îndeaproape statul în care se găsesc, umbrind distincția dintre actorii societali și actorii statali. Aplicând conceptul „societăților” nonstatale nu va testa doar utilitatea conceptului ci va ajuta și la elucidarea procesului prin care „societățile” acționează, fapt ce rămâne neclar datorită faptului că „societăților”, spre deosebire de state, le lipsește un actor securizator bine definit.

Aplicarea securității societale oferă o pârgie analitică atunci când se afirmă ce dezvoltări pot deveni amenințări și cauze potențiale pentru un conflict violent. Folosirea securității societale face posibilă explicarea modului în care migrația, televiziunea și transmisiunile radio, rezultatele alegerilor și educația lingvistică pot contribui la un conflict violent între societăți sau între stat și societate. Potrivit lui Waever, în sistemul internațional securitatea

societală privește: abilitatea unei societăți de a persista sub condiții schimbătoare și posibile și amenințări reale. Mai precis, este vorba de **sustenabilitate**, în condiții acceptabile pentru evoluție, a **modelelor tradiționale de limbă, cultură, asociere și identitate religioasă și națională și obicei**²⁹. Luând în considerare arena internațională curentă și preocuparea pentru securitatea globală, securitatea societală ar trebui să includă elemente de **încredere mutuală** pe termen lung, **predictibilitate** și interese comune, alături de **instrumente de diplomație publică** adecvate.

Discriminarea ca formă de amenințare la adresa identității societale - Ca diferență între conceptul de secol 19 a statului-națiune și principiile lui Woodrow Wilson, realitățile de astăzi și valorile societății actuale, postindustriale și postmoderne se referă mai mult și mai mult la observarea drepturilor omului, la diversitate și la **politicile** create de către **observarea regulilor comune, normelor și comportamentelor**.

Societatea este îmbogățită de **diversitatea** creată de către minoritățile ei, de către coexistența și respectul față de religia și obiceiurile celuilalt, întrucât există un **principiu clar al coeziunii** societății, venind mai mult din valori decât din identitate în sensul strict al etnicității sau al principiului național exclusiv al coeziunii.

De aceea, **orice formă de discriminare** – chiar și ca o veche

modalitate de reacție pentru întărirea identității și o proastă reprezentare că acest pas poate oferi un principiu puternic de coeziune – de către statul unei majorități de orice fel, este o bază pentru **amenințarea directă la adresa securității societale** și chiar un prim pas către un conflict violent și o amenințare la adresa securității naționale în sine. Lista amenințărilor la adresa securității societale are în frunte următoarele **tipuri de discriminare**: identitatea națională și etnică, religie, sex, dizabilitate, alte tipuri de discriminare directă pentru caracteristica unui grup și/ sau politicid – uciderea din motive politice³⁰.

Alt tip de amenințări la adresa securității societale pot fi creșterea de către interpretarea extremă a **drepturilor politice ale omului**, când efectele secundare ale aplicării unor asemenea politici reprezintă **discriminări pozitive**, creând grupuri privilegiate prin posibila lor discriminare sau discriminare indirectă a majorității populației uni stat³¹. Toate acelea **alterează coeziunea societală** și nu ajută principiul de creere a unei identități de generația a treia, o națiune culturală, ci accentuează **segregarea grupurilor minoritare**. Când **drepturile colective** depășesc autonomia culturală, trecând la autonomie politică, administrativă sau teritorială, fără o bază concretă pentru a susține o asemenea **administrație**

³⁰ Peter Hough, Understanding Global Security, Routledge, London and New York, 2004, p.105

³¹ Idem, p.119

²⁹ Ibidem

alternativă intermediară bazată pe principiile minorității dintre stat și administrația locală și indivizi, există o bază clară pentru amenințări la adresa securității societale și chiar un prim pas în amenințarea securității naționale.

A abuza de concept precum și **inconsistența în aplicarea regulilor** aflate în legătură cu drepturile omului sunt la fel de periculoase la fel ca orice alt tip de discriminare (fiind o discriminare împotriva majorității) și o amenințare clară la adresa securității societale³².

Soluția este **împuternicirea legilor drepturilor omului la nivel internațional**, ca valori de bază pentru comportamentul democratic și o **garanție pentru coeziunea societală**, întrucât oferă **garanțiile pentru minorități** că drepturile lor vor fi observate de către stat și de către ceilalți și **elimină baza pentru cererile de segregare, separatism** și alte forme extreme de drepturi colective, în termeni de separatism teritorial și segregare politică/etnică.

Globalizarea și integrarea sunt procese obiective și, în sine, nu sunt o sursă de amenințare la adresa securității societale ci mai degrabă **„schimbări naturale ale mediului”** pentru societățile noastre. Asta nu înseamnă că acele procese nu creează evoluții care sunt surse de amenințare la adresa securității societale precum efectele secundare ale acestor procese³³ nu reprezintă probleme de viață și de

moarte sau amenințări fundamentale la adresa **coeziunii societății**, chiar dacă reprezintă surse evidente de discontinuitate. Diferența dintre **discontinuitate** în probleme culturale și momentul în care acestea devin amenințări la adresa **securității și coeziunii societale** este mai mult decât o nuanță sau o problemă de dimensiune, ci e mai degrabă o problemă de **abordare calitativă și dovezi reale și palpabile ale divizării fundamentale** din interiorul societății, cu un rezultat în dimensiunile coeziunii societății. Această diferență a fost făcută de către Mc. Sweeney: „societățile, prin definiție, evoluează și identitățile individuale se schimbă cu acestea și acest proces simplu nu reprezintă o **provocare la problematica identității** sau la adresa coeziunii societale”³⁴. Pe de altă parte, **amenințările la adresa securității societale** pot fi făcute și de către „arbitri vocali ai amenințărilor la adresa identității societale”, precum Radovan Karadzic, care a ajuns la ideea soluției „teritoriului pur etnic”. Este aceeași idee care derivă din efectele secundare ale securității (securitatea societală în acest caz) dată de către **dilema securității** (amenințare dată de către acțiunile de creștere a securității societale de către țările vecine) sau cele date de către o **falsă / exagerată percepție** a amenințărilor în condițiile dilemei securității.

Diversitate, multiculturalism și coeziune societală - Diversitatea este o

³² Idem, p. 119

³³ Idem, p.106

³⁴ McSweeney, B. (1996) Identity and Security: Buzan and the Copenhagen School, Review of International Studies 22(1): 88-93

valoare unanim acceptată a societăților moderne, acolo unde contribuția particularităților minorităților naționale, a culturii, artei, cunoștințelor tradiționale, aducând o valoare suplimentară titularului național al unui stat. Legea internațională a reușit chiar să cuantifice și să legisfeze drepturile speciale ale minorităților și modurile de a proteja diversitatea și multiculturalismul, fără a afecta coeziunea societală și identitatea unei populații a unui stat internațional recunoscut. În acest context, am introdus cele două concepte pe care le folosim pe parcursul întregii lucrări: multiculturalismul și coeziunea societală.

Multiculturalismul este coexistența armonioasă a câtorva culturi ce se tolerează reciproc, ajutându-se mutual pentru a promova noi valori și să folosească diversitatea ca valoare de a îmbogăți societatea și a determina respectul unuia față de celălalt în cadrul relațiilor zilnice.

Coeziunea societală reprezintă cealaltă față a realității și existența comunităților și reprezintă suma valorilor, normelor, acțiunilor, comportamentelor determinând confluența, coexistența și vectorul de unitate al societății³⁵.

Nici unul dintre cele două concepte sunt, practic în viața de zi cu zi, indisolubil conectate la societățile contemporane, sunt atribute dobândite

în timp, bazate pe experiența coexistenței, cooperării și colaborării elementelor unei comunități, rezultatul civilizației contemporane și a **acceptării conștiente** de către toți, a **regulilor generale ale coexistenței** și ale **libertăților altora**. Ele sunt rezultate în timp prin **acțiuni și politici de coeziune** și în același timp, **de apărare a drepturilor și valorilor diversității multiculturale** ale compoziției societății.

Bibliografie selectiva

- Iulian Chifu, Identity and Multiculturalism, Diversity and Societal Cohesion, in From Misunderstanding towards openness and collaboration in multicultural societies, Pontos, Chisinau, 2005,
- Barry Buzan, People States and Fear, 1991
- Peter Hough, Understanding Global Security, Routledge, London and New York, 2004,
- McSweeney, B. (1996) Identity and Security: Buzan and the Copenhagen School, Review of International Studies 22(1):
- Ole Waever, Identity, Integration and Security: Solving the Sovereignty Puzzle in EU Studies, *Journal of International Affairs*, winter 1995, vol.48, no.2,
- Weaver, O., Buzan, B., Kelstrup, M. and Lemaitre, P. (1993) Identity, Migration and the New Security Agenda in Europe, London, Pinter

³⁵ Iulian Chifu, Bosnia –Herzegovina: Societal cohesion, the scene of the national reconstruction and the road towards European integration, Europa XXI nr.6, 2008, pp. 17-22

International normative tools for humanitarian intervention in crisis

- **Sphere Project - Humanitarian Charter and Minimum Standards in Disaster Response³⁶**

Ioana Sanda Stâncel³⁷

Abstract

Carta umanitară Sphere și standardele minime de intervenție în caz de catastrofă reprezintă o inițiativă remarcabilă axată pe îmbunătățirea efectivității și responsabilității a asistenței umanitare. Handbook-ul revizuit este produsul unui efort de colaborare extinsă care reflectă dorința colectivă și împărtășită a comunității umanitare, și determinarea sa de a îmbunătăți cunoștințele curente în programele de asistență umanitară.

Cuvinte cheie: dezastre, intervenție umanitară, standarde, instrumente și mijloace umanitare

The Sphere Humanitarian Charter and Minimum Standards in Disaster Response Handbook is a remarkable international initiative aimed at improving the effectiveness and accountability of humanitarian assistance. The revised handbook is the product of an extensive collaborative effort that reflects the collective will and shared experience of the humanitarian community, and its determination to improve on current knowledge in humanitarian assistance programs.

³⁶ Conținutul acestui material nu reprezintă în mod obligatoriu poziția oficială a Uniunii Europene sau a Guvernului României. Această lucrare este elaborată și publicată sub auspiciile Institutului de Cercetare a Calității Vieții, Academia Română, ca parte din proiectul co-finanțat de Uniunea Europeană prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013, în cadrul proiectului **Pluri și interdisciplinaritate în programe doctorale și postdoctorale. Cod proiect POSDRU/159/1.5/S/141086**

³⁷ Doctorand, absolventa a programelor universitare de medicina, relatii internationale si diplomatie, studii de securitate avand specializari printre altele si privind migratia, refugiatii, crize umanitare, studii avansate de securitate si managementul serviciilor de sanatate si sanatatii publice

The initiative was launched in 1997 by a group of humanitarian NGOs and the Red Cross and Red Crescent movement, who framed a Humanitarian Charter and identified Minimum Standards to be attained in disaster assistance, in each of five key sectors (water supply and sanitation, nutrition, food aid, shelter and health services). The cornerstone of the handbook is the Humanitarian Charter, which is based on the principles and provisions of international humanitarian law, international human rights law, refugee law and the *Code of Conduct for the International Red Cross and Red Crescent Movement and Non-Governmental Organizations (NGOs) in Disaster Relief*. The Charter describes the core principles that govern humanitarian action and reasserts the right of populations affected by disaster, whether natural or man-made (including armed conflict), to protection and assistance. It also reasserts the right of disaster-affected populations to life with dignity. The Charter points out the legal responsibilities of states and warring parties to guarantee the right to protection and assistance. When the relevant authorities are unable and/or unwilling to fulfill their responsibilities, they are obliged to allow humanitarian organizations to provide humanitarian assistance and protection.

Despite this focus, the information contained in the handbook is not prescriptive. It can be applied flexibly to other situations, such as disaster

preparedness and the transition out of disaster relief. It is not designed for use in response to technological disasters, such as those involving transport, industrial, chemical, biological or nuclear calamity. However, while not addressing these types of disaster specifically, it is relevant to situations where population movements or other consequences triggered by such an event create a need for humanitarian assistance.

The timeframe in which the handbook is used depends largely on the context. It may take days, weeks or even months before agencies are able to achieve the Minimum Standards and indicators specified in a particular sector. In some situations, the Minimum Standards may be achieved without the need for external intervention. A timeframe for implementation needs to be agreed in any given situation. Where relevant, guidance notes suggest realistic timescales for the implementation of the standards and indicators.

There are different approaches among humanitarian agencies as to how to carry out relief activities, based on differences in identities, mandates and capabilities. These differences point to the concept of complementarity, which means that humanitarian agencies use different modes of action or techniques in fulfilling their responsibility to provide assistance. In all contexts, disaster response should support and/or complement existing government services in terms of structure, design and long-term sustainability.

The standards are general statements that define the minimum level to be attained in a given context; the indicators act as 'signals' that determine whether or not a standard has been attained; while the guidance notes provide additional information.

The book is organized into an initial chapter that details process standards for the planning and implementation of programs, together with four technical chapters covering water, sanitation and hygiene promotion; food security, nutrition and food aid; shelter, settlement and non-food items; and health services.

Each of the four technical chapters – water supply, sanitation and hygiene promotion; food security, nutrition and food aid; shelter, settlement and non-food items, and health services – has its own set of standards and indicators.

The initial chapter on common standards sets out guidelines for program design and implementation, which are applicable to all sectors. The guidance notes in each chapter relate to specific points and allow flexibility in using the intended standards for each particular situation. They offer advice on priority issues and on tackling practical difficulties, and may also describe dilemmas, controversies or gaps in current knowledge. Guidance notes relate to a specific key indicator, and the link is signaled in the text. Key indicators are always linked with the relevant guidance note.

Each chapter also contains a brief introduction setting out the major issues relevant to that sector and

appendices containing select lists of references detailing further sources of technical information, assessment checklists and, where relevant, formulas, tables and examples of report forms. All the chapters are interconnected, and that frequently standards described in one sector need to be addressed in conjunction with standards described in others.

The approach used is mainly concerning individual's needs addressing behaviors and social constructs with direct impact at the individual level. The standards are based on the principle that populations affected by conflict/ disaster have the right to life with dignity. They are qualitative in nature, and are meant to be universal and applicable in any operating environment. The key indicators, as measures to the standards, can be qualitative or quantitative in nature. They function as tools to measure the impact of processes used and programs implemented. Without them, the standards would be little more than statements of good intent, difficult to put into practice. In this respect, the tools can be used as a long distance and long-term impact evaluation methods

The standards for the different sectors do not stand alone: they are interdependent. However, there is inevitably a tension between the formulation of universal standards and the ability to apply them in practice. Every social, geographical, historical, economical, structural/ political, ethnic and religious factor involved in a

conflict, make different context's features requiring adjustments in applying the recommendations of the book. In some instances, local factors may make the realization of all standards and indicators unattainable.

Basically, the authors highlighted the risks for the groups that are already vulnerable at the time of onset. In order to maximize the coping strategies of those affected by disasters, it is important to acknowledge the differing vulnerabilities, needs and capacities of affected groups. The book addresses the individual level factors of risks, such as gender, age, and disability and HIV/AIDS status, affect vulnerability and shape people's ability to cope and survive. In particular, women, children, older people and people living with HIV/AIDS (PLWH/A) may suffer specific disadvantages in coping with a disaster and may face physical, cultural and social barriers in accessing the services, even if they are in place and functionally, and support to which they are entitled. Frequently ethnic origin, religious or political affiliation, or displacement may put certain people at risk who otherwise would not be considered vulnerable.

Failure to recognize the differing needs of vulnerable groups and the barriers they face in gaining equal access to appropriate services and support can result in them being further marginalized, or even denied vital assistance.

Providing information to disaster-affected populations about their right to assistance and the means of

accessing this assistance is essential. The provision of such information to vulnerable groups is particularly important as they may be less able to cope and recover than others when faced with the erosion or loss of their assets, and may need more support. For these reasons, it is essential to recognize specific vulnerable groups, to understand how they are affected in different disaster contexts, and to formulate a response accordingly. The book's recommendations and examples pointed out the special care that must be taken to protect and provide for all affected groups in a nondiscriminatory manner and according to their specific needs. This approach is highly and repeatedly mentioned in each special chapter / standard presented as a baseline principle of intervention assuring equal rights and preventing any escalades of potential tensions existing among different fractions involved.

However, conflict/ disaster-affected populations must not be seen as helpless victims, and this includes members of vulnerable groups. They possess, and acquire skills and capacities and have structures to cope with and respond to a disaster situation that need to be recognized and supported. Individuals, families and communities can be remarkably resourceful and resilient in the face of conflict/ disaster, and of course of exterior interventions, and initial assessments should take account of the capacities and skills as much as of the needs and deficiencies/ vulnerabilities

or lack of solutions of the affected population.

Irrespective of whether a disaster is of sudden onset or develops gradually, individuals and communities will be actively coping and recovering from its effects, according to their own priorities. The handbook stresses the importance of participatory interventions that are culturally adapted/ adjusted to the local groups and conditions. Applying practically this principle, any organizations gain the proactive cooperation of the local leading structures and reach out some of post-facto causes of potential tensions and ensure a sustainable intervention.

The children are one example to justify the special-needs-groups vulnerabilities and the adjusted measures that must be taken to ensure the protection from harm of all children and their equitable access to basic services. As children often form the larger part of an affected population, it is crucial that their views and experiences are not only elicited during emergency assessments and planning but that they also influence humanitarian service delivery and its monitoring and evaluation. Although vulnerability in certain specificities (e.g. malnutrition, exploitation, abduction and recruitment into fighting forces, sexual violence and lack of opportunity to participate in decision-making) can also apply to the wider population, the most harmful impact is felt by children and young people. According to the Convention on the Rights of the Child, a child is

considered to be an individual below the age of 18. Depending on cultural and social contexts, however, a child may be defined differently amongst some population groups. It is essential that a thorough analysis of how a client community defines children be undertaken, to ensure that no child or young person is excluded from humanitarian services. The same explanatory justifications are provided for all vulnerable groups considered: older people, disabled people, gender, and HIV/AIDS population.

From the structural factors considered to be addressed, the authors choose only the environment. The environment is understood as the physical, chemical and biological surroundings in which disaster-affected and local communities live and develop their livelihoods. It provides the natural resources that sustain individuals, and determines the quality of the surroundings in which they live. It needs protection if these essential functions are to be maintained. The Minimum Standards address the need to prevent over-exploitation, pollution and degradation of environmental conditions. Their proposed minimal preventive actions aim to secure the life-supporting functions of the environment, and seek to introduce mechanisms that foster the adaptability of natural systems for self-recovery.

Agencies' ability to achieve the Minimum Standards will depend on a range of factors, some of which are within their control while others, such

as political and security factors, may lie outside their control. Of particular importance are the extent to which agencies have access to the affected population, whether they have the consent and cooperation of the authorities in charge, and whether they can operate in conditions of reasonable security. Equally critical is the availability of sufficient financial, human and material resources. While the Humanitarian Charter is a general statement of humanitarian principles, this handbook alone cannot constitute a complete evaluation guide or set of criteria for humanitarian action. First, the Minimum Standards do not cover all the possible forms of appropriate humanitarian assistance. Second, there will inevitably be situations where it may be difficult, if not impossible, to meet all of the standards.

There are many factors – including lack of access or insecurity, insufficient resources, the involvement of other actors and noncompliance with international law – that contribute to creating extremely difficult conditions in which to carry out humanitarian work.

In situations where the vulnerability of local populations to disaster is high or where there is widespread poverty or protracted conflicts or multilevel involving conflicts, it can be the case that the Minimum Standards exceed normal everyday living conditions, but they are not sufficient to solve the causes of the conflict, to prevent a future reoccurrence of natural or man made crisis. Since this can give rise to

resentment, the books stresses that local conditions must be taken into account, and programs should always be designed with affected and surrounding populations' social, structural and behavioral patterns.

It is recognized that in many cases not all of the indicators and standards will be met – however, users of this book should strive to meet them as well as they can. In the initial phase of a response, for example, providing basic facilities for all the affected population may be more important than reaching the Minimum Standards and indicators for only a proportion of the population. This handbook is not intended to and cannot cover every question or resolve every dilemma. What it can do is serve as a starting point, using standards and indicators based on consensus derived from years of experience and good practice; guidance notes designed to offer practical direction; and the Humanitarian Charter, which suggests a legal framework and a basis for advocacy.

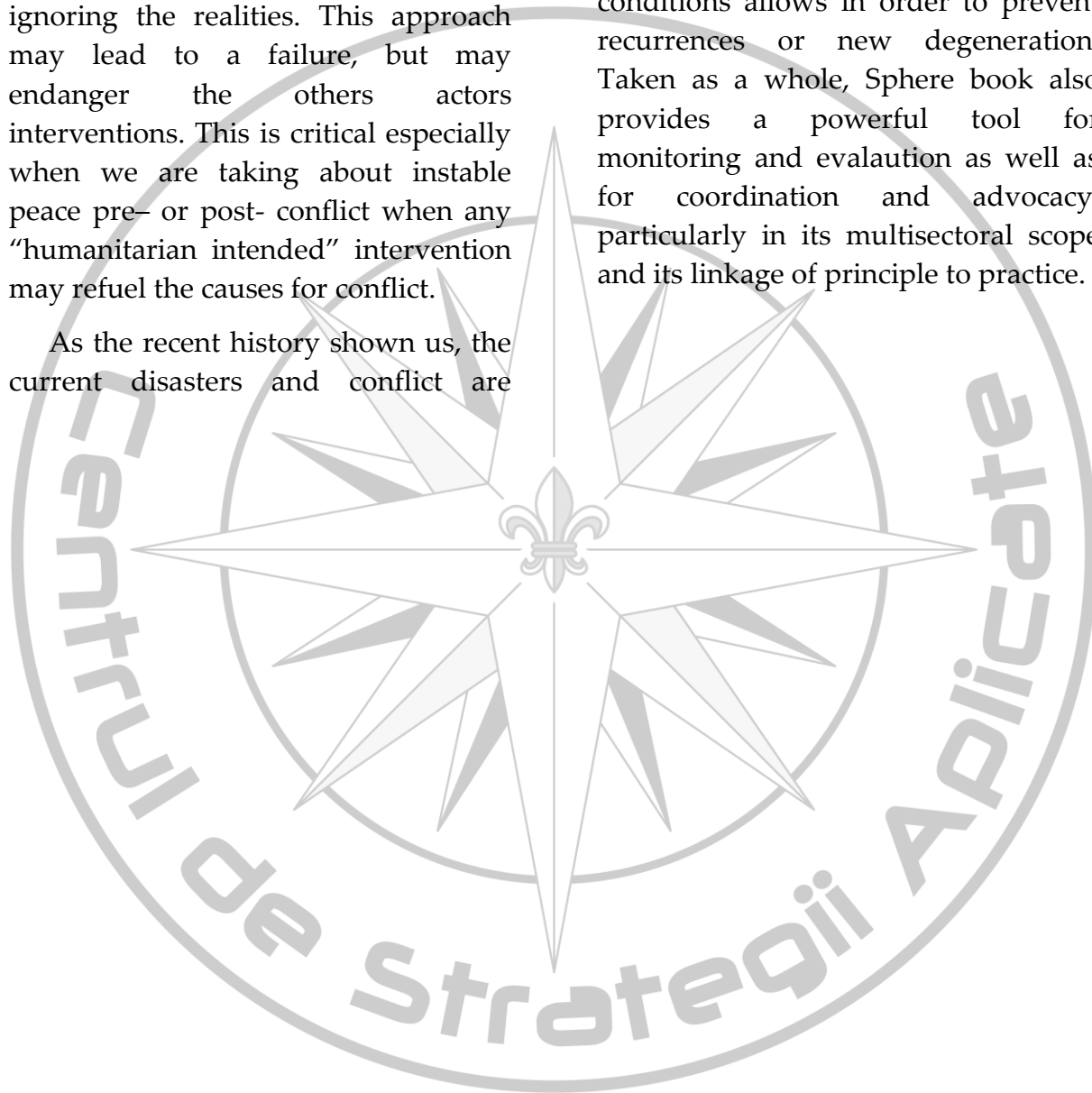
The standards are based on the international human rights legal norms, but it transposes the provision of this system mainly for the track III and track II interventions. On the overall picture, it would be more efficient for track I actors if they use the handbook as preparedness tool, more than just intervention tool. Also, at the track I level and in multi-actors (multinational, international, private/public, local, etc) interventions, the concepts proposed by book should be used in coordination of interventions

in order to avoid overlapping and to ensure interventional efficiency.

The danger of using this book by persons and institutions lacking practical experience is to create their own interventions framework solely based on the standards presented, ignoring the realities. This approach may lead to a failure, but may endanger the others actors interventions. This is critical especially when we are talking about instable peace pre- or post- conflict when any “humanitarian intended” intervention may refuel the causes for conflict.

As the recent history shown us, the current disasters and conflict are

cyclical with a short life-cycle, so the Sphere concept lacks the sustainable approach and ignore the military interventions needed in the recent conflicts and disaster management. These sustainable interventions should start immediately when the field conditions allows in order to prevent recurrences or new degeneration. Taken as a whole, Sphere book also provides a powerful tool for monitoring and evaluation as well as for coordination and advocacy, particularly in its multisectoral scope and its linkage of principle to practice.

Migrația - o problemă de securitate³⁸

Migrația - a security problem

Elena Adelina Andrei³⁹

Abstract

Migrația este unul dintre cele mai vechi fenomene sociale și rămâne o importantă problemă de securitate. Problema migrației este definită în sensul prezervării bazelor morale ale statului și națiunii. Pe termen mediu și lung, migrația afectează compoziția rasială și etnică a indivizilor în societate, cultura publică, ocuparea locurilor de muncă și ordinea publică.

Cuvinte cheie: migrație, securitate, migrație ilegală

Migration is one of the oldest social phenomena and an important security issue. It defends the moral elements of the state and nation. Also, on long-term, migration affects the racial and ethnic composition of individuals in society, employment occupation, culture and public policy.

³⁸ Conținutul acestui material nu reprezintă în mod obligatoriu poziția oficială a Uniunii Europene sau a Guvernului României. Această lucrare este elaborată și publicată sub auspiciile Institutului de Cercetare a Calității Vieții, Academia Română, ca parte din proiectul co-finanțat de Uniunea Europeană prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013, în cadrul proiectului **Pluri și interdisciplinaritate în programe doctorale și postdoctorale. Cod proiect POSDRU/159/1.5/S/141086.**

³⁹ Andrei Elena Adelina este absolventă a Facultății de Sociologie din cadrul Universității din București și doctorand al Academiei Naționale de Informații „Mihai Viteazul”. Domeniile sale de interes sunt: sociologia, comportamentul organizațional și analiza rețelelor sociale.

Aspecte introductive

Acest articol pornește de la ipoteza potrivit căreia migrația masivă, în special cea ilegală produce o serie de efecte negative asupra societății, cum ar fi și creșterea actelor de terorism. Prin definiție, migrația este un „fenomen ce constă în deplasarea unor mulțimi de persoane dintr-o arie teritorială în alta, urmată de schimbarea domiciliului și/sau de încadrarea într-o formă de activitate în zona de sosire” (Lazăr Vlăsceanu și Cătălin Zamfir, *Dicționar de sociologie online*, disponibil online la <http://www.dictsociologie.netfirms.com/M/Termenii/migratie.htm>). Fiind un fenomen colectiv, migrația scoate în evidență dezechilibrul și instabilitatea relațiilor sociale ce se produc între teritoriile mai dezvoltate și cele mai sărace din lume. Oamenii migrează din zonele mai sărace către cele mai dezvoltate tocmai pentru că-și doresc standarde de viață mai ridicate.

Motivele pentru care oamenii în general migrează sunt cele de natură financiară, dorind să ocupe un loc de muncă mai bun sau să aibă parte de condiții de viață mai prielnice, astfel calitatea vieții să fie una mai bună. Migrația a început să fie analizată din perspectiva securității mai recent, aceasta nefiind tratată de la început sub acest aspect, cu toate că migrația se numără printre cele mai vechi fenomene sociale.

Migrația și securitatea

Divizia de Populație a
Departamentului de Afaceri

Economice și Sociale al Secretariatului Națiunilor Unite a publicat la sfârșitul lunii iulie 2015 „The 2015 Revision of World Population Prospects”, o nouă cercetare prin intermediul căreia a lansat o serie de estimări și proiecții oficiale ale populației mondiale, în cadrul căreia au fost incluse rezultatele celor mai recente recensăminte ale populației și sondaje demografice specializate. Conform studiului, alături de scăderea fertilității și creșterea mortalității, migrația este principalul factor care determină tendințele în care va evolua populația mondială.

După cel de-al doilea război mondial, procesul de redefinire socială a Europei de Vest a presupus crearea „statului bunăstării”. Acesta a fost creat datorită faptului că societățile occidentale au dorit să realizeze un nou echilibru social după ce funcțiile externe ale statului fuseseră reduse. Statul bunăstării este unul universal, bazat pe includerea cât mai multor cetățeni. Printre cele mai importante acțiuni ale acestui stat se numără: libertate civilă, învățământ public gratuit, impozitare redistributivă, negociere colectivă, asistență medicală pentru cetățeni, locuințe sociale, uniformizarea societăților occidentale, participarea cetățenilor cu scopul de a dezvolta bunăstarea sau egalizarea șanselor sociale. Înființarea acestui stat al bunăstării, dublată de securitatea militară au format baza de dezvoltare pentru politicile publice de a se

îndrepta către securitatea socială și economică, dar și către dezvoltarea asistării politice.

Potrivit Agenției pentru Gestionarea Cooperării Operaționale la Frontierele Externe ale Statelor Membre ale Uniunii/ FRONTEX, principalele căi ale migrației ilegale în Uniunea Europeană sunt: central-mediteraneană, vest-balcanică, vest-mediteraneană, est-mediteraneană și circulară din Albania spre Grecia. În plus, Organizația Internațională a Migrației a semnalat că în perioada 01.01– 24.08.2015 peste 250.000 de migranți au ajuns în Europa (în special având destinațiile: Italia, Grecia, Spania și Malta) traversând Marea Mediterană.

Datorită faptului că tot mai multe persoane au imigrat s-au declanșat o serie de procese negative (violențele de stradă, criminalitatea, șomajul, problema locuințelor, mizeria de pe străzi), ce au fost puse pe seama tuturor imigranților, atrăgând de la sine dizgrația celorlalți care erau de fapt nativi. S-a ridicat ulterior problema identității oamenilor. Din punct de vedere juridic, acest lucru era posibil, însă era nevoie mai presus de toate să se lege și altceva de comunitatea națională, precum: religia, cultura, limba, identitatea etnică, lucruri considerate mult mai importante.

Migrația lezează dreptul de a decide securitatea socială și ordinea publică și totodată puterea statelor de a-și domina frontierele, devenind astfel un fenomen de securitate. Principalul aspect care se datorează

acestui lucru este dat de adaptarea socială a imigranților: se formează tabere de imigranți, birocrație locală pentru datele personale ale imigranților etc. În același timp, pe lângă riscurile sociale ce pot apărea la adresa securității unei țări, pot apărea și riscuri militare: terorism, conflicte de grupuri, acțiuni iredentiste. După cum afirmau și Callaghan Jean și Franz Kernic, „rețelele de terorism, crimă organizată, trafic generalizat și migrație ilegală, ce formează actualul puzzle de insecuritate, trebuie combătute prin rețelele de agenții și prin cooperarea multi- instituțională” (Callaghan și Kernic 2004).

Implicații pentru România

O serie de organizații cu atribuții în domeniu au semnalizat importanța fenomenului de migrație ilegală și efectele negative pe care le poate avea asupra întregii populații. Astfel, după cum se precizează și într-un sondaj pe tema crizei migrației – „Percepții publice privind criza imigranților în Europa”, publicat de Institutul Român pentru Evaluare și Strategie (IRES), majoritatea respondenților nu se arată îngrijorați în ceea ce privește un flux mare de migrație, considerând că principalele cauze ale acestuia sunt războiul și sărăcia. Persoanele respondente identifică și o relație cauză-efect între sosirea imigranților și posibila creștere a atacurilor teroriste.

În plus, se remarcă creșterea semnalărilor mediatice referitoare la implicarea cetățenilor în cazuri circumscrise criminalității organizate, precum traficul de persoane. România ocupă a doua poziție în Uniunea Europeană în ceea ce privește acest aspect.

Migrația ilegală este un aspect foarte important aflat pe agenda politică europeană, pe fondul creșterii mari a imigranților și premiselor de menținere sau de amplificare a acestei tendințe. Față de anul 2014, în 2015 s-a înregistrat o majorare cu aproximativ 400% a persoanelor care au imigrat ilegal pe continent, majoritatea provenind din Africa, Asia și Orientul Mijlociu. Potrivit Raportului UNHCR intitulat „The sea route to Europe: The Mediterranean passage in the age of refugees” din iulie 2015, în primele șapte luni ale anului au pătruns ilegal în Europa 250.000 de imigranți.

Concluzii

Menținerea unui ritm de creștere a numărului de migranți ilegali poate conduce la dezvoltarea situațiilor de criză în Europa, statele membre ale Uniunii Europene fiind nevoite să identifice pârghiile gestionării unui număr de două-cinci milioane de solicitări de azil anual. Situația se poate complica inclusiv prin prisma tensiunilor sociale determinate de

fluxurile crescute de migranți clandestini.

Bibliografie

1. Bădescu, Ilie și Dungaciu, Dan 1994. *Sociologia și Geopolitica Frontierei*, vol.2, București: Editura Floare Albastră
2. Callaghan, Jean și Franz Kernic 2004. *Securitatea internațională și forțele armate*. București: Tritonic, în Prefață de George Cristian Maior.
3. Dicționar de sociologie online, coordonator Lazăr Vlăsceanu și Cătălin Zamfir, disponibil online la <http://www.dictsociologie.netfirms.com/M/Termenimigrație.htm>
4. Dungaciu, Dan 2002. *Națiunea și provocările (post)modernității. Istorie și concepte*. București: Editura Albatros.
5. Ghețău, Vasile 2012. *Drama noastră demografică. Populația României la recensământul din octombrie 2011. Reprofesionalizarea României IV*. București: Compania
6. Sava, Ionel Nicu 2005. *Studii de securitate*. București: Centrul Român de Studii Regionale
7. Șerban, Adela 2008. *Securitate societală*. București: Editura Valahia
8. United Nations, Department of Economics and Social Affairs, Population Division 2015. *World Population Prospects: The 2015 Revision, Key Findings and Advanced Tables*. Working Paper No. ESA/P/WP.241

Convergențe și divergențe privind geopolitica regională – Federația Rusă⁴⁰
Convergent and divergent opinions concerning the regional geopolitics – The
Russian Federation
 Badică Petrișor⁴¹

Abstract

The challenges in this topic are indissolubly tied to the current evolutions within the security environment, which coordinates are dominated by the Ukraine-based hybrid conflict and by the immigrants' crisis coming from the Middle East. All these details generate new perspectives and approaches concerning the deepening of the upcoming centuries' sophisticated threats.

Cuvinte cheie: confruntare internațională, geopolitică, migrație ilegală, factori de risc, sistemul informațional militar

Defying the Military Doctrine, within the context of the global security, which is dominated by the informational confrontation, generates fundamentals for the geopolitical relocation of the Russian Federation, where its presence in the "hot spots" of Middle East may determine the escalation of the conflict, with major involvement towards the migration flux to Europe.

⁴⁰ Conținutul acestui material nu reprezintă în mod obligatoriu poziția oficială a Uniunii Europene sau a Guvernului României. Această lucrare este elaborată și publicată sub auspiciile Institutului de Cercetare a Calității Vieții, Academia Română, ca parte din proiectul co-finanțat de Uniunea Europeană prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013, în cadrul proiectului **Pluri și interdisciplinaritate în programe doctorale și postdoctorale. Cod proiect POSDRU/159/1.5/S/141086.**

⁴¹ Doctorand în domeniul "Informații și Securitate Națională", Academia Națională de Informații "Mihai Viteazul", București.

Introducere

Spațiul est-european a înregistrat în anul 2014 convulsii fără precedent, într-o confruntare hibridă, non-liniară, cu o consistentă dimensiune informațională, în măsură să creeze o falie geopolitică determinată de interese divergente ale actorilor regionali și pentru a cărei gestionare sunt necesare negocieri după criterii de pace și cu efecte duale, regionale și locale, favorizante a unei soluții constructive și moderne. În viziunea Kremlinului, militarizarea informațională, culturală și financiară reprezintă fundamentele acestui tip de confruntare, iar găsirea unor soluții regionale, cu respectarea intereselor Federației Ruse, poate fi rezultatul inițiativelor euro-atlantice și euro-asiatice din perspectiva modelului de urmat în soluționarea crizelor actuale și viitoare, inclusiv a celor aflate actualmente în etape diferite de evoluție pe spațiul eurasiatic și MENA.

În registrul generat de *Strategia de Securitate a Federației Ruse - 2020*, reperele fundamentale privind evoluția statului rus țin de dezvoltarea economiei naționale, îmbunătățirea calității vieții populației, asigurarea stabilității politice în cadrul societății, consolidarea apărării naționale și abordarea unei politici de securitate eficiente, precum și de consolidarea competitivității și a statutului internațional al F. Ruse pe scena mondială. Totul în contextul necesității unei noi politici de securitate a statului, reflectată prin nevoia de gestionare a noilor tipuri de riscuri și amenințări la nivel individual, al societății și statului,

precum și al proceselor de dezvoltare economică și de (re)definire a relațiilor politice internaționale.

În contextul accentuării confruntării informaționale și a noii situații geopolitice din Ucraina, perspectiva de percepție de către Federația Rusă a pericolului unor noi amenințări la adresa securității sale este generată de:

- competiția pentru controlul spațiului informațional internațional și a sistemelor de telecomunicații;

- crearea unui spațiu informațional unic al NATO pentru a răspunde exigențelor confruntării moderne și a spori gradul de pregătire al țărilor membre;

- impunerea de sancțiuni economice pe fondul acuzațiilor de susținere a conflictului intern din Ucraina și a furnizării de tehnologie și echipamente militare către state „eșuate” precum Iran, Siria, Coreea de Nord, Belarus;

- predominanța susținerii planurilor de confruntare informațională ale SUA pe fondul manipulării informațiilor publice prin intermediul mass-media la scară globală;

- accentuarea acțiunilor de justificare și susținere a unor eventuale „independențe” a unor entități teritoriale autonome care beneficiază de o largă autonomie precum Kaliningrad-ul, Caucazul de Nord, Siberia, Extremul-Orient etc.;

- formarea distorsionată în opinia publică globală a imaginii Federației Ruse incapabilă și inflexibilă în a gestiona un diferend teritorial cu Japonia în problematica Insulelor Kurilelor de Sud, precum și derularea

unui plan de dezinformare în scopul reducerii rolului Rusiei pe scena internațională, imprevizibilă în afacerile externe și insuficient pregătită în rezolvarea provocărilor economice interne și de securitate a individului și a societății;

➤ atragerea către o colaborare strânsă a statelor CSI cu țările occidentale în detrimentul Federației Ruse.

Premergător adoptării Doctrinei Militare a Federației Ruse

Preocupările leadership-ului rus privind asigurarea securității naționale țin și de necesitatea reflectării adecvate a noilor amenințări de securitate în noua doctrină militară și în doctrina de politică externă, care includ extinderea NATO, planurile SUA de instalare a scutului antirachetă sau criza politică din Ucraina, într-un context critic, în opinia specialiștilor ruși, legat de „...expansiunea geopolitică a SUA”⁴². În viziunea acestora, o nouă ordine globală este în curs de dezvoltare, alternativă, în antiteză cu Vestul și, decuplată de la sistemul capitalist occidental aflat în declin, bazată pe rețele și informații, o lume „bipolară” și nu „multipolară” în care ciocnirea civilizațiilor creează un nou sens.

⁴² Dr. Theodore Karasik , Dr. Heinrich Matthee, *Russia's Emerging Defense and Security Doctrine: Impact on Europe and the Near East*, publicat în data de 09.06.2014 și accesat pe adresa <http://therealnews.com/t2/component/content/article/371-dr-theodore-karasik-and-dr-heinrich-matthee/2097--russias-emerging-defense-and-security-doctrine-impact-on-europe-and-the-near-east>, în data de 02.01.2015

Premergător aprobării noii Doctrine Militare a Federației Ruse, participanții la *Conferința MISC 2014* au iterat o serie de fundamente care conduc la noi abordări geopolitice în relațiile internaționale și pregătesc terenul afirmării Federației Ruse într-o nouă poziție globală:

➤ definirea „civilizației ruse / eurasiatice” ce se contrapune „agresiunii civilizației atlantice dirijate de SUA” în contextul unei diversități de „revoluții colorate”⁴³ la nivel global. Ideologia adoptată depășește cadrul ideologiei liberalismului, „promovând o putere post-neo-liberalism-conservatoare, pentru lume multipolară care apără tradiția, valorile conservatoare și adevărata libertate. Civilizația aurasiatică rusă se opune civilizației atlantice, iar Rusia reprezintă marea civilizație de Nord care speră să obțină susținerea țărilor aflate la periferia sa”⁴⁴;

➤ ONG-urile, în speță companiile private de securitate sunt utilizate în cadrul unei forțe militare a SUA în scopul propagandei, subversiunii și agresiunii, a incitării populare, creării haosului și schimbării ordinii politice.

⁴³ Reprezentanții școlii de gândire geopolitică ruse sunt Igor Panarin – care prezice prăbușirea Americii și Aleksandr Dughin – mentorul creării unei identități eurasiatice care elimină democrația liberală, marxismul și fascismul. Conceptul corespunde doctrinei geopolitice care așează SUA în centrul unui joc periculos în care utilizează informația, intelligence-ul, operațiunile speciale și firmele private de securitate, precumși lupta de rețea sau alte forme de luptă informațională (psihologic, război cibernetic) pentru atingerea obiectivelor sale în politica internațională / regională / națională și obținerea unor avantaje geopolitice.

⁴⁴ Dr. Theodore Karasik , Dr. Heinrich Matthee (op.cit)

Rezultatele vizibile țin provocarea instabilității pe termen lung și sunt amintite situația din Ucraina, Venezuela, țările cuprinse de „Primăvara arabă”, Libia și Mali, Africa Occidentală, întoarcerea jihad-iștilor în Europa în cadrul unor campanii globale;

➤ translatarea revoluțiilor colorate în abordări tradiționale (d.e. noul concept SUA „*utilizarea adaptativă a forței*”) după modelul Irak, Afganistan, Iugoslavia și Haiti, se traduce prin pregătirea militară a rebelilor, aprovizionarea și furnizarea de combatanți străini și care permite decidenților occidentali să lanseze „*revoluții colorate*” bazate pe intervenții umanitare sau presupuse dețineri de WMD, cu participarea forțelor speciale și companiilor private de securitate;

➤ în opinia teoreticienilor militari ruși, intervențiile gen „*revoluții colorate*” conduc la creșterea neonazismului și consolidarea partidelor de extremă dreapta în Ucraina, precum și a susceptibilității dezvoltării acestora și în alte zone europene⁴⁵. Totodată, din perspectiva contracarării revoluțiilor colorate la nivel global – promotoare de ostilități de rețea, război civil și teroare, diminuarea statutului de țară, pierderi

⁴⁵ Potrivit abordărilor prezentate în cadrul Conferința MISC 2014 sunt 4 rațiuni care justifică intervenția SUA: eficiența scăzută a acțiunilor ONU în prevenirea conflictelor militare; importanța asigurării securității armamentelor; este colapsul sistemului internațional de control al activității militare în cazul în care apar zone gri în care militanții și companiile de securitate prosperă sau se luptă reciproc; confuzitatea informațională și câștigarea acesteia, în contextul pericolului creșterii naționalismului și xenofobiei.

teritoriale, regres economic și de dezvoltare pe perioade de 15-20 ani, Federația Rusă va dezvolta sistemul de alianțe, inclusiv în cadrul organizațiilor internaționale, sau de configurație regională, respectiv de apărare aeriană comună (Rusia, Belarus, Armenia, Kazahstan, Iran și China);

➤ nevoia de o nouă strategie este legată indisolubil de noul context european, marcat de evoluțiile din Ucraina și apropierea lentă a NATO de granițele Rusiei sau de derularea de exerciții militare în proximitate, percepute ca amenințări directe, și a nevoii de răspuns, inclusiv prin utilizarea social media, a confruntării informaționale, valorificarea euroscepticismului și a instrumentelor politice și economice în raport cu principalii pivoți geopolitici europeni. Calea haotică urmată de Ucraina poate conduce la intervenția Moscovei pentru a proteja regiunile filo-ruse din Ucraina (regiunile Donetsk, Lugansk, oportunitățile pentru zona Odesei sau țărmurile nordine și vestice ale Mării Negre) utilizând instrumente specifice de intelligence și război informațional;

➤ perspectivele geopolitice ale Federației Ruse se vor reflecta și în intensificarea relațiilor cu statele din spațiul MENA în special cu Algeria, Egiptul, Bahreinul și Arabia Saudită⁴⁶, în

⁴⁶ Debutul unei noi strategii privind țările prezentate vine pe fondul evoluțiilor imprevizibile din Egipt, al prezenței Lukoil în Arabia Saudită cu care deși are puncte de vedere diferite legate de Siria are și puncte comune legate de evoluția situației din Egipt, precum și de respect pentru regele Arabiei Saudite. Totodată sunt găsite puncte de interferență privind pregătirea forțelor de

detrimentul politicilor promovate de SUA, mizând pe o conștientizare a statelor MENA privind rolul negativ jucat de SUA în generarea și gestionarea situațiilor din Siria, Irak și Egipt.

Doctrina Militară a Federației Ruse – riscuri, amenințări și măsuri de implementare

Adoptarea Doctrinei Militare⁴⁷ în *Consiliul de Securitate al Federației Ruse* previzionează conduita acesteia într-o dinamică geopolitică cu noi riscuri și amenințări sofisticate și în care fundamentul îl reprezintă confruntarea informațională care, alături de alte concepte tradiționale, girează sensul utilizării informațiilor ca instrument de atingere a obiectivelor geopolitice. În contextul accentuării tensiunilor la nivel interstatal și în cooperarea inter-regională, al afirmării unor noi modele de rivalitate și procese de instabilitate în dezvoltarea globală și regională respectiv al redistribuției influenței în favoarea unor noi centre de creștere economică și atracție politică, pe fondul activării unor conflicte înghețate / nesoluționate, Federația Rusă percepe o serie tendințe de pericole, inclusiv în spațiul informațional, de natură

ordine publică din Bahrein, precum și despre vânzările de arme în Peninsula.

⁴⁷ Doctrina militară se realizează conceptului de bază pentru dezvoltarea socio-economică pe termen lung a Federației Ruse pentru perioada de până în 2020, Strategia de Securitate Națională a Federației Ruse până în 2020, precum și dispozițiile relevante ale Concepției politicii externe a Federației Ruse, Strategia de dezvoltare a regiunii arctice ruse și de securitate națională pentru perioada de până în 2020 și alte documente de planificare strategică.

externă, internă și amenințări militare, între care amintim:

- ✿ abordarea infrastructurii militare a țărilor membre NATO de la frontierele Federației Ruse, inclusiv extinderea blocului militar;

- ✿ desfășurarea de contingente militare ale statelor străine pe teritoriile învecinate cu F.Rusă și aliații săi, precum și în zonele adiacente, inclusiv presiunea politică și militară;

- ✿ crearea și implementarea sistemelor strategice de apărare antirachetă care subminează stabilitatea globală și încalcă echilibrul de forțe în domeniul rachetelor nucleare, intenția de a plasa arme în spațiu, precum și implementarea sistemelor strategice de arme de precizie nonnucleare;

- ✿ proliferarea armelor de distrugere în masă, rachetelor și tehnologiilor pentru acestea;

- ✿ folosirea forței militare în teritoriile statelor riverane Federației Ruse și aliaților săi, cu încălcarea Cartei ONU și a altor norme de drept internațional, respectiv prezența (aparitia) focarelor și escaladarea conflictelor armate pe teritoriul acestora;

- ✿ amenințarea tot mai mare de extremismului la nivel mondial (terorism) și a noilor sale forme, în lipsa unei cooperări internaționale eficiente, extinderea criminalității transnaționale organizate, a traficului în special ilicit de arme și de droguri;

- ✿ prezența / apariția focarelor de tensiuni etnice și religioase, activitatea grupurilor internaționale armate radicale, companii militare străine private în zonele adiacente frontierei de stat a Federației Ruse și cele ale aliaților

săi, precum și prezența conflictelor regionale, creșterea separatismului și extremismului în unele regiuni ale lumii;

- ✱ utilizarea tehnologiilor informației și comunicațiilor în scopuri militare și politice pentru acțiuni contrare dreptului internațional, împotriva suveranității, independenței politice, integrității teritoriale a statelor, amenințării la adresa păcii internaționale, a securității, globale și stabilității regionale;

- ✱ activitățile subversive ale serviciilor speciale și organizațiilor statelor străine și acoalițiilor lor împotriva Federației Ruse.

Revizuirea doctrinei militare este explicată de analiștii militari din perspectiva unor schimbări bruște a situației geopolitice și apariția unor noi amenințări de natură militară, de genul instalării unor elemente ale scutului antirachetă al SUA, al apropierii infrastructurii NATO de granițele Federației Ruse, precum și al noilor evoluții, cu o consistentă componentă militară și informațională, din Ucraina, Siria – Irak (ISIL) și al „Primăverii Arabe”. În contextul identificării NATO – ca amenințare fundamentală la adresa securității țării din prisma întăririi capacităților ofensive la frontierele Rusiei, alte pericole completează o listă care cuprinde: revendicări teritoriale; ingerința în afacerile interne până la prezența contingentelor militare străine în statele limitrofe Rusiei – percepute ca mijloace de presiune politică și militară etc.

Erodată masiv printr-o confruntare informațională ce a vizat subminarea

imaginii sale în plan internațional, în mod deosebit în contextul evenimentelor din Ucraina anulului 2014, Federația Rusă mizează pe o politică „soft power” în afirmarea poziției sale pe scena globală, considerând puterea de influență drept o „componentă indispensabilă a relațiilor internaționale moderne” și exprimând hotărârea de a dezvolta o abordare suplă a politicii externe „bazate mai puțin pe constrângere dar cu un mesaj dur în ceea ce privește apărarea intereselor sale în străinătate” (Tsygankov, 2013). În plan intern, potrivit planurilor operative, o atenție deosebită este acordată constituirii de structuri de intelligence în Crimeea și Sevastopol care să împiedice accesarea în structurile puterii a reprezentanților unor curente radicale / extremiste, precum și contracarării acțiunilor forțelor armate ilegale și a grupărilor radicale extremiste care au drept obiectiv provocarea de conflicte interetnice și interconfesionale prin propagandă agresivă în rândul tinerilor utilizând rețele și tehnologii informaționale.

Perspectivile de evoluție a relațiilor internaționale pe termene mediu și lung reprezintă provocări ale noilor concepte adoptate de Kremlin și pot fi caracterizate prin:

- exercitarea unei „influențe diferite”, concentrice, în raport cu țările europene, SUA, Orientul Mijlociu și țările Americii de Sud, prin amplificarea diferendelor existente, distragerea SUA, subminarea rolului și acțiunilor instituțiilor internaționale, crearea unei forme de autoritarism bazat pe corupție, agresivitate energetică în raport cu țările est-

europene și sporire a încrederii cu țările vest-europene sau din spațiul MENA unde interesele SUA și a țărilor occidentale sunt amplu contestate;

➤ valorificarea „capetelor de pod” create în spațiul european, în special, prin influențarea politicilor economice a acestor state sau operațiuni economice de amploare, aflate la limita legislației internaționale⁴⁸;

➤ sprijinirea, pe fondul anti-americanismului în relațiile internaționale, a mișcărilor naționaliste / secesioniste⁴⁹ sau extremiste prin acțiuni de propagandă și dezinformare - cu utilizarea unui important arsenal new media, precum și a unor campanii de lobby pe lângă marile capitale europene care să conducă la limitarea / anularea sancțiunilor aplicate

⁴⁸ Potrivit Peter Pomerantsev și Michael Weiss, *The Menace of Unreality: How the Kremlin Weaponizes Information, Culture and Money*, pp. 24-29, pot fi menționate: dezbaterile Cipru – Grecia pe fondul politicilor UE în Caucaz și reglementarea piețelor de energie; „relația specială” a Moscovei cu Grecia privind asigurarea resurselor energetice și disponibilitatea de a-i furniza armament Greciei în disputa cu Turcia; aservirea politică și economică a Bulgariei – „calul troian” al Rusiei în UE; susținerea financiară a unor planuri de salvare în Serbia și Republica Srbska; rolul de principal investitor în Muntenegru (32%) sau asocierea cu partide politice care împărtășesc valori culturale și religioase comune, achiziția pachetului de control al acțiunilor Volksbank Austria; cotearea și negocierea acțiunilor societăților rusești pe bursa din Londra (estimate la 82,5 miliarde dolari în ultimele două decade); acceptarea unor niveluri ridicate a fluxurilor financiare provenite din offshor-uri.

⁴⁹ Un exemplu este oferit de mișcarea de extremă-dreapta din Franța, ale cărei poziții publice evidențiază rolul fundamental jucat de Rusia în războiul din Siria împotriva rebelilor.

Federației Ruse în urma ocupării Crimeii și sprijinului insurgenților din Ucraina;

➤ aplicarea unor poziții rigide, împreună cu China, la nivelul ONU, în scopul blocării prin veto a adoptării unor soluții la probleme globale, precum și susținerea controlului utilizării Internet-ului (alături de China și Iran) de către organisme interguvernamentale din întreaga lume. Totodată, sunt avute în vedere instituirea de norme autoritare în cadrul OSC și Uniunii Vamale Euroasiatice, inclusiv elaborarea unei „liste negre internaționale” la nivelul OSC și al Consiliului de cooperare din Golf;

➤ înființarea unei instituții financiare în cadrul BRICS ca alternativă la Banca Mondială, consolidând poziția și sprijinul Braziliei, Indiei și Africii de Sud, precum și resentimentele anti-occidentale;

➤ valorificarea lobby-ului promovat de mediul de business european (edificator lobby-ul german promovat de Siemens) și american (Camera de Comerț și Asociația Națională a Producătorilor) împotriva sancțiunilor, în contextul în care președintele Obama și secretarul de stat Kerry au catalogat ocuparea Crimeii un semn de „slăbiciune specifică unei puteri regionale” adecvată „unei vechi maniere de a face lucrurile”;

➤ exploatarea deschiderii democrației liberale prin utilizarea Bisericii Ortodoxe și a ONG-urilor din străinătate în vederea realizării scopurilor politice;

Pe fondul sancțiunilor economice impuse de SUA și Europa, perspectiva de evitare a acestora a condus la revitalizarea acordurilor comerciale ale Federației Ruse cu statele ale căror industrii sunt compatibile cu sectoarele economice cheie din țări din Africa, Asia, America Latină și Orientul Mijlociu, respectiv cu statele de origine ale unor companii internaționale care operează pe teritoriul Rusiei sau cu țările BRISC - țări cu interese comune, cu un anumit grad de antipatie față de SUA și din afara spațiului euro – atlantic. Dezvoltarea relațiilor cu Turcia tinde să asigure Rusiei un atu în confruntarea cu cei doi actori implicați în ecuația ucraineană – SUA și UE, „...un prieten în interiorul taberei adverse”, context în care este previzibilă specularea frustrării acesteia față de stagnarea procesului de aderare la UE. Deși poziția Turciei față de conflictul din Siria este diferită puternic față de cea a Rusiei, ambele state au propriile interese istorice în Crimeea și Ucraina⁵⁰. Atenția Federației Ruse este orientată deopotrivă și în zona georgiană ale cărei interese vizează integrarea în NATO și UE, context în care depune eforturi pentru o prezență militară consistentă în teritoriile separatiste Abhazia și Osetia de Sud, nefiind exclusă o accentuare a tensiunilor cu Georgia și NATO.

Republica Moldova reprezintă subiectul unei competiții geostrategice,

⁵⁰Brookings Institute – Fiona Hill – *Putin's Turkish and Indian gambits* / 12.12.2014

Rusia utilizând instrumente de tip „soft power” pentru a bloca accesul acestei țări în cadrul UE⁵¹: susținerea totală a candidaților pro-ruși la alegerile parlamentare, utilizarea unui arsenal important pentru influențarea mass-media din state membre și non-membre ale UE, amenințări și imixțiuni. La acestea se adaugă, susținerea Transnistriei și Găgăuziei (locuită de apx. 2.000.000 cetățeni de origine turcă), cu speranțe de mai multă autonomie și chiar independență față de Republica Moldova.

Bibliografie selectivă:

*** - Doctrina Militară a Federației Ruse, Moscova, 2014 (traducere);

Filimonov, G. (2010) „Russia's Soft Power Potential”, Russian in Global Affairs, December, <http://eng.globalaffairs.ru/number/Russias-Soft-Power-Potential-15086>;

Tsygankov, A. (2013) „Moscow's Soft Power Strategy”, Current History, October, Volume 122, <http://www.currenthistory.com/Article.php?ID=1082>;

⁵¹ Relevantă este campania acerbă derulată în Moldova înainte de semnarea Acordului de Asociere cu UE, precum și impunerea mai multor embargouri comerciale - pe fondul dependenței masive de Rusia în sectorul energetic, comercial și al pieței forței de muncă., parte din ele fiind materializate.

Migrația ilegală – Abordare Multidisciplinară⁵² Illegal migration – a multidisciplinary approach Badică Petrișor⁵³

Abstract

Noua abordare asupra realității geopolitice, la nivel național sau în cadrul operațiunilor de cooperare/sau create între aparatele de securitate clectivă, realizate prin eforturi integrate, creează premisele unei cunoașteri inteligente și prin aprofundarea vechilor amenințări și noilor riscuri (hibride, asimetrice, complexe sau cu valenșe transnaționale), subliniind relevanța cunoașterii strategice. Migrația ilegală, problemă activă pe ordinea de zi a instituțiilor de intelligence, are ca rădăcini – în contextul geopolitic actual – perspective întunecate, care sunt generate de ascensiunea procesului de globalizare – care vine cu deschiderea frontierelor, contrabanda diverselor resurse, diferențe economice, odată cu dezastrele naturale (inundații, foamete, cutremure, erupții vulcanice, poluare sau exploatarea irațională a resurselor - cu implicații majore în modificarea ecosistemelor naturale).

Cuvinte cheie: crimă organizată, cunoaștere, instabilitate politică, intelligence, migrație ilegală,

The approach of the new geopolitical reality, at national level or within cooperation operations / or created between the collective security apparatus, conducted through integrated efforts, creates the premises of intelligent knowledge⁵⁴ and by deepening the old threats and the new sophisticated risks (hybrid, asymmetric, complex with transnational valences), stressing the relevance of strategic knowledge. The illegal migration, active matter on the agenda of the modern intelligence institutions, has as grounds – in the current geopolitical context – dark

52 Conținutul acestui material nu reprezintă în mod obligatoriu poziția oficială a Uniunii Europene sau a Guvernului României. Această lucrare este elaborată și publicată sub auspiciile Institutului de Cercetare a Calității Vieții, Academia Română, ca parte din proiectul co-finanțat de Uniunea Europeană prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013, în cadrul proiectului Pluri și interdisciplinaritate în programe doctorale și postdoctorale. Cod proiect POSDRU/159/1.5/S/141086

53 Doctorand în domeniul “Informații și Securitate Națională”, Academia Națională de Informații “Mihai Viteazul”, București.

54 Knowledge – within the cognitive hierarchy – represents the trace results of the intelligence used to make sense and give value or to assess the involvement of the intelligence operations (reviewed word which has as ground the definition in FM 6-0 Commander and Staff Organization and Operations May 2014 /USA in 02May2011)

perspectives that are generated by regional ethnic or religious conflicts, by the development of the globalization process – that comes with the opened borders, by smuggling various resources, by economic differences, as well as by climatic changes and natural disasters (drought, starvation, flooding, earthquakes, volcanic eruptions, pollution or irrational exploitation of resources etc – with implications in modifying the natural ecosystems).

Introducere

Migrația ilegală – flagel al modernității societății actuale și unul din instrumentele facile a implementării formelor de conflictualitate sofisticată specifice secolului XXI cu preponderență activă din zona MENA (Nordul Africii și Orientul Mijlociu), determină o angajare convergentă a statelor națiune, în special a celor europene, spre o soluție comună născută, pe de-o parte, în jurul sentimentelor de umanitate și bazată pe ideea și valorile specifice societății democratice și prospere, stabilă și dezirabilă, iar pe de altă parte, de nevoia asigurării consolidate a securității naționale în contextul unor dinamici previzionabile a fenomenelor favorizante de „insecuritate” într-o lume alternativă⁵⁵, identificați în domeniile criminalității organizate transfrontaliere, respectiv a grupărilor jihadiste fundamentalist- islamice. Acest lucru impune disponibilitatea cooperării în gestionarea amenințării prin noi tipuri de solidaritate internațională, mecanisme și proceduri eficiente de combatere, precum și creșterea rolului comunității

internațională în prevenirea acestora, managementul crizelor și extinderea proceselor de democratizare.

Caracterul transfrontalier este dat de riscul creării unor breșe pentru expansiune în cadrul sistemelor statale ale țărilor vizate, inclusiv prin implicarea vectorilor de criminalitate organizată în gestionarea fenomenului infracțional, pe un trend operațional a cărui fundament este determinat de slaba dezvoltare economică, instabilitatea politică și corupția din țările de origine sau al situației de insecuritate generată de diferite tipuri de conflictualitate.

Privită multidisciplinar prin lupa securității internaționale – ca și construct social, Lohrmann (2000) identifică patru modalități în care migranții sunt percepuți ca amenințări la adresa țărilor occidentale⁵⁶, iar Myron Weiner (1992), cinci tipuri de situații în care migranții pot crea probleme de securitate la adresa țării gazdă:

⁵⁵Nuanțarea acestora se impune pe fondul mutațiilor geopolitice actuale generate de criza din Ucraina, pericolului determinat de mutațiile politice din Orientul Mijlociu, Africa de Nord și regiunea Sahel, a intereselor economice și de securitate ale comunității transatlantice în Asia.

⁵⁶ Migranții sunt percepuți ca: *amenințări la adresa ordinii publice* - activități criminale precum trafic de droguri, trafic de ființe umane, furturi sau terorism; *amenințare pentru identitatea și „securitatea societală” a țării gazdă*; suficient de influenți pentru politicile interne și externe ale țării gazdă, care poate favoriza tensiuni politice între țara gazdă și țara de origine; reprezentanți, prin excelență, a tendinței de regularizare și securizare a migrației.

✚ contradicții între refugiați și migranți care se opun regimului politic din țara de origine;

✚ migranții sunt percepuți ca amenințare politică sau risc de securitate pentru țara gazdă;

✚ migranții sunt percepuți ca amenințări la adresa culturii țării gazdă;

✚ migranții sunt percepuți ca problemă socială sau economică în țara gazdă;

✚ țara gazdă poate utiliza migranții ca instrument de amenințare la adresa țării de origine a acestora.

Din această perspectivă, preponderența efectelor migrației ilegale se întrevăd preponderent în domeniul economic prin dereglarea pieței locurilor de muncă sau în domeniul criminalității prin dezvoltarea economiei subterane și creșterea activităților infracționale.

Posibile evoluții ale situației de insecuritate din zona MENA

Perspectivile de evoluție a situației de securitate a statelor din zona MENA vor rămâne diferite, de la parcurgerea traseului către democrație, la perpetuarea politicilor care limitează abordarea reală a problemelor sociale, educaționale, politice sau economice. Caracteristicile situaționale prezentate de Marwan Muasher – vicepreședinte pentru studii, Carnegie Endowment for International Peace, surprind perspectivele evoluționiste ale spațiului, două dintre acestea fiind următoarele:

- islamul politic își va menține rolul de driver important;
- confruntările interne vor influența tranziția (între mișcările extremiste și grupări salafiste, șiiți și sunniți).

Nemulțumirile etnice / sectare sau tensiunile teritoriale au devenit cauza a numeroare amenințări emergente generatoare de conflicte, într-o paradigmă în care epicentrele acestora s-au deplasat major, formându-se așa-zisul fenomen de „efect de balon”, al cărui cauze le reprezintă dificultatea creării normelor pașnice și competiția politică, respectiv oportunismul violent al unor antreprenori care exploatează nemulțumirile grupurilor marginalizate.

Riscurile generate de conflictul sirian precum creșterea regională a islamismului extremist sau viitorul relațiilor între sunniți și șiiți demonstrează o mobilitate transnațională și o deschidere a media pentru conflictul asimetric, precum și inexistența unui acord de negociere, cu excepția acceptabilității minime asupra inutilizării armelor chimice și a accesului umanitar limitat. Echilibrul fragil din zona Orientului Mijlociu înregistrează contextul dificil generat de conflictul civil sirian și ascensiunea Statului Islamic (SI), chestiunile legate de rutele de aprovizionare ale grupării militante Hezbollah, pe un fond complicat al relațiilor dintre Iran și SUA.

Începând cu luna iulie 2014, Statul Islamic⁵⁷ a devenit un actor

⁵⁷ Ascensiunea ISIL, în previziunile SUA încă din anul 2013, a vizat sprijinul din partea Arabiei Saudite, Qatarului și Turciei, cu finanțare principală din partea Emiratelor Arabe Unite, iar ulterior consolidarea poziției prin finanțarea, antrenarea și echiparea de către SUA, Marea Britanie și Franța a rebelilor moderați împotriva regimului sirian, care ulterior s-au alăturat grupării. Perspectiva recrutării de luptători din Europa, Australia, SUA sau alte țări musulmane a devenit certitudine.

regional, pretinzând controlul asupra unor regiuni extinse din Irak și Siria și favorizând amenințarea configurării actuale a statului irakian (prin încurajarea Kurdistanului de a se transforma într-o entitate mărită), iar proclamarea unui califat și avansul / susținerea obiectivelor din ce în ce mai importante asigură perspectiva unor amenințări cu magnitudini diferite pentru Irak, Siria, Iordania și Turcia, precum și pentru Occident, în cazul în care SI:

- își menține prezența teritorială și-și asigură capacitățile militare, determinând apariția unui nou adversar al cărui comportament se bazează pe concepte religioase extreme, orientate spre eliminarea statelor preexistente în regiunile dominate;
- va reuși să coopteze, îndocctrineze și formeze luptători din Magreb, Europa de Vest, Rusia și America de Nord, în baza unui concept religios absolutist, creând un nou tip de „*jihadiști cosmopoliți*”, care ar putea mobiliza și recruta tineri musulmani pentru forțe ostile.

Astfel se prefigurează o nouă ordine regională cu un rol sporit al kurzilor⁵⁸ și Iranului și o diminuare a

influențelor puterii sunnite în regiune. În context, cooperarea cu Iranul este fundamentală pentru găsirea unor soluții stabile pentru Irak și Siria și, de ce nu, pentru conflictul israeliano – palestinian și în Liban.

Gruparea jihadistă își va menține capacitatea prezenței dominante în Irak și Siria, concomitent cu polarizarea altor mișcări jihadiste din state precum Algeria, Filipine, Libia și Pakistan, contribuatoare la capacitățile SI prin finanțare și activități de recrutare, în ciuda demersurilor punctuale ale statelor occidentale de limitare a capacităților operaționale ale acesteia. Cel mai probabil, modul de operare se va schimba pe fondul unor tendințe de schimbare în organizarea SI (*viitorul lider, scăderea prețului petrolului, revitalizarea Frontului Jabhat al-Nusra*) și a provocărilor în administrarea SI, însă fără implicații majore. Potrivit analistului Lina Khatib – director of the Carnegie Middle East Center / Beirut, „*SI își va schimba probabil modul în care acționează - de la organizarea centralizată, la una în sistem franciză, fiind produsul eșecului în găsirea unei rezolvări a conflictului sirian. Toate evoluțiile demonstrează că factorul cheie din spatele continuării existenței SI este supraviețuirea regimului Assad care profită din plin de această organizație*”.

Mobilitatea foștilor luptători SI și emergența grupărilor simpatizante, coroborate cu activitățile de recrutare de luptători străini și de facilitare a reîntoarcerii acestora în țările de origine pentru a crea grupări militante

⁵⁸ Potrivit fostului ministru de externe german, Joscha Fischer, occidentul va fi nevoit să-i înarmeze nu doar pe milițiile Peshmerga din nordul Irakului, ci și alte grupări kurde – cu tehnologii militare avansate, demers care nu va conveni Turciei și Iranului. Această susținere riscă să intre în conflict cu viziunea „un Irak unic” promovat de Occident, în contextul vizibilității dorinței guvernului regional kurd de a înființa un stat independent, demers care duce la disoluția

Irakului și la consolidarea inițiativei de dobândire a independenței.

comparabile cu combativitatea specifică SI sau a produce atentate, configurează cadrul amenințării distribuite, în principal la nivelul țărilor în care gruparea este prezentă. Smail Chergui, *comisar pentru pace și securitate a Uniunii Africane*, a nominalizat Libia ca statul responsabil pentru agravarea situației din Sahel, context în care, legăturile între mișcările teroriste tind să se consolideze, din Cornul Africii până în Nigeria, unde gruparea Boko Haram își instalează tabere de antrenament și uzitează abuziv de resurse. Pe fond, soluțiile trebuie abordate global, rămânând problematice pentru țările sărace din zonă, valurile de refugiați din zonele de conflict, precum și întoarcerea celor aproximativ 4000 de luptători africani din Siria. Pe fondul dezvoltării economice și a guvernantei în țări africane precum Maroc, Tunisia, Botswana, Rwanda, Senegal, Coasta de Fildeș, Mauritania și Uganda, prezența teroristă rămâne activă în Nigeria, Libia, Somalia și Sahel.

O viziune pesimistă privind lupta împotriva SI a fost exprimată de James M. Dorsey (*senior fellow în cadrul S.Rajaratnam School of International Studies și co-director al Institutului für Fankultur din cadrul Universității din Wurrzburg*), din perspectiva căruia campania SUA nu va conduce decât la „încolțirea” și dezvoltarea altor mișcări extremiste, precum și la apariția unor forme violente de militarism islamic. *Certer for American Progres*⁵⁹ apreciază

⁵⁹ Think-tank al progresiștilor / democraților SUA – laborator de idei și strategii al actualei Administrații a SUA

că atacurile aeriene au reprezentat un pas important în demersul de contracarare a grupării extremiste, însă acțiunile trebuie să constituie parte a unei strategii⁶⁰ politice și de securitate multinaționale, pe termen lung, destinate regiunii, cu implicații geostrategice și geopolitice. Există o marjă de optimism moderat privind acțiunile împotriva SI din Irak și Siria, unde eventuale progrese sunt mai puțin probabile.

O situație aparte este înregistrată în Tunisia, unde pe fondul aplicării principiilor justiției și solidarității islamiste, partidul islamist moderat Ennahda – câștigător al alegerilor prezidențiale (23.11.2014) și al majorității mandatelor de la Tunis, a procedat la implementarea primelor măsuri între care⁶¹:

- eliberarea a mii de susținători islamști, care și-au folosit libertatea pentru a mobiliza susținătorii salafiști;
- acordarea permisiunii ca predicatorii salafiști să folosească moscheile de pe teritoriul țării drept platforme de propagandă, cu o consistentă racolare a tinerilor marginalizați de vechiul regim.

În acest context, autoritățile nu au putut stopa creșterea accentuată a jihadismului salafist, însă sunt

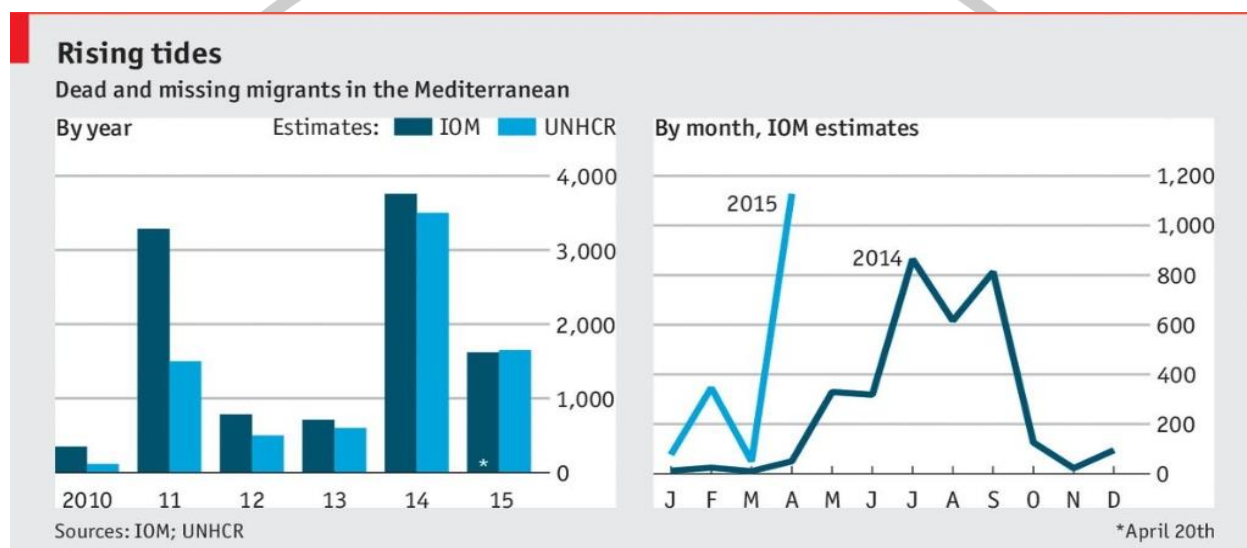
⁶⁰ Strategia trebuie definită de 3 obiective cheie: stoparea și, ulterior, eliminarea amenințării generate de către SI la adresa Orientului Mijlociu și la adresa securității globale; atenuarea efectelor crizei umanitare care afectează populația siriană și irakiană; restabilirea integrității teritoriale al Irakului și Siriei.

⁶¹ Carnegie Middle East Center – Lina Khatib – *Tunnisia's Security Challenge* / 26.11.2014

orientate pe așteptările populației legate de stabilizarea țării, îmbunătățirea situației economice, consolidarea încrederii cetățenilor în autoritățile statului și în democratizare, respectiv restaurarea identității naționale.

În ceea ce privește spațiul Orientului Mijlociu, în Afganistan este preconizată amplificarea amenințării

Abordarea europeană a fenomenului migrației din arealul MENA cuprinde alternative și abordări politice diferite, persistând și accentuându-se necesitatea unor acțiuni solide prin utilizarea instrumentelor și cooperării existente privind gestionarea fluxurilor migraționiste (priorități comune, creșterea alocării resurselor, solidaritate reală, o mai bună partajare a

Economist.com

talibane pe fondul retragerii forțelor coaliției, iar în Pakistan, atitudinea guvernamentală împotriva grupărilor extremiste este pusă în balanță de prezența nucleului dur al acestora.

Pe acest fond, este de așteptat ca, pe fondul accentuării conflictului din Siria, a prezenței militare ruse în sprijinul regimului sirian, respectiv a intervenției unor state occidentale împotriva SI, fenomenul migraționist să ia amploare, principalele țări de destinație fiind cele europene.

Perspective privind evoluția fenomenului migrației ilegale către Europa. Posibile implicații asupra securității europene

responsabilităților etc.), precum și intensificarea guvernantei în consolidarea sistemului comun de azil, favorizant pentru garantarea crescută a securității frontierelor. Din aceste perspective, agenda europeană pe probleme de imigrație vizează patru domenii principale: un sistem comun de azil politic, o noua politica europeana privind migrația legala, combaterea cu mai multa fermitate a migrației ilegale si a traficului de persoane si securizarea frontierelor externe ale Europei.

Provocările de securitate vor domina spațiul informațional public cu o diversitate de problematici convergente sau divergente în problematica migrației ilegale, de o

complexitate și intercondiționare fără precedent și care evidențiază un spațiu de confruntare informațională sofisticat în care serviciile de informații vor juca un rol strategic consolidat, având ca principale fundamente:

➤ creșterea pericolului terorist în Europa pe fondul infuziei de vectori radicalizați și a propagandei jihadiste susținute prin rețelele de socializare, concomitent cu derularea unor atacuri cibernetice de amploare coordonate de grupările hacktivistice afiliate mișcărilor jihadiste fundamentalist – islamice;

➤ accentuarea presiunii jihadiste și a acțiunilor SI asupra populației din zonele de conflict aflate sub control, sporind fluxurile migraționiste către Turcia și țările europene situate de-a lungul coastelor mediteraneene, cu o posibilă schimbare de direcție a acestora către zona est-europeană în contextul implementării măsurilor de securizare a granițelor și intervenției, în anumite situații, cu trupe, pentru restabilirea stării de securitate;

➤ întărirea prezenței militare a unor state în zona de conflict și a sprijinului militar acordat regimului sirian, alimentând starea de insecuritate regională și menținând astfel confruntarea la cote alarmante dar suficiente pentru abaterea opiniei publice de la conflictul hibrid pe care îl susține în estul european al continentului;

➤ activarea *adversarului inteligent* – indivizi, grupuri, state sau actori transnaționali capabili să genereze amenințări hibride, respectiv un mix de amenințări prin utilizarea de

metode, tactici și tehnologii performante, acționabile combinat sau independent;

➤ *conectarea intereselor actorilor non-statali de ideologie extremistă / teroristă cu cele ale grupărilor de criminalitate transfrontaliere*, pe fondul permisivității frontierelor naționale, accesului la capacități și tehnologii militare, precum și exploatarea inovative a vulnerabilităților interne în securitatea statelor;

➤ apariția unor convulsii cu potențialitate crescută de degenerare în conflicte interne datorate eșecului politicilor publice, fenomenelor economice regresive sau acțiunilor în forță ale autorităților pentru combaterea mișcărilor anti-imigrație.

În contextul sporirii măsurilor de securitate de către UE în sudul continentului, întărirea cooperării transfrontaliere reprezintă o oportunitate pentru menținerea sub control a fenomenului, România putând reprezenta o țintă pentru tranzitul migranților din Orientul Mijlociu. Noile tehnologii și progresul tehnologice actual vor asigura suficiente resurse pentru geolocalizarea fluxurilor migraționiste ilegale, precum și pentru susținerea acestora alimentând new media cu suficiente dovezi care să sensibilizeze opinia publică în exercitarea presiunilor necesare integrării migranților în țările țintă ale acestora.

Bibliografie selectivă:

*** - Strategia națională privind imigrația pentru perioada 2015-2018, București

*** - Regulamentul (UE) nr. 562/2006 al Parlamentului European și al Consiliului

din 15.03. 2006 de instituire a unui Cod comunitar privind regimul de trecere a frontierelor de către persoane (Codul frontierelor Schengen);

Drucker, Peter, (2002), *Managing in the next society*, St. Martin's Press.

Weiner, M. (1992). „*Security, Stability, and International Migration*”, *International Security*, vol. 17, no. 3

Imigrația ilegală. Forța de muncă⁶²

Illegal immigration - workforce

Christian Ciocan ⁶³

Abstract

Creșterea economică și dezvoltarea tehnologiei au avut ca și dezavantaj deficitul locurilor de muncă. În momentul în care nevoile au depășit disponibilitatea forței de muncă, ideea importării acestora din alte state a servit drept o idee excelentă. Au fost implementate noi programe care urmăreau satisfacerea deficitului pieței și crearea mai multor oportunități pentru statele care aveau nevoie de locuri de muncă.

Cuvinte cheie: migrație, cetățenie, imigrație ilegală

The economical growth and the development of the technology have had as a downside the job shortage. When the needs surpassed the availability of the work force, the idea of importing work force from the other countries came on as an excellent idea. There were new programs that took place in order to satisfy the labor shortage and create more opportunities for the countries that needed jobs.

⁶² Conținutul acestui material nu reprezintă în mod obligatoriu poziția oficială a Uniunii Europene sau a Guvernului României. Această lucrare este elaborată și publicată sub auspiciile Institutului de Cercetare a Calității Vieții, Academia Română, ca parte din proiectul co-finanțat de Uniunea Europeană prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013, în cadrul proiectului **Pluri și interdisciplinaritate în programe doctorale și postdoctorale. Cod proiect POSDRU/159/1.5/S/141086.**

⁶³ Bursier doctorand

Imigrația ilegală în SUA a început în 1940 după terminarea celui de-al Doilea Război Mondial, când America avea nevoie de forță de muncă. Datorită acestei nevoi, Guvernul American din 1942 a început un program prin care muncitori din toate țările, în special din America de Sud, puteau să vină și să lucreze temporar în anumite condiții. Hubert Howe Bankroft, un mare istoric din California anunța primitor: "Ne dorim ca acești muncitori să vină aici și să lucreze, iar la sfârșitul programului să meargă înapoi în țările de unde au venit și să aștepte până când vor fi rechemați". (Roger Daniels, "Guarding the Golden Door", 2004, pagina 179). Programul a fost numit Bracero Program și a adus aproape 5 milioane de muncitori din Mexico care lucrau numai pe timp de vară în agricultură. Programul era pus în funcțiune numai atunci când forța de muncă valabilă nu acoperea nevoile. În 1964, John F. Kennedy a desființat acest program, dar cei aflați în nevoie au continuat să importe imigranți, ilegal, în afara programului. Astfel, în 1980, numărul imigranților ilegali ajunsese la aproape 200.000 pe an. În 1986, Congresul American a încercat să controleze fenomenul imigrației ilegale, punând bazele primei reforme prin care cei ce angajau imigranți ilegali puteau fi pedepsiți.

În 1868, la 9 Iulie, apare și al XIV-lea amendament din Constituție, prin care orice persoană născută pe teritoriul SUA primește automat cetățenie. Acest amendament era menit să răstoarne decizii mai vechi prin care sclavii

deveniți liberi nu puteau fi cetățeni americani. În prezent, amendamentul este încă dezbătut, Curtea Supremă de Justiție neputând clarifica exact dacă acești ilegali sunt sau nu "subiect de jurisdicție".

Dupa adoptarea acestui amendament, SUA au început confruntările cu problemele legate de "nașterile turistice", copiii "anchor" și migrația în lanț. "Nașterile turistice" sunt întâlnite nu numai în cazurile femeilor din America Latina, ci și a celor din Asia. Astfel, s-au înregistrat cazuri numeroase de femei gravide din Coreea de Sud care nașteau în SUA numai pentru că în aceste cazuri, copiii lor de sex masculin erau scutiți de armată în țara lor.

Obținerea cetățeniei prin naștere își are rădăcinile în English Common Law, care este parte a regulii "jus soli", prin care unei persoane i se acordă cetățenia țării în care a fost născută. Deși era o regulă extinsă în Europa, din cauza abuzurilor, anumite țări au renunțat sau modificat dreptul la cetățenie. Astfel, Anglia (1983), Australia (1986) și Irlanda (2005) au adăugat modificări prin care numai copiii celor cu un status legal în țara respectivă au dreptul la cetățenie.

Mexicul este una dintre țările care au adoptat regula "jus soli", dar nu oferă cetățenie copiilor născuți în familiile de imigranți ilegali.

Din cauza abuzurilor repetate, țări precum Elveția, Germania și Italia funcționează după regula "jus sanguinis", prin care copiii obțin cetățenia părinților.

În SUA, numărul copiilor născuți în familiile de imigranți ilegali crește exponențial. Granițele, deși securizate, au mari probleme în a stopa fenomenul de imigrație ilegală.

În Decembrie 2004, președintele National Border Patrol Council, T.J. Bonner, încerca să explice acest fenomen: "În momentul acesta, în care noi stăm aici, în jur de 10.000 de imigranți ilegali traversează granițele SUA. În general, suntem capabili să reținem numai 3.000 dintre acești oameni. Suntem în mijlocul unei crize fără precedent." (Daniel Sheehy, "Fighting Immigration Anarchy", 2006, pagina 11).

O altă problemă, care depășește nevoia forței de muncă, o constituie creșterea populației, care se estimează că se va dubla în următorul deceniu.

"Imigranții ilegali din Mexico și America Latină, de exemplu, aparțin religiei catolice, religie ce încurajează familiile numeroase." (Debra Miller, "Illegal Immigration", 2007, pagina 39). Deși numărul departamentelor și al instituțiilor menite să stopeze acest fenomen s-a înmulțit, imigrația ilegală rămâne una dintre cele mai mari probleme ale SUA la momentul de față.

Bibliografie:

Daniel Sheehy, "Fighting Immigration Anarchy", 2006;

Roger Daniel, "Guarding the Golden Door", 2004;

Debra Miller, "Illegal Immigration", 2007.

Imigrația ilegală. Drepturile cetățeniei prin naștere⁶⁴

Illegal immigration – citizenship rights by birth

Christian Ciocan ⁶⁵

Abstract

Imigrația ilegală a reprezentat o problemă la nivel global, o problemă pentru economia și societatea statelor aflate în curs de dezvoltare. Această situație s-a agravat în momentul în care granițele dintre statele dezvoltate și cele subdezvoltate deveneau din ce în ce mai evidente. În acest moment, SUA, una dintre cele mai mari puteri ale lumii, are o problemă în ceea ce privește imigrația ilegală dinspre Mexic, un stat sărac și corupt.

Cuvinte cheie: imigrație ilegală, probleme sociale, sănătate, educație

The illegal immigration had been an issue worldwide as a problem for the economy and social life in the developed countries. This situation became worse where there was a border between a very rich and a very poor country. At this moment, USA, one of the biggest power in the world, has an illegal immigration problem with Mexic, a poor and corrupted country.

⁶⁴ Conținutul acestui material nu reprezintă în mod obligatoriu poziția oficială a Uniunii Europene sau a Guvernului României. Această lucrare este elaborată și publicată sub auspiciile Institutului de Cercetare a Calității Vieții, Academia Română, ca parte din proiectul co-finanțat de Uniunea Europeană prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013, în cadrul proiectului **Pluri și interdisciplinaritate în programe doctorale și postdoctorale. Cod proiect POSDRU/159/1.5/S/141086.**

⁶⁵ Bursier doctorand in proiect

În ultimii ani, creșterea exponențială a imigranților ilegali a provocat și continuă să provoace ample dezbateri asupra dreptului de obținere a cetățeniei în Statele Unite ale Americii.

În fiecare an, în baza Constituției SUA, se oferă automat cetățenie americană tuturor copiilor născuți în această țară prin simplul fapt că au fost născuți pe pământ american. Acest lucru nu este afectat de statusul legal al părinților, cetățenia mamei sau a tatălui, singura excepție constituind-o opiii diplomaților străini. În concordanță cu US Census Data, în fiecare an, aproape 350.000 de copii sunt născuți în familii de imigranți ilegali. Mai mult, mii de femei gravide traversează granițele Americii pentru ca nou-născuții să primească automat cetățenia americană. Acești copii, numiți și "anchor babies", sunt cei care în timp, ancorează întreaga familie și familii apropiate lor în SUA, proces ce se numește și "migrație în lanț". Acordarea cetățeniei prin naștere este numai primul pas în obținerea de avantaje. După naștere, acești copii beneficiari de certificate de naștere și pașapoarte, se califică automat pentru alte beneficii: educație, asistență socială și ajutoare sociale.

Multe organizații dovedesc cum acești copii aglomerează școlile, distrug sistemul de sănătate și abuzează de drepturile federale și statale. Michael Huffington, fost membru al U. S. House of Representatives din California explică: "Cheltuielile în privința imigrației ilegale au scapat de mult de sub control". (Linda A. Mooney, David Knox. Caroline

Schacht, "Understanding Social Problems," 2005, pagina 152). În aceeași idee, senatorul Elton Gallegly susține: "Cu cât națiunea noastră primește mai mulți imigranți ilegali, cu atât decade mai tare în anarhie". (Linda A. Mooney, David Knox, Caroline Schacht, "Understanding Social Problems", 2005, pagina 156).

În ultimii ani, SUA arată o creștere majoră în costurile privind acceptarea imigranților ilegali ca parte a sistemului social, educativ și de sănătate. Cea mai mare problemă în acest sens, o constituie faptul că mamele acestor copii, având un status ilegal, nu au asigurare socială. Printr-o lege emisă în 1985, EMTALA (Emergency Medical Treatment and Active Labor), spitalele se obligă a trata orice pacient asigurat sau neasigurat pentru a nu exista discriminări.

EMTALA obligă orice spital să trateze orice persoană are o "urgență". Termenul "urgență" este vag, astfel încât o femeie gravidă în contracții trebuie admisă și tratată în orice spital, indiferent de statusul pe care îl are. (www.law.cornell.edu/cosman)

Este foarte dificil să se știe exact câți imigranți ilegali trăiesc în SUA, în momentul de față. În 1996, The Department of Homeland Security estima un număr de 5 milioane de imigranți ilegali. În 2015, numărul se ridica undeva la 10-20 de milioane. Cei mai mulți imigranți sunt din Mexic, Guatemala, Honduras și Republica Dominicană. Ceilalți sunt numiți OTM (other than Mexicans), unde mexicanii se referă la toți hispanicii. Acest grup este format din Asiatici: Afganistan, Pakistan, Taiwan.

“Americaniî își vād comunitățile transformate în mase de imigranți din țările lumii a treia, își vād copiii forțați să învețe în școli supra-aglomerate, de multe ori bilingve. Spitalele intră în faliment și sunt închise pentru neplata facturilor, boli care fuseseă eradicatē sunt readuse în țară” (Daniel Sheehy, “Fighting Immigration Anarchy”, 2006, pagina13).

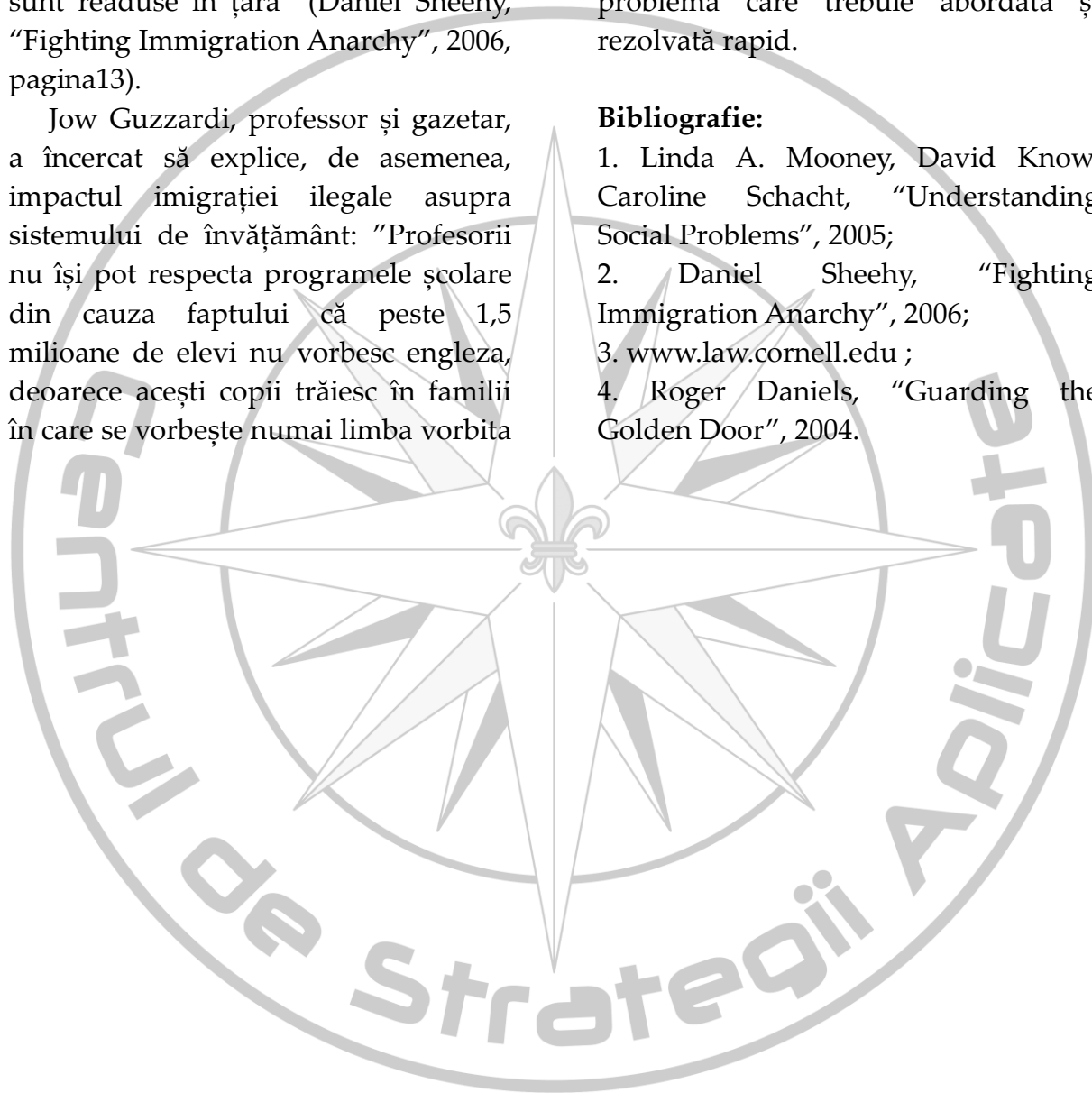
Jow Guzzardi, professor și gazetar, a încercat să explice, de asemenea, impactul imigrației ilegale asupra sistemului de învățământ: “Profesorii nu își pot respecta programele școlare din cauza faptului că peste 1,5 milioane de elevi nu vorbesc engleza, deoarece acești copii trăiesc în familii în care se vorbește numai limba vorbită

acasa de parintii acestora. ” (Roger Daniels, “Guarding the Golden Door”, 2004, pagina 200.)

De la îngrijorarea privind sistemul de sănătate și educație și până la posibilitatea de a ajunge o societate bilingvă, imigrația ilegală este o problemă care trebuie abordată și rezolvată rapid.

Bibliografie:

1. Linda A. Mooney, David Know, Caroline Schacht, “Understanding Social Problems”, 2005;
2. Daniel Sheehy, “Fighting Immigration Anarchy”, 2006;
3. www.law.cornell.edu ;
4. Roger Daniels, “Guarding the Golden Door”, 2004.

Imigrația ilegală. Organisme de sprijin⁶⁶

Illegal immigration – supporting institutions

Christian Ciocan⁶⁷

Abstract

Situația imigrației ilegale, a fost văzută în ultima vreme, ca fiind nu doar o sursă a problemelor, dar și ca metodă de îmbunătățire a anumitor arii. De la scăderea prețurilor și menținerea forței de muncă între granițele țării la diversitatea culturală, adepții imigrației ilegale au încercat să evidențieze și aspectele favorabile ale acestui fenomen.

Cuvinte cheie: imigrație ilegală, drepturi sociale, cetățenie

The illegal immigration situation, lately, has been seen not only as a source of problems but also a way to improve certain areas. From keeping the prices low and the workforce inside the country to the cultural diversity, the supporters of the illegal immigration have tried to show the good part of it.

⁶⁶ Conținutul acestui material nu reprezintă în mod obligatoriu poziția oficială a Uniunii Europene sau a Guvernului României. Această lucrare este elaborată și publicată sub auspiciile Institutului de Cercetare a Calității Vieții, Academia Română, ca parte din proiectul co-finanțat de Uniunea Europeană prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013, în cadrul proiectului **Pluri și interdisciplinaritate în programe doctorale și postdoctorale. Cod proiect POSDRU/159/1.5/S/141086.**

⁶⁷ Bursier doctorand in proiect

Dreptul la cetățenie prin naștere nu are numai critici, ci și suporterii. Aceștia susțin că prin Amendamentul 14, se explică dreptul la cetățenie americană a oricărei persoane născute pe teritoriul American, drept legal și constituțional care nu poate fi negat de nimeni din cei care respectă legea.

Atâta timp cât Constituția nu modifică acest amendament, toți copiii născuți în SUA trebuie să fie tratați la fel, indiferent de statusul părinților și al familiilor acestora.

În concordanță cu Federation for American Immigration Reform, costul educației în SUA este în jur de 12 miliarde de dolari anual, care se dublează la 28 miliarde când sunt adăugați și acești copii.”

Fără îndoială că educarea acestor copii este un pas extrem de important în asimilarea lor în societatea americană și prin aceasta se îndepărtează riscul cazurilor de cetățeni americani care nu vorbesc engleza. (www.fair.org)

Un alt argument în susținerea acordării cetățeniei prin naștere îl constituie asistența medicală. Fiind legali, acești copii pot fi înregistrați, vaccinați și tratați, ceea ce ajută la prevenirea diverselor boli care în alte condiții ar rămâne nedepistate și ar afecta grav populația americană.

Deși ilegali, mulți dintre acești imigranți sunt în posesia unor carduri false de rezidență permanentă, carduri ce le dau dreptul de a munci și a plăti taxe.

Deși se platesc taxe către sistemul de sănătate, de pensionare și de asistență socială, aceste persoane nu pot beneficia de sistemul de

pensionare, fiind în posesia unor acte false.

Tim Wise, autorul cărții “Marea păcăleală albă”, susține că, în realitate, problema imigrației ilegale nu este nici pe departe atât de amplă pe cât se arată și că, de fapt, există anumite avantaje în a folosi imigrația ilegală.

“Aceștia preiau meseriile în care nu există suficientă forță de muncă și acceptă un salariu mai mic, prin aceasta marile firme de producție reușind să mențină un preț scăzut și o calitate acceptabilă, fără a muta producția în afara granițelor Americii” (Tim Wise, “Great White Hoax”, 2006. Pagina 76).

Tot în această carte, el demonstrează cum numărul imigranților ilegali păgubesc sistemul mult mai puțin decât o fac americanii care abuzează sistemul prin diverse alte cai.

Senatorul Huchabee, în Ianuarie 2008, înaintea alegerilor prezidențiale, a declarat deschis intenția sa de a nu aduce modificări Amendamentului 14: “Nu o să susțin nicio modificare a Amendamentului 14 care ar modifica dreptul la cetățenie al copiilor născuți pe teritoriul țării noastre.” (www.Usatoday.com, July 23, 2001, “USA just wouldn’t work today without immigrant labor”).

Președintele Statelor Unite ale Americii în 2004, George W. Bush, a încercat sprijinirea unui program “musafir-muncitor” pentru că acești imigranți sunt “muncitori”, au “inima bună” și “fac munca pe care noi nu o facem”. (Daniel Sheeby, “Fighting Immigration Anarchy”, 2006, pagina 12).

Problema imigrației ilegale, a dreptului la cetățenie prin naștere și a consecințelor acestora, continuă să stârneasă dezbateri în cadrul congreselor, programelor și alegerilor prezidențiale.

Bibliografie:

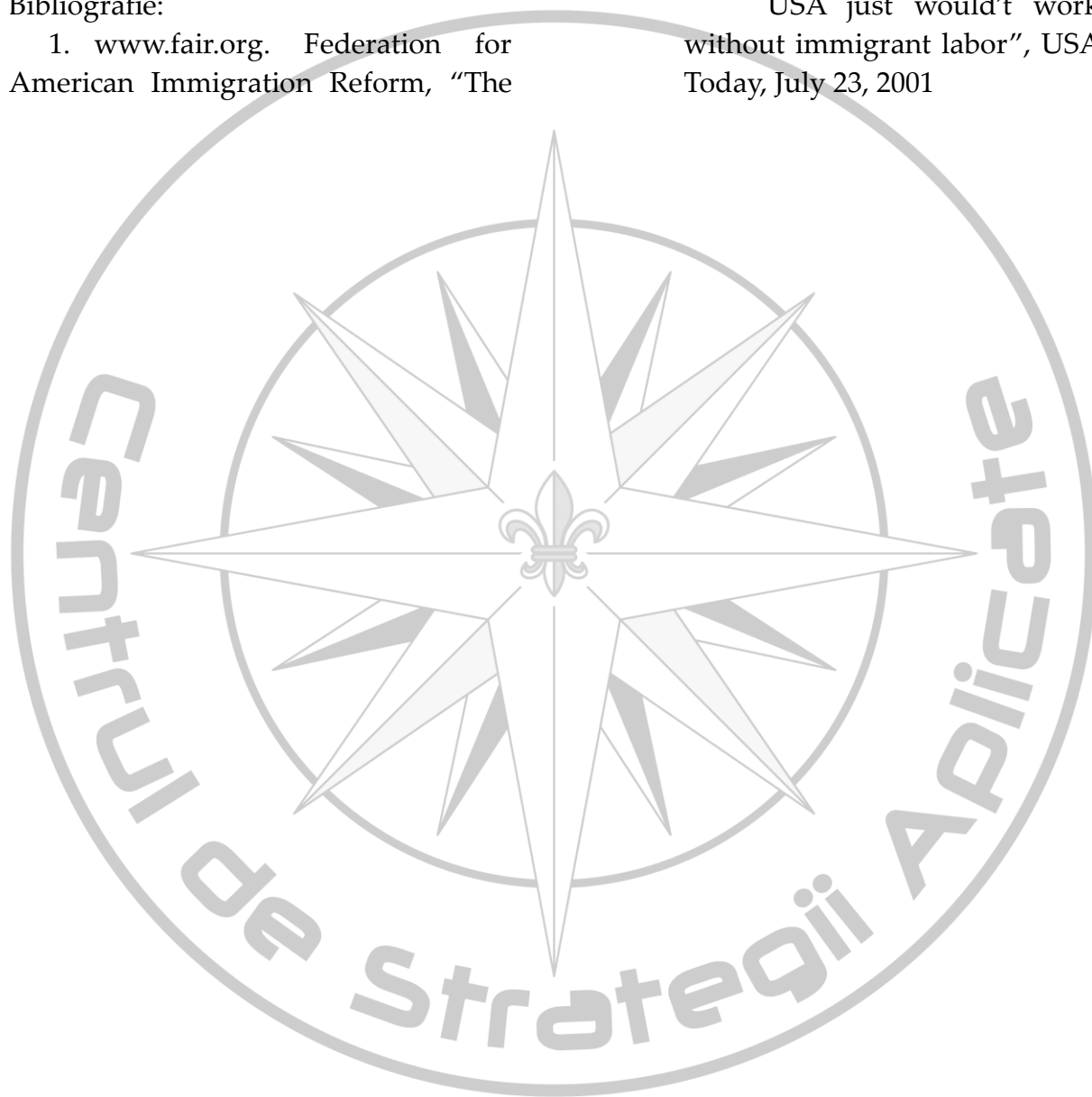
1. www.fair.org. Federation for American Immigration Reform, "The

cost to local payers for illegal or "guest workers".

2. Tim Wise, "Great White Hoax", 2006.

3. Daniel Sheeby, "Fighting Immigration Anarchy", 2006.

4. www.Usatoday.com "USA just wouldn't work without immigrant labor", USA Today, July 23, 2001

Evaluarea fenomenului migrației – Soluții pastorale și sociale ale Bisericii Ortodoxe Române⁶⁸

Evaluation of the migration phenomenon -pastoral and social solutions of the Romanian Orthodox Church

Drd. Cristian Vlad Irimia⁶⁹

Abstract

Biserica are un rol de primă însemnătate în viața poporului român. Ea își îndeplinește cu jertfelnicie și înțelepciune misiunea ei spirituală în mijlocul comunităților de credincioși din întreg spațiul românesc, fiind, cu adevărat, Mama spirituală a poporului român, după cum o numea Mihai Eminescu.⁷⁰

Cuvinte cheie: identitate națională prin credința ortodoxă

The Church has an essential role in the life of the Romanian people. It fulfills its spiritual mission with sacrifice and wisdom in the midst of the Christian communities of the entire Romanian space, being truly spiritual mother of the Romanian people, as Mihai Eminescu called it.

⁶⁸ Conținutul acestui material nu reprezintă în mod obligatoriu poziția oficială a Uniunii Europene sau a Guvernului României. Această lucrare este elaborată și publicată sub auspiciile Institutului de Cercetare a Calității Vieții, Academia Română, ca parte din proiectul co-finanțat de Uniunea Europeană prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013, în cadrul proiectului **Pluri și interdisciplinaritate în programe doctorale și postdoctorale. Cod proiect POSDRU/159/1.5/S/141086.**

⁶⁹ Preot la Parohia Ortodoxă Covasna Stațiune, Doctorand al Academiei Naționale de Informații "Mihai Viteazul" din București

⁷⁰ Daniel Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, „Misiune pentru mântuire”, Editura Basilica a Patriarhiei Române, București, 2009, p. 521-522

Introducere

Pilonii ce stau la baza ideii centrale a studiului pe care ni l-am propus să-l facem îl constituie: responsabilitatea și iubirea Bisericii față de românii aflați în străinătate, realitatea că Biserica Ortodoxă reprezintă un factor determinant în definirea comunităților românești, este instituția cea mai puternică din diaspora românească și luptă cu însoțire și dragoste de neam pentru păstrarea identității românești⁷¹.

Motivația personală a începerii acestei cercetări îl reprezintă faptul că, în zilele de 3 și 4 iunie 2015, sub președinția Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, s-au desfășurat lucrările Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, reunit în ședință de lucru la Reședința patriarhală, hotărându-se aprofundarea studiului privind "Evaluarea fenomenului migrației și adoptarea unor soluții pastorale și sociale cu scopul diminuării impactului negativ al acestui fenomen asupra familiilor din țară și străinătate aflate în această situație."⁷² Demersul științific pe care îl întreprindem nu are pretenția de a fi un studiu exhaustiv, ci se dorește a fi un material de reflecție asupra temei.

⁷¹ Părintele profesor Theodor Damian, directorul Institutului de Teologie și Spiritualitate Ortodoxă din New York (SUA), cit. de Cristina Roman, „Român ortodox în străinătate, misiune creștină cu Evanghelia în geamantan”, <http://porunca iubirii.agaton.ro>

⁷² <http://patriarhia.ro/intensificarea-misiunii-sociale-si-apararea-unitatii-bisericesci-8065.html>

1. Definirea termenilor, mediul în care identificăm problematica, stadiul cercetărilor

În conformitate cu primul articol din Statutul său de organizare și funcționare, Biserica Ortodoxă Română este comunitatea creștinilor ortodocși, clerici, monahi și mireni, constituiți canonic în parohii și mănăstiri din eparhiile Patriarhiei Române aflate în interiorul și în afara granițelor României.⁷³

În duhul sfintelor canoane și al tradiției bisericești, precum și al prevederilor art. 5, alin 1, art. 6, alin. 2, și articolul 8, alin.1, din Statutul Bisericii Ortodoxe Române, care reglementează dreptul de jurisdicție asupra diasporei ortodoxe române, Biserica noastră își manifestată grija pentru fiii ei care trăiesc în afara hotarelor țării.⁷⁴

După Patriarhia Ecumenică și Patriarhia Moscovei, Biserica Ortodoxă Română are cea mai numeroasă diaspora, peste 4 milioane de ortodocși, între care sunt incluși românii din jurul actualelor granițe ale României.⁷⁵

Regulamentul (CE) nr. 862/2007 al Parlamentului European și al Consiliului privind statisticile comunitare din domeniul migrației și protecției internaționale, prevede ca

⁷³ Pr. Ioan Armași –Vartan, Rezumat al Tezei de doctorat „Biserica Ortodoxă Română în diaspora; Scurt istoric și organizare actuală”, București, 2011

⁷⁴ Ibidem,

⁷⁵ Ibidem,

numărul de emigranți dintr-un stat membru, să fie determinat în funcție de noțiunea de reședință obișnuită și de pragul de 12 luni. Astfel că, emigrantul, conform acestei prevederi este persoana care a avut anterior reședința obișnuită pe teritoriul unui stat membru și încetează să mai aibă reședința obișnuită pe teritoriul statului membru în cauză pentru o perioadă care este sau se așteaptă să fie de cel puțin 12 luni.⁷⁶

În ceea ce ne privește ne vom referi la atât la românii din diaspora, cât și la cei din afara granițelor României.

O categorie distinctă o constituie emigranții care au plecat în străinătate cu mai bine de 20 de ani în urmă. Aceștia, purtând în sufletele lor amprenta dorului de țară, au încercat să-și păstreze identitatea națională și culturală prin legătură cu Biserica Ortodoxă Română, ce le oferea reperele duhovnicești atât de necesare în această societate.⁷⁷

Emigranții care au părăsit țara în ultimii 10 ani, reprezintă românii ce nu s-au desprins cu totul de casa părintească, de locurile în care au crescut și s-au format. Aceștia reprezintă segmentul cel mai puternic în comunitățile românești, implicat activ în toate activitățile pastorale,

culturale și misionare ale parohiilor ortodoxe.⁷⁸

Este foarte important faptul că, acolo, departe de țară, românii din diaspora își împărtășesc tristețile, bucuriile și dorul într-un loc pe care cei mai mulți îl consideră „acasă” - biserica, pe care, oriunde se duc, „o iau cu ei, pentru că Biserica este neamul”.

⁷⁹

Diaspora ortodoxă română este alcătuită din toți credincioșii ortodocși români care, din diferite motive, s-au stabilit în afara României și s-au constituit în comunități prin acțiunea misionară a Bisericii Ortodoxe Române, sau au aderat la aceasta prin convertire.⁸⁰

În sens juridic, prin Diaspora Ortodoxă Română înțelegem acea comunitate bisericească organizată în afara teritoriului Bisericii autonome sau autocefale din România, care, din punct de vedere canonic, depinde de Biserica Mamă.⁸¹

În ceea ce privește diaspora ortodoxă românească, ce ține de Biserica Ortodoxă Română, aceasta este organizată în trei mitropolii (Mitropolia Basarabiei, Mitropolia Ortodoxă Română a Europei Occidentale și Meridionale și Mitropolia Ortodoxă Română a Germaniei, Europei Centrale și de Nord), o arhiepiscopie (Arhiepiscopia Ortodoxă Română a celor două

⁷⁶

[http://www.insse.ro/cms/files/publicatii/pliant_e, Migratia internationala a Romaniei.pdf](http://www.insse.ro/cms/files/publicatii/pliant_e_Migratia_internationala_a_Romaniei.pdf)

⁷⁷ Cristina Roman, „Român ortodox în străinătate, misiune creștină cu Evanghelia în geamantan”, <http://poruncaibirii.agaton.ro>

⁷⁸ Ibidem,

⁷⁹ Ibidem,

⁸⁰ Pr. Ioan Armași –Vartan, op. cit.

⁸¹ Ibidem,

Americi), șase episcopii (Episcopia Daciei Felix, Episcopia Ortodoxă Română din Ungaria, Episcopia Ortodoxă Română a Australiei și Noii Zeelande, Episcopia Ortodoxă Română a Italiei, Episcopia Ortodoxă Română a Spaniei și Portugaliei, Episcopia Ortodoxă a Europei de Nord), precum și alte trei eparhii reînființate în Republica Moldova fiind încă nefuncționale.

În afara acestora, există și alte structuri bisericești ale comunităților românești din afara granițelor țării, aflate în jurisdicția directă a Patriarhiei Române precum: Așezămintele Românești de la Locurile Sfinte - Ierusalim, Iordan și Ierihon, parohia ortodoxă română de la Sofia-Bulgaria, parohia ortodoxă română de la Tokyo și parohia ortodoxă română de la Osaka-Nagoya, Japonia), sau care se află în alte jurisdicții canonice dar păstrează legături culturale și spirituale cu Biserica Mamă: Așezămintele Românești din Sfântul Munte Athos - Podromu, Lacu, Comunitatea românească din Cipru, parohia ortodoxă română din Istanbul, parohia ortodoxă română din Johannesburg-Africa de Sud, parohia ortodoxă română de la Damasc, Siria, parohia ortodoxă română de la Brno, Cehia. Astfel, în prezent, diaspora Bisericii Ortodoxe Române cuprinde 13 eparhii, deservite de peste 600 de clerici.⁸²

În ceea ce privește stadiul cercetărilor este meritul Părintelui Patriarh Daniel, care, cu prilejul

împlinirii a 125 de ani de Autocefalie și a 75 de ani de Patriarhat al Bisericii Ortodoxe Române, a avut inițiativa întocmirii și publicării a trei volume, cuprinzând activitatea rodnică a Bisericii noastre în țară și străinătate.⁸³

Importante date despre istoricul și activitățile eparhiilor din străinătate, aflăm din volumul doi, intitulat „Autocefalie și responsabilitate”, în care sunt prezentate date istorice și de actualitate cu privire la eparhiile românești din cadrul Patriarhiei Române.⁸⁴

În volumul al treilea, intitulat „Autocefalie și comuniune; Biserica Ortodoxă Română în dialog și cooperare externă (1885-2010)”, apărut la editura Basilica a Patriarhiei Române, în anul 2010, sunt publicate studii cu privire la comunitățile ortodoxe românești din jurul granițelor actuale ale României și din Diaspora.⁸⁵

Poziția oficială a Bisericii Ortodoxe Române cu referire la Diaspora ortodoxă a fost expusă de canoniștii de renume ai Bisericii noastre, profesorul Liviu Stan și arhidiacon profesor Ion Floca, precum și de reprezentanții Patriarhiei Române la Comisiile și Conferințele Panortodoxe Presinodale, în special, mitropolitul Antonie al Ardealului și părintele profesor Viorel Ioniță. Această temă s-a aflat și este în permanenta atenție a Sectorului Relații bisericești și interreligioase, între ale cărui atribuții se află elaborarea documentației necesare pentru

⁸² Ibidem,

⁸³ Ibidem,

⁸⁴ Ibidem,

⁸⁵ Ibidem,

fundamentarea hotărârilor Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, care privesc activitatea structurilor din Diaspora.⁸⁶

2. Aspecte canonice privind poziția Bisericii Ortodoxe Române asupra diasporei ortodoxe

În ceea ce privește diaspora ortodoxă, au existat controverse și dezbateri între diferitele Biserici Ortodoxe și Patriarhia Ecumenică, în legătură cu problema jurisdicției și a autorității bisericești. Dezbaterile au avut ca bază canonul 28 al Sinodului IV Ecumenic (451), unde Sfinții Părinți sinodali au hotărât ca diaspora să depindă în mod direct de Patriarhia de Constantinopol.⁸⁷

Potrivit acestui canon, Patriarhia Ecumenică înțelege că toată diaspora ortodoxă ar trebui să se afle sub jurisdicția ei, deși este cunoscut faptul că, abia în anul 1921 Patriarhul Meletios IV Metaxakis a elaborat o teorie a jurisdicției universale pentru Constantinopol, până în acel moment Patriarhia Ecumenică neexercitând, de facto, nicio autoritate asupra diasporei ortodoxe.⁸⁸

Patriarhia Română s-a implicat constructiv în dezbaterile panortodoxe cu privire la administrarea diasporei ortodoxe, considerând aceasta ca un drept și ca o obligație față de credincioșii români de pretutindeni.⁸⁹

Există două mari curente cu privire la modul de înțelegere și administrare a diasporei, bazate pe înțelegerea diferită a aceluiași canoane ale Sinoadelor Ecumenice.

Pe de o parte, Patriarhia Ecumenică și celelalte Biserici Autocefale de limbă greacă, bazându-se pe interpretarea simplistă a canonului 28 al Sinodului IV Ecumenic de la Calcedon (451), consideră că toți creștinii ortodocși din afara țărilor lor de baștină trebuie să fie în jurisdicția canonică a Bisericii Mamă a Constantinopolului, argumentul principal fiind primatul de onoare al Scaunului Ecumenic. Dintr-un alt punct de vedere se poate interpreta că, textul canonului 28 face referire exclusivă la dreptul Constantinopolului asupra diocезelor Asia, Pont și Tracia, nu asupra diasporei Bisericii întregi.⁹⁰

De o altă concepție și mai adaptate la realitățile contemporane, Patriarhia Română, Patriarhia Moscovei și alte Biserici autocefale, consideră că naționalitatea și misiunea sunt criteriile acceptate canonic pentru ca să-și depășească limitele jurisdicționale naționale și să-și organizeze propria diasporă, „iar Bisericele lui Dumnezeu cele ce sunt între popoarele barbare, trebuie să se administreze după obiceiul părinților, care s-a ținut” (canonul 2 al Sinodului II Ecumenic de la Constantinopol, 381). De asemenea, potrivit canonului 34 Apostolic, episcopii unui neam se organizează și

⁸⁶ Ibidem,

⁸⁷ Ibidem,

⁸⁸ Ibidem,

⁸⁹ Ibidem,

⁹⁰ Ibidem,

se conduc prin sinod propriu, independent de ierarhia altei Biserici.⁹¹

Responsabilitatea solemnă a Bisericii Ortodoxe Române de a se îngriji de propria diasporă au fost împărtășite de toți delegații Bisericii noastre la întrunirile panortodoxe, au fost argumentate istoric, canonic și ecclesiologic de teologii români și acceptate de frații noștri ortodocși români din străinătate.⁹²

3. Obiectivele cercetării

Obiectivele ce ni le-am propus a le atinge în acest studiu sunt următoarele:

- a) Conștientizarea fenomenului migrației – o provocare actuală adresată misiunii Bisericii Ortodoxe Române
- b) Monitorizarea problemelor sociale create de migrație
- c) Identificarea resurselor și a valorilor BOR în vederea formării unei strategii misionar-pastorale pentru gestionarea și minimalizarea efectelor negative ale fenomenului migrației
- d) Formularea unor propuneri ce au menirea să performeze cadrul organizatoric-misionar privind relația BOR cu credincioșii români din afara teritoriului României și găsirea de soluții pentru prevenirea sau lichidarea efectelor negative asociate fenomenului migrației

4. Conștientizarea fenomenului migrației – o provocare actuală adresată misiunii Bisericii Ortodoxe Române

În ceea ce privește conștientizarea fenomenului migrației putem spune că s-au scris câteva studii, s-au prezentat de către preoții de peste hotare numeroase rapoarte, o parte din imigranții români au relatat în scris prin articole, forumuri de comunicare și prin viu grai ce se întâmplă atunci când emigrezi într-o altă țară, dar nu există un studiu amplu care să fi cercetat efectele și implicațiile majore ale migrației românilor și mai ales despre modul gestionării ei de către Patriarhia Română.

Biserica Ortodoxă Română este implicată în rezolvarea problemelor legate de migrație datorită faptului că, criza de identitate, ce îi afectează într-o mai mare măsură pe românii aflați în afara granițelor țării, își găsește o alinare în lăcașurile de cult ortodoxe. Departate de țară, românii din diaspora își împărtășesc tristețile, bucuriile și dorul într-un loc pe care cei mai mulți îl consideră „acasă”- biserica, pe care, oriunde se duc, „o iau cu ei, pentru că Biserica este neamul”. elementele identitare și căldura de acasă se regăsesc aici într-un firesc sincer și binecuvântat.⁹³

5. Monitorizarea problemelor sociale generate de migrație

Biserica Ortodoxă Română are înființate la nivelul tuturor eparhiilor din cuprinsul Patriarhiei Române, departamente conduse de consilieri și inspectori sociali, care monitorizează problemele sociale, dar și organizează

⁹¹ Ibidem,

⁹² Ibidem,

⁹³ Cristina Roman, op. cit.

și promovează implementarea programelor sociale în colaborare cu toți preoții de parohie, în vederea gestionării în duhul iubirii evanghelice și a responsabilității părintești, a tuturor cazurilor sociale. (despărțirea părinților de copii datorită plecării în străinătate, lipsa resurselor materiale de întreținere a unui mod decent de trai, probleme legate de accesul tinerilor la educație, etc.)

Printre problemele legate de fenomenul migrației enumerăm următoarele:

a) Migrația produce o restructurare socială în localitățile de origine. Pe teritoriul României există sate întregi depopulate, localnicii practic, și-au întemeiat alte sate în țările de adopție (Spania și Italia, etc. în care exodul românilor, a fost mai mare)

b) Prezența unor clerici români care slujesc sub alte jurisdicții, sau a clericilor necanonici, în mijlocul comunităților românești din străinătate provoacă neorânduială canonică, tulburare și confuzie între credincioșii români.

c) Migrația produce o „cultură a migrației”, și un comportament social orientat către migrație.

d) Remiterile financiare producând sau accentuând clivajele sociale dintre familiile de migranți și cele de nemigranți, duce la influențarea plecării celor din urmă în străinătate.

e) Migrația produce efecte diferențiate și noi clivaje sociale în funcție de diversitatea etnică și religioasă.⁹⁴

f) Cel mai adesea, preotul român din străinătate împreună cu membrii comunității sale, nu au un spațiu propriu pentru desfășurarea cultului.

g) Efortul românilor din diaspora de a participa la slujbele ortodoxe este uneori destul de mare. Adeseori distanțele dintre locuință și cea mai apropiată biserică ortodoxă sunt de zeci și sute de kilometri.

6. Identificarea resurselor și a valorilor BOR în vederea formării unei strategii misionar-pastorale pentru gestionarea și minimalizarea efectelor negative ale fenomenului migrației

Una dintre cele mai esențiale resurse a poporului român și implicit a BOR îl constituie legătura profundă dintre spiritul național și tradiția ortodoxă ce este o realitate ontologică a poporului nostru. Ea constituie pârgă de susținere și promovare a valorilor culturale peste timp și totodată garanția unei mărturisiri ortodoxe a Adevărului înomenit. Reprezintă un adevăr istoric faptul că această continuitate identitară a fost perpetuă în afirmarea poporului român peste veacuri, ca națiune binecuvântată de Dumnezeu, ale cărei valori perene au fost așezate tot timpul sub stindardul credinței creștine.⁹⁵ Așadar „Biserica a avut un rol de primă însemnătate în viața poporului român. Ea și-a îndeplinit cu jertfelnicie și înțelepciune misiunea ei spirituală în mijlocul comunităților de credincioși

⁹⁴ Remus Gabriel Anghel, <http://www.criticatac.ro/11966/note-despre-consecinte-ale-migratiei-din-romania/>

⁹⁵ Arhid. Ioniță Apostolache - <http://www.ziarullumina.ro/actualitate-religioasa/spiritualitatea-romaneasca-nu-poate-fi-conceputa-fara-ortodoxie> - 20.04.2015

din întreg spațiul românesc, fiind, cu adevărat, Mama spirituală a poporului român, după cum o numea Mihai Eminescu. Ierarhii, preoții, viețuitorii obștilor monahale și, în general, mulțimea credincioșilor Bisericii strămoșești, au contribuit substanțial, atât la păstrarea și cultivarea valorilor românești creștine, cât și la realizarea unității naționale, în întreg spațiul carpato-dunărean, al celor trei Țări Române, în planul limbii, spiritualității și culturii.”⁹⁶

O altă resursă, de o valoare inestimabilă o reprezintă contribuția majoră pe care a avut-o Biserica Ortodoxă Română, „la păstrarea conștiinței unității spirituale a neamului. Ea a cultivat în sufletele credincioșilor români conștiința trează că ei au aceeași obârșie, ca neam, aceeași credință și aceeași limbă care-i unește.”⁹⁷

7. Propuneri ce au menirea să îmbunătățească cadrul organizatoric-misionar privind relația BOR cu credincioșii români din afara teritoriului României și găsirea de soluții pentru prevenirea sau lichidarea aspectelor negative asociate fenomenului migrației

Iată câteva propuneri ce pot duce la îndeplinirea dezideratului unei pastorații îmbucurătoare a românilor din diaspora, precum și a păstrării identității acestora:

- a) - perfecționarea cadrului de colaborare dintre reprezentanții Patriarhiei Române și personalul reprezentanțelor diplomatice, ambasade și consulate,
- b) - necesitatea existenței spațiului pentru desfășurarea cultului în limba română pentru toate comunitățile de români din afara granițelor țării,
- c) - importanța educării tinerilor în spiritualitatea ortodoxă, în cultura, obiceiurile și tradițiile românești,
- d) - evidențierea activităților asociațiilor culturale (fundații) în viața comunității românești, în colaborare cu slujitorii parohiilor, în vederea păstrării identității naționale,
- e) - încurajarea publicațiilor în limba română, precum și a emisiunilor cu specific românesc,
- f) - instruirea personalului clerical în ceea ce privește legislația specifică, care reglementează regimul juridic al cultelor, condițiile de îndeplinit pentru edificarea unor construcții cu destinație religioasă, fondurile care pot fi accesate pentru îndeplinirea scopurilor religioase, umanitare și sociale,⁹⁸
- g) - susținerea de către Eparhiile Patriarhiei Române, din punct de vedere financiar, logistic și al resurselor umane, misiunile pastoral misionare pentru românii de peste hotare,
- h) - promovarea activă, atât în rândul membrilor comunităților, cât și în spațiul public din statele gazdă, a tuturor elementelor de simbolistică națională

⁹⁶ Daniel Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, op. cit., p. 521-522

⁹⁷ Ibidem, p. 531

⁹⁸ <http://www.mae.ro/node/26399>

i) - intensificarea demersurilor de extindere a accesului tinerei generații din diaspora la formatele educaționale de limbă, cultură și civilizație românească, în raport cu numărul real al copiilor din cadrul comunităților românești.⁹⁹

j) - promovarea în spațiul public din statele de reședință a modelelor de bună integrare sau de reușită socio-profesională a românilor,

k) - valorificarea tinerelor talente, a studenților și a absolvenților de studii superioare românești, prin consacrarea acestora drept purtători de mesaj identitar românesc în țările de reședință,

l) - utilizarea tuturor oportunităților oferite de manifestările multiculturale organizate în statele de reședință și asumarea, de către centrele eparhiale și parohiile din străinătate în colaborare cu misiunile diplomatice ale României, a valorilor diversității și ale dialogului intercultural, prin utilizarea propriului capital de prestigiu, în beneficiul comunității românești,

m) - încurajarea și susținerea, de către misiunile diplomatice, a promovării membrilor reprezentativi ai comunităților românești, de preferință epitropi și consilieri bisericești în structurile administrative și politice din statele de reședință, pentru asigurarea reprezentării în procesul de luare a deciziilor la nivel local, regional sau central în statul gazdă,

n) - marcarea, conform legislației în vigoare, a tuturor elementelor de simbolistică națională consacrate prin legi interne în viața parohială a

comunității de români: 1 decembrie - Ziua Națională a României, 15 ianuarie - Ziua Culturii Naționale, 26 iunie - Ziua Drapelului, 29 iulie - Ziua Imnului Național, 31 august - Ziua Limbii Române, 30 noiembrie - Ziua Românilor de Pretutinden,

o) - organizarea sau susținerea de către clerul ortodox din diaspora a manifestărilor ce contribuie la consolidarea identității etnice, prin marcarea sărbătorilor naționale și tradiționale românești importante: 24 ianuarie - Unirea Principatelor, Sfintele Paști, Ziua Eroilor, Rusaliile, 15 august - Adormirea Maicii Domnului, 6 decembrie - Sfântul Nicolae, Crăciunul,

p) - organizarea de către BOR a evenimentelor de tipul: conferințe, mese rotunde sau expoziții referitoare la personalități cultural-științifice reprezentative pentru contribuția românească la dezvoltarea patrimoniului umanității; seri filocalice și de cateheză, spectacole cu valorificarea potențialului artistic al comunității românești locale; prezentarea elementelor de artă populară românească; prezentarea de filme documentare sau artistice românești,

q) - stimularea parteneriatelor între parohii, misiuni diplomatice, mediul asociativ românesc și instituțiile locale (autorități locale, teatre, universități, școli, muzee etc.), în vederea organizării manifestărilor identitare românești în spații publice consacrate din statul de reședință,

r) - valorificarea programelor de promovare a limbii materne puse la dispoziție de autoritățile statului

⁹⁹ Idem,

gazdă, acolo unde există, și stimularea participării la acestea a copiilor din familiile de români,¹⁰⁰

s) - informarea prin intermediul misiunii parohiale, a membrilor comunității de români privind posibilitatea înscrierii tinerei generații la studii în România, pe baza ofertei Ministerului român al Educației Naționale, comunicată anual prin Metodologia de școlarizare a tinerilor români de pretutindeni,¹⁰¹

t) - organizarea periodică, la sediul misiunilor sau în spațiul locașurilor de cult ortodoxe, a unor manifestări de prezentare și promovare a personalităților din cadrul comunității, a românilor care au avut reușite în domeniile lor de activitate, destinate împărtășirii experiențelor pozitive și a realizărilor personale. Sprijinirea organizării, în școli, în spațiile publice și în sfintele locașuri, acțiunilor de tipul: „Să cunoaștem România”, concursuri de cunoștințe generale, serbări tradiționale românești,¹⁰²

u) - este recomandată promovarea unor acțiuni de evidențiere a contribuției românești la patrimoniul cultural internațional, la cultura și civilizația europeană și mondială (în medicină, aviație, spiritualitate, etc.)¹⁰³

v) - atragerea sprijinului mediativ cu prilejul acestor manifestări de prezentare, a multiplicatorilor de opinie (autorități, personalități locale, mass-media locale etc.), în vederea promovării, în rândul societății gazdă,

a imaginii pozitive proiectate de membrii comunității cu realizări deosebite.¹⁰⁴

Concluzii

Biserica Ortodoxă Română, ca Biserică-Mamă, dă dovadă de responsabilitate și de profundă sensibilitate pentru nevoile pastorale ale credincioșilor ortodocși români stabiliți temporar sau definitiv în țări care nu sunt considerate ca fiind tradițional ortodoxe, organizând în spațiile respective noi eparhii și noi parohii ortodoxe române, pentru a asigura credincioșilor noștri o pastorație adecvată.¹⁰⁵

Se poate considera că până la o reglementare definitivă și unanim acceptată a temei privind organizarea diasporei ortodoxe, de către Sfântul și Marele Sinod, în duhul unității și al păcii, este bine să persiste respectarea organizării bisericești de astăzi, bazată pe principiul autocefaliei și pe realitățile timpului.¹⁰⁶

Biserica Ortodoxă Română, la începutul celui de-al treilea mileniu trebuie să promoveze o misiune adecvată provocărilor contemporane și trebuie să găsească cele mai bune mijloace pentru o cât mai eficientă mărturie ortodoxă chiar și în cadrul extrateritorialității României,¹⁰⁷ în colaborare cu Ministerul Afacerilor Externe, Institutul Cultural Român, cu toate fundațiile și organizațiile

¹⁰⁰ Idem,

¹⁰¹ Idem,

¹⁰² Idem,

¹⁰³ Idem,

¹⁰⁴ Idem,

¹⁰⁵ Pr. Ioan Armași –Vartan, op. cit.,

¹⁰⁶ Ibidem,

¹⁰⁷ Ibidem

culturale ce au inițiative menite să consolideze spiritualitatea ortodoxă și identitatea comunității românești din afara granițelor României.

Bibliografie:

1. Anghel, Remus Gabriel,
<http://www.criticatac.ro/11966/note-despre-consecinte-ale-migratiei-din-romania/>

2. Apostolache, Arhid. Ioniță -
<http://www.ziarullumina.ro/actualitate-religioasa/spiritualitatea-romaneasca-nu-poate-fi-conceputa-fara-ortodoxie> -
20.04.2015

3. Armași Pr. Ioan –Vartan, Rezumat al Tezei de doctorat „Biserica Ortodoxă Română în diaspora; Scurt istoric și organizare actuală”, București, 2011

4. Daniel Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, „Misiune pentru mântuire”, Editura Basilica a Patriarhiei Române, București, 2009

5. Roman, Cristina „Român ortodox în străinătate, misiune creștină cu Evanghelia în geamantan”,
<http://poruncaibirii.agaton.ro>

6. <http://www.mae.ro/node/26399>

Situația refugiaților afgani în Tadjikistan¹⁰⁸

Afghan refugees' situation in Tadjikistan

Conf. univ. dr. Veronica Mihalache¹⁰⁹

Abstract

Înrăutățirea acută a situației din Afganistan, mai ales în contextul retragerii misiunii ISAF a NATO, poate provoca un nou val de migrație a afganilor în Tadjikistan. Afganii caută în Tadjikistan protecție socială și o viață mai bună, dar nu le găsesc mereu.

Cuvinte cheie: migrație, NATO, conflict, riscuri, refugiați

The acute worsening of the situation in Afghanistan, especially in the context of ISAF withdrawal (Nato mission), may cause a new wave of migration from Afghanistan to Tadjikistan. Afghans seek there social protection and a better life but they do not always find it.

¹⁰⁸ Conținutul acestui material nu reprezintă în mod obligatoriu poziția oficială a Uniunii Europene sau a Guvernului României. Această lucrare este elaborată și publicată sub auspiciile Institutului de Cercetare a Calității Vieții, Academia Română, ca parte din proiectul co-finanțat de Uniunea Europeană prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013, în cadrul proiectului **Pluri și interdisciplinaritate în programe doctorale și postdoctorale. Cod proiect POSDRU/159/1.5/S/141086.**

¹⁰⁹ Academia Națională de Informații Mihai Viteazul

În fiecare an, în Tadjikistan sosesc sute de refugiați afgani. Dar în ultimii zece ani s-au întors înapoi în Afganistan doar câțiva, și doar cei care au fost nevoiți, din varii motive, să se întoarcă în țară sau au fost expulzați. Dintre țările Asiei Centrale, numai Tadjikistanul și Kîrgîzstanul îi primesc deocamdată, necondiționat am putea spune, pe cei care caută un adăpost, pe când în Turkmenistan și în Uzbekistan intrarea în țară a refugiaților este limitată.

Tadjikistanul este printre cele mai sărace țări post-sovietice care a supraviețuit unui război civil de șase ani, suportă consecințele unei crize economice, iar situația socială este destul de tensionată. Conform datelor oficiale, peste 40% (aproximativ un milion și jumătate din populația de opt milioane a Tadjikistanului) din populația activă a republicii este emigrantă pentru un loc de muncă, iar peste o jumătate din cetățenii tadjici locuiesc sub limita de sărăcie, iar nivelul veniturilor în țară este scăzut, salariul minim fiind de aproximativ 80 de dolari pe lună. În condițiile șomajului în masă și ale sărăciei, primirea unui număr mare de refugiați afgani poate fi pentru Dușanbe o povară. Nu se știe dacă vor putea autoritățile din Tadjikistan să-i primească pe toți refugiații din Afganistan, mai concret, dacă le pot asigura acestora întregul pachet de servicii sociale, prevăzute de lege.

Impactul situației din Afganistan asupra economiei tadjice

Economia Tadjikistanului pierde milioane de dolari din cauza

prelungerii crizei politice din Afganistan, consideră politologul tadjik Abdullo Rahiamo. Realizarea celor mai importante proiecte în domeniul comunicațiilor, transporturilor și ale celor energetice transnaționale depinde în mare măsură de aceasta. Totodată, conform opiniei expertului, situația geopolitică mondială schimbată va duce la schimbarea planurilor NATO privind retragerea trupelor din Afganistan, respectiv nu exclude posibilitatea ca forțele coaliției internaționale să fie dislocate pe teritoriul unui stat din Asia Centrală, după retragerea din Afganistan. *„Unul din proiectele cele mai importante – CASA-1000, care presupune construirea unei linii de comunicații electronice care să unească Asia Centrală de Asia de Sud. Proiectul TAPI (Turkmenistan – Afganistan – Pakistan – India) - proiectul unei conducte de gaze, prin intermediul căreia Turkmenistanul intenționează să exporte gaz în Pakistan și în India. Toate aceste proiecte sunt legate de Afganistan. Fără pace în această țară nu este posibilă realizarea proiectelor respective. Pentru Tadjikistan, Turkmenistan, Kîrgîzstan stabilitatea din Afganistan este o prioritate națională”,* spune Abdullo Rahiamo.

În acest context, Dușanbe accentuează importanța evenimentelor politice care au loc în Afganistan, de care depinde viitoarea organizare a societății afgane. *„Pentru Tadjikistan problema nu este cine va veni la putere, ci dacă noua putere va fi capabilă să ducă la stabilitate. Importantă este existența unei autorități centrale, cu care să putem lucra. Realizarea proiectelor internaționale nu este posibilă cu un oarecare comandant de*

front sau cu liderul unui trib, ci doar cu o autoritate centrală puternică”, subliniază politologul.

Tadjikistanul are una din cele mai mari granițe cu Afganistanul, aproximativ 1500 kilometri. Situația la granița afgano-tadjică rămâne tensionată din cauza încercărilor de penetrare din partea grupărilor înarmate și a traficantilor de stupefiante. Din această cauză Dușanbe nu-și ascunde îngrijorarea cu privire la retragerea trupelor NATO din această țară, deși nu pot fi realizate prognoze clare, referitoare la cum se va schimba situația în această țară după 2014. Conform opiniei politologului, problema Afganistanului, în prezent, constă în lipsa autorității care să fie recunoscută de toți, pe fondul căreia talibanii (sau orice altă opoziție înarmată) se vor activa și va începe o nouă etapă a escaladării conflictului. *„Toate acestea pot schimba planurile de retragere a trupelor NATO din Afganistan. În prezent, relațiile dintre statele puternice ale lumii sunt încordate. Situația geopolitică s-a schimbat, de aceea condițiile de retragere se pot schimba în ceea ce privește numărul trupelor și perioada de retragere”.*

Planuri de reacție în așteptarea refugiaților

Autoritățile tadjice împreună cu Direcția ONU privind problemele refugiaților și cu organizațiile non-guvernamentale lucrează la elaborarea unui plan de reacție la situația legată de exodul masiv al refugiaților spre granița tadjiko-afgană, deși iau în calcul și faptul că nu se așteaptă la fluxuri masive de refugiați. Se

apreciază că exodul masiv de refugiați spre granițele țărilor din Asia Centrală și Iran este posibil în situația în care talibanii vor începe un atac masiv din sud și vor ocupa întreaga țară, iar această variantă este puțin probabilă

Conform datelor puse la dispoziție de UNHCR, în Tadjikistan sunt în prezent aproximativ patru mii și jumătate de refugiați din Afganistan, care provin în principal din rândul locuitorilor situați în nordul țării și încearcă să se salveze de atacurile luptătorilor, speră să găsească un loc de muncă și să asigure educație pentru copiii lor, dar în Tadjikistan sunt într-o situație de incertitudine din punct de vedere economic și juridic. *„Recunoaștem că situația din Afganistan este complicată, având în vedere schimbările ce au loc în politică, economie și securitatea statului. Sperăm că situația din țară va intra în normalitate și nu va exista o creștere a fluxului de refugiați la granița cu Tadjikistanul. Totuși suntem preocupați de planificarea activităților noastre viitoare, să fim pregătiți dacă evenimentele nu vor evolua pozitiv, așa cum ne dorim. În prezent nu există nici scădere, nici creștere a numărului persoanelor care se refugiază. Acest număr este relativ stabil în ultimii ani”*, a afirmat pentru Serviciul rus BBC Kevin Allen, șeful reprezentanței UNHCR pentru problemele refugiaților în Tadjikistan.

Mulți dintre ei sunt în realitate lipsiți de accesul la serviciile medicale, nu au un loc de muncă, nu pot să învețe, de multe ori suferă de foame. *„Fiul meu a lucrat pe un șantier local, a căzut, și-a rupt mâna și piciorul. Acum nu mai poate să lucreze în construcții. Iar o altă alternativă de muncă nu există pentru*

afgani. Mai poate să-și câștige traiul cu ricșa, dar nu poate căra greutăți, din cauza accidentului. Eu sunt bolnavă, soțul, de asemenea, iar bani pentru tratament nu avem”, povestește o refugiată, Narghis Mehrojon. Narghis a ajuns în Tadjikistan în urmă cu trei ani împreună cu soțul și cu șase copii din Mazar-e-Sharif. Au fost nevoiți să emigreze din cauza pericolului vecinilor-talibani. Tânăra femeie s-a adresat de mai multe ori autorităților de stat din Tadjikistan cu rugămintea de a-i găsi ei și soțului un loc de muncă, dar salariul în sectorul de stat era atât de mic, încât nu le ajungea să plătească pentru un mic apartament închiriat în orașul Vahdat, aflat la 30 de kilometri de Dușanbe. „Visez uneori să mănânc niște carne, fructe, dar nu avem bani. Deseori mă gândesc la sinucidere ca la ultima posibilitate de rezolvare a problemelor. Mă ajută rudele să supraviețuiesc, trimițându-mi bani din Afganistan”, povestește, în continuare, refugiată.

Refugiații afgani fac apel la autoritățile tadjice și UNHCR să acorde atenție problemelor emigranților, recunoscut fiind faptul că bugetele acestora nu permit acordarea ajutoarelor pentru toți săracii. „Ajutorul financiar nu se acordă tuturor refugiaților, doar celor mai vulnerabili și celor mai nevoiași. Bugetul nostru este limitat. Avem familii cu câte 10-12 persoane, lor le acordăm ajutor lunar în valoare de 220 de dolari. În prezent, funcționează un program de instruire a refugiaților. Sunt deschise cursuri de croitori, cofetari, frizeri”, remarcă Shahina Turaeva, specialist pe problemele de comunicare cu

comunitățile de refugiați din UNHCR Tadjikistan. Alocația lunară pentru familiile cele mai nevoiașe este de 46 de dolari pentru capul familiei, câte 26 de dolari sunt alocați pentru membrii familiei care nu au un loc de muncă. Acești bani nu le ajung refugiaților, având în vedere că trebuie să plătească chiria pentru locuință, care este de aproximativ 120-200 de dolari pe lună, apoi mai trebuie să cumpere alimente, îmbrăcăminte și medicamente.

Ibrahim Siavush de 18 ani este unul din cei patru mii și jumătate de refugiați care locuiesc în Tadjikistan. Familia lui a plecat din Kabul cu trei luni în urmă. „Trecem prin multe greutăți în Tadjikistan. Problema principală este șomajul. Ne-am părăsit țara din cauza traiului greu. Familia mea este săracă și nu poate să-mi plătească studiile. Banii pe care îi avem abia ne ajung pentru traiul zilnic”, - spune tânărul afgan. Afganii nu doresc să se întoarcă în țară, nu cred în promisiunile autorităților afgan, după cum nici nu planifică să rămână în Tadjikistan, căutând posibilități de a se refugia în Vest.

Nazribibi Valadi Muhammadosuf locuiește cu copii într-un apartament de o cameră în orașelul Vahdat. Femeia face comerț cu dulciuri, iar câștigul ei este singura sursă de venit pentru familie. „Locuim aici de șase ani. Soțul meu s-a căsătorit în Afganistan cu o tânără (în Afganistan este răspândită poligamia), care era logodnica unui luptător. Logodnicul a promis să se răzbune pe soțul meu și a amenințat că mă va viola pe mine și pe fiica mea. Apoi am fugit din Afganistan, salvându-mi copiii. Iar aici ne-am confruntat cu probleme mari. Fiului meu i-au căzut unghiile din

cauza muncii grele, apoi a avut un accident de mașină, iar acum copilul meu este invalid. Și mie și copiilor ne este greu, dar nu avem altă soluție. Ajutați-ne”, roagă Nazribibi, în vârstă de 38 de ani.

Refugiații nu pot să se mute în centrul țării. În urmă cu câțiva ani autoritățile tadjice le-au interzis cetățenilor din Afganistan să locuiască în anumite raioane, cele de graniță și cele urbane. Dușanbe și-a explicat acțiunile prin prisma securității. Interdicțiile se aplică și obținerii unui loc de muncă – afganii nu au voie să lucreze în instituții de stat, pentru a lucra în asemenea instituții au nevoie de anumite documente, pe care mulți dintre refugiați nu le au. Această lege le-a complicat viața multor refugiați, care se ocupă cu comerțul în cea mai mare parte. Șomajul are caracter de masă în Tadjikistan, iar refugiații își găsesc greu de lucru.

„Am asigurat un loc de muncă pentru aproximativ 200 de refugiați. Este foarte puțin, dar ne străduim să le acordăm granturi pentru dezvoltarea unei afaceri proprii. Am căzut de acord cu autoritățile tadjice în legătură cu instruirea afganilor în centre din cadrul Ministerului Muncii, care le acordă certificate. Acestea îi ajută să-și găsească un loc de muncă”, spune Mavdjuda Rahmanova, director al organizației sociale „Copiii, refugiați și cetățenii vulnerabili”. Apărătorii drepturilor omului consideră că statul nu vrea să-și asume o povară în plus. Asigurarea statutului de refugiat presupune respectarea de către stat a unor obligații sociale, garanții. Concret, statul trebuie să le asigure refugiaților o locuință, un loc de muncă sau ajutoare financiare, iar bugetul țării nu

suportă așa ceva, de aceea funcționarii nu se grăbesc să le asigure statutul de refugiat. În prezent, cetățenilor Afganistanului le este mult mai greu să obțină statutul de refugiat decât înainte.

De asemenea, mulți refugiați afgani s-au plâns în legătură cu abuzurile miliției din Tadjikistan. Din cauză că nu au documentele necesare, nu se pot înregistra, așa cum se întâmplă cu toți străinii și cei nou veniți, sunt nevoiți să plătească mită. *„Avem în mod constant probleme cu miliția tadjică. Speriați de expulzare, amenzi sau deportări, mulți refugiați sunt nevoiți să-i plătească pe milițieni, pentru a evita verificări nedorite și controale permanente. Dacă Tadjikistanul nu poate să ne ofere condiții normale, să ne ajute să plecăm în Vest”, a declarat refugiata Fatima Radjab. De partea cealaltă, sunt rugați să declare toate aceste abuzuri. „Ne sunt cunoscute problemele cu organele de apărare a legii. Îi rugăm pe refugiați să ni se adreseze oficial cu declarații pentru a putea să analizăm aceste fapte, dar în toți acești ani am primit foarte puține plângeri. Refugiaților le este teamă să vorbească deschis despre acest lucru, iar noi nu putem să facem demersuri despre abateri masive și pedepse corespunzătoare, fără declarații oficiale”, explică Shahina Turaeva, specialist pe problemele de comunicare cu comunitățile de refugiați din UNHCR Tadjikistan.*

Și, nu în ultimul rând, se mai confruntă și cu obligația de a învăța să scrie cu alfabet chirilic, alfabetul tadjik oficial aprobat, unica școală afgană aflându-se la Dushanbe. *„Mi-am pierdut soțul și fiul în Afganistan. Au fost uciși.*

Am fugit în Tadjikistan pentru a-i salva pe ceilalți copii. Copiii mei lucrează cu ricșele și ca salahori, dar eu visez să aibă parte de educație. Îmi doresc să trăiască mai bine decât mine. Fiecare mamă dorește pentru copilul ei o viață mai bună, dar deocamdată viitorul nostru înseamnă sărăcia, pribegia și nici un drept la speranță”, declară o refugiată din Herat, Zaragul Amirmuhammad.

La ambasada Afganistanului la Dushanbe afganilor care solicită ajutor li se recomandă să se întoarcă în țară. Ei nu speră la un ajutor din partea diplomaților și se bazează pe propriile puteri și posibilități. În Afganistan este cel mai mare procent de cetățeni nevoiți să caute adăpost în străinătate.

În loc de concluzii

Cu certitudine, statele central-asiatice sunt preocupate să dezvolte nu numai soluții de prevenire și combatere a amenințărilor transfrontaliere, ci și măsuri de protecție a refugiaților afgani, în condițiile în care UNHCR avertizează asupra problemelor privind azilul și migrația în contextul unui posibil aflux de refugiați din Afganistan. Cu sprijinul acestei agenții ONU, ele și-au îmbunătățit sistemele naționale de azil referitoare atât la aranjamente alternative de ședere și integrare locală a unui număr mai mic sau mai mare, după caz, de refugiați afgani, cât și la eliberarea documentelor de identificare și de călătorie necesare acestora, în conformitate cu standardele internaționale, dar, așa cum am evidențiat prin intermediul acestor mărturii de viață și declarații oficiale, situația în teren pare a fi destul de

îngrijorătoare. Aici, sunt binevenite constitui soluțiile care îmbunătățesc dialogul dintre guverne și comunități și, de ce nu, dintre civilizații, promovând și consolidând pacea într-o regiune mai degrabă afectată de conflict și violență inter-etnică.

Referințe bibliografice

Kazakhstan prepares for a new influx of refugees from Kyrgyzstan. [Online] Disponibil la <http://news.nur.kz/149366.html> [Accesat la 27.04.2015].

Most of the refugees living in Tajikistan are from Afghanistan. [Online] Disponibil la <http://www.afghanistan.ru/doc/52153.html> [Accesat la 27.04.2015].

Experts point increase in the number of Afghan refugees. [Online] Disponibil la <http://www.pressa.tj/news/eksperty-otmechayut-rost-chisla-afganskikh-bezhencev> [Accesat la 27.04.2015].

ОДКБ мобилизуется для ответа на «афганские» вызовы безопасности Центральной Азии, 2014. [Online] Disponibil la <http://eurazvitiye.org/publication/2014-1001-0> [Accesat la 06.08.2015].

Как живут афганские беженцы в Таджикистане, 2014. [Online] Disponibil la http://www.bbc.co.uk/russian/institutional/2014/07/140703_tadjikistan_refugees [Accesat la 04.08.2015].

UNHCR Global appeal 2015 Update, Afghanistan. [Online] Disponibil la <http://www.unhcr.org/5461e6090.html> [Accesat la 22.04.2015].

Declarația de la Alma-Ata (Kazakhstan) adoptată în 2001 la Conferința Regională privind Protecția

Refugiaților și Migrația Internațională.
[Online] Disponibilă la
<http://www.unhcr.org/4ddfb7cd6.pdf>.
[Accesat la 03.07.2014].

*Planul de Acțiune Regională agreat la
nivelul guvernelor statelor central-asiatice.*
[Online] Disponibil la
<http://www.unhcr.kz/eng/mixedmigration/TheRegionalActionPlan/> [Accesat
la 03.07.2014].

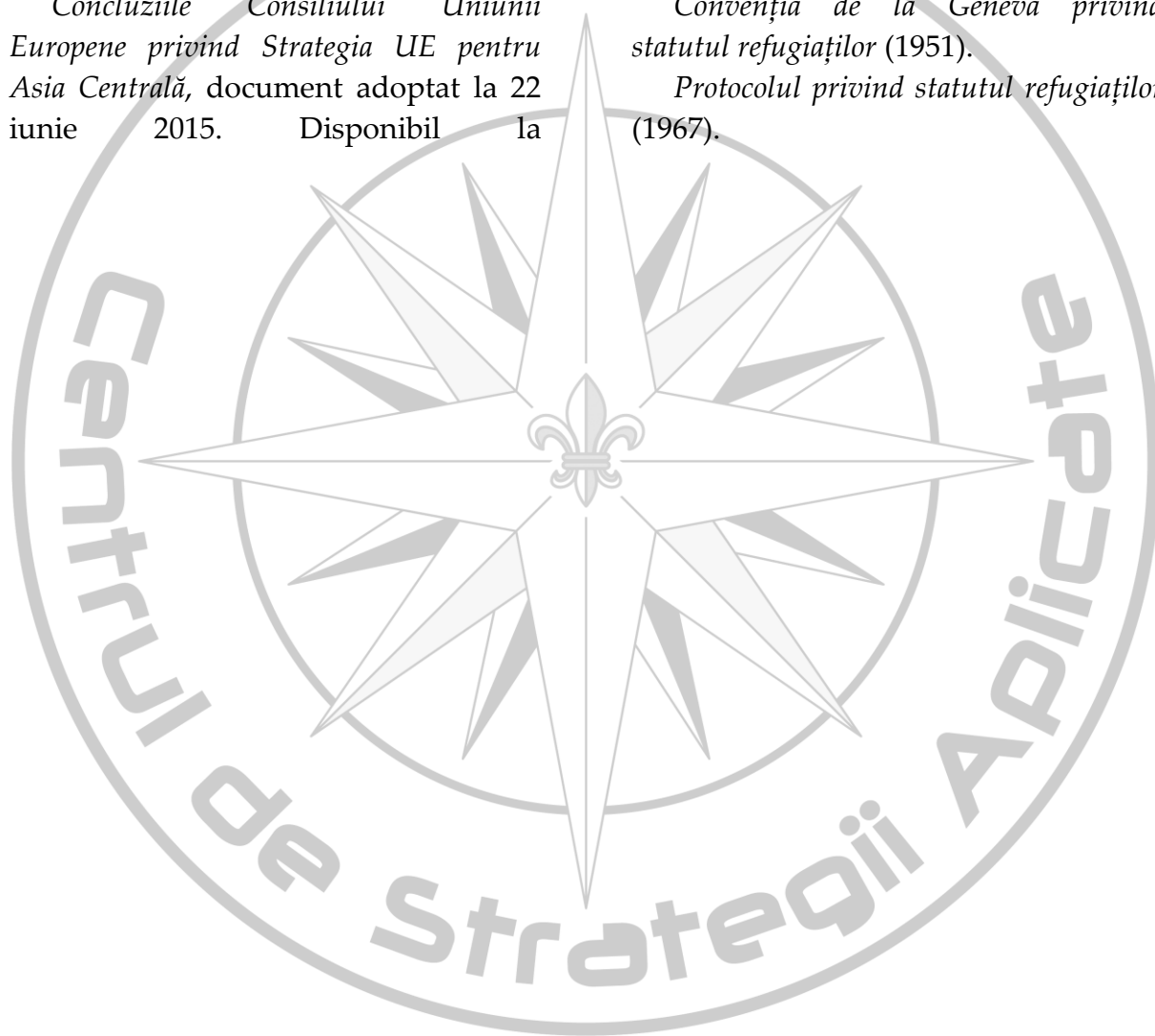
*Concluziile Consiliului Uniunii
Europene privind Strategia UE pentru
Asia Centrală, document adoptat la 22
iunie 2015.* Disponibil la

<http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10191-2015-INIT/ro/pdf>
[Accesat la 23.08.2015].

*Proiect de Raport referitor la actuala
situație politică din Afganistan
(2014/2230INI)* [Online] Disponibil la
http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2014_2019/documents/afet/pr/1052/1052801/1052801ro.pdf. [Accesat la
22.08.2015].

*Convenția de la Geneva privind
statutul refugiaților (1951).*

*Protocolul privind statutul refugiaților
(1967).*

Creștinism versus Islamism în contextul actual al migrației și securității¹¹⁰

Cristian Vasile Petcu ¹¹¹

Abstract

În contextul în care pluralismul religios și libertatea religioasă sunt valori democratice, într-o Europă multiculturală și multiethnică, guvernele au datoria să sprijine pluralismul religios și libertatea religioasă.

Cuvinte cheie: creștinism, islamism, migrație, securitate, cultura

Religious pluralism and religious freedom are democratic values of a multicultural and multiethnic Europe, therefore, Governments have the duty to support them in their respective member states.

¹¹⁰ Conținutul acestui material nu reprezintă în mod obligatoriu poziția oficială a Uniunii Europene sau a Guvernului României. Această lucrare este elaborată și publicată sub auspiciile Institutului de Cercetare a Calității Vieții, Academia Română, ca parte din proiectul co-finanțat de Uniunea Europeană prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013, în cadrul proiectului **Pluri și interdisciplinaritate în programe doctorale și postdoctorale. Cod proiect POSDRU/159/1.5/S/141086.**

¹¹¹ Doctorand

În contextul în care pluralismul religios și libertatea religioasă sunt valori democratice, într-o Europă multiculturală și multietnică, guvernele au datoria să sprijine pluralismul religios și libertatea religioasă. Din această perspectivă construirea unei catedrale sau a unei moschei într-o capitală cum este Bucureștiul reprezintă un gest care în principiu nu ar trebui să fie de factură discriminatorie din partea statului român. În acest sens secretariatul de stat pentru culte prin vocea d-lui Victor Opaschi a subliniat faptul că în „privința construirii unei moschei, nu a unei mari moschei, în primul rând are o valoare simbolică. E un simbol al recunoașterii statului român față de loiala comunitate musulmană și turco-tătară. Islamismul în țară are o tradiție de 900 de ani și n-are nicio legătură cu extremismele și fundamentalismele care îngrozesc opinia publică.

Extremismele sunt o negare a valorii oricărei religii”¹¹². Astfel că potrivit hotărârii de guvern nr 372 din 27 mai 2015¹¹³, statul român a acordat un teren de peste 11.000 de metri pătrați pentru construirea unei moschei de mari dimensiuni în București, cu o capacitate de 2.000 de persoane, în condițiile în care în România sunt 65.000 de musulmani, dintre care doar

10.000 în capitală.¹¹⁴

Din acest spectru creionat mai sus se ridică o serie de întrebări care sunt menite să puncteze atât viziunea poporului roman cu privire la posibilitatea unui pericol la atentarea propriei credințe din partea confesiunii musulmane, dar și poziția oficială a Bisericii Ortodoxe Române în legătură cu această speță.

Astfel, se pune firesc întrebarea în ce măsură se va plia construirea unei moschei în capitala României în condițiile în care tradiția istorică ne arată că divergențele și războaiele cu Imperiul Otoman au fost înrădăcinate adânc în conștiința poporului român? Este de luat în seamă faptul că creștinismul s-a aflat în poziție de apărare împotriva tendințelor de islamizare a Europei pe parcursul a câtorva sute de ani. Apoi trebuie luată în considerare și atitudinea voievozilor români, care în urma câștigării bătăliilor împotriva Imperiului Otoman ridicau câte o Biserică. Toate aceste aspecte s-au impregnat în mentalitatea poporului român, fapt pentru care în situația de astăzi trebuie multă răbdare pentru a înțelege principiile adoptate de Europa actuală. Paradoxal Europa de azi se vrea în opoziție chiar cu propriile convingeri religioase care practic au fundamentat-o.

În acest sens pe lângă faptul că sunt unii dintre români care adoptă o atitudine extremă, de ură împotriva islamului, sunt și români care nu uită

¹¹²<http://www.digi24.ro/Stiri/Digi24/Special/Reportaj/Povestea+marii+moschei+de+la+Bucuresti+25+de+ani+de+negocieri+si>

¹¹³http://www.monitoruloficial.ro/index.php?page=acts&action=search&term=&nr=&date=&date_end=&pg=21

¹¹⁴<http://www.mediafax.ro/social/protocolul-pentru-construirea-moscheii-din-bucuresti-a-fost-semnat-video-14648867>

niciodată că creștinismul nu poate accepta să fie un fel de „ingredient” în actualul „cocktail” cultural european. Pe bună dreptate, se poate spune că în „agenda Europei trebuie să revenim și să înscriem tema rădăcinilor creștine, pentru că în felul acesta putem afirma și aborda nodul identității noastre europene, dar și perspectivele unui univers religios care revine cu putere (...) Tema rădăcinilor aduce în prim-plan tema unui creștinism care nu e nostalgie față de trecut, ci gândire (realitate) vie. Un creștinism care, punând cu Papa Wojtyła tema drepturilor și cu Papa Ratzinger tema libertății drept cale de dialog, este parte constitutivă a acestei promisiuni, a acestui vis european și deci a viitorului nostru.”¹¹⁵ Nu trebuie uitat faptul că migrația islamică atinge cote alarmante la nivelul Europei.¹¹⁶ Apoi trebuie tras un semnal de alarmă în privința statului islamic care ucide sute de mii de creștini doar pentru

¹¹⁵F. FRATTINI, „Discorso al Congresso della COMECE per 50 anni dei Trattati di Roma”, în <http://www.ZENIT.org>

¹¹⁶ „În anul 1950, în Europa Occidentală trăiau aprox. 800.000 de musulmani. În anul 2000, existau 15 milioane, iar în 2006 numărul lor a ajuns la 20 de milioane. Analistii estimează că, până în anul 2035, numărul acestora va atinge cota de aprox. 40 de milioane, dacă nu chiar mai mult, în eventualitatea în care în spațiul mediteranean vor apare anumite momente de criză. Așadar, „geografic”, islamul, ca Dar al-Islam („casă a islamului”), se află deja în interiorul Europei, chiar dacă din punct de vedere al mentalității nu sunt încă în Europa, fiindcă, până acum, integrarea lor a eșuat.” Prof.Univ. Dr. Nicolae Achimescu *Între Islamizarea Europei și Europeanizarea Islamului* în Ziarullumina ed. Electronică din data de 21.07.2007

propriile convingeri religioase. În acest context Biserica Ortodoxă Română trebuie să supravegheze și să sancționeze atunci când vede pericolul islamizării brutale. Mai mult decât atât, ar fi necesar un acord prin care Bisericile din cadrul Consiliului Mondial al Bisericilor să coalizeze cu Religia musulmană împotriva acestor grupări ale ISIS.¹¹⁷ Iar în ceea ce privește construirea moscheii la București, Patriarhia Română are datoria să informeze credincioșii în legătură cu aceste demersuri și conform principiului reciprocității să facă tot posibilul pentru construirea unei Biserici Ortodoxe la Istanbul.¹¹⁸

¹¹⁷ Ar fi mai mult decât necesară o intensificare ale dialogului inter-religios dintre ortodocși și musulmani, un dialog început cu un interes crescând în 1986, în urma colaborării Centrului Ortodox al Patriarhiei Ecumenice (Chambésy, Geneva) și al Academiei Regale de Studii a Culturii Islamice (Al Albait Foundation, Amman, Iordania). Vezi: Anastasios Yannoulatos, Arhiepiscop al Tiranei și a toată Albania, *Ortodoxia și problemele lumii contemporane*, Traducere de Drd. Gabriel Mândrilă, Pr. prof. dr. Constantin Coman, Ed. Bizantină, București, pp. 167-184.

¹¹⁸ „Încă din 2005, Patriarhia Română a fost informată de către autorități în legătură cu construirea, în România, a unui lăcaș de cult pentru comunitatea musulmană. Patriarhia Română a spus, încă de atunci, că nu are nimic împotrivă pentru construirea lăcașului de cult, dar că trebuie respectat principiul reciprocității, respectiv să primească un teren în Istanbul, în condiții similare”, a spus părintele Constantin Stoica. Purtătorul de cuvânt al Patriarhiei Române a precizat că, în prezent, există dialog între autoritățile române și cele turce pentru obținerea unui teren în Istanbul. „Negocierile privind atribuirea unui teren în Istanbul se poartă între state, așa cum s-a întâmplat și cu terenul din București. Pe terenul care va fi obținut în Istanbul se

Concluzii

Așadar nu numai Biserica, dar și Statul trebuie să ofere lumii de astăzi din ce în ce mai secularizate, un curriculum formativ complet¹¹⁹, deoarece omul are nevoie nu numai de mărturisirea credinței sale, ci și de cadrul legislativ care să îi ofere oportunitatea manifestării sale religioase. În acest sens clerul este dator întâi de toate să cunoască legile în vigoare cu privire la desfășurarea activităților bisericești, pentru că nu doar canoanele ne pot ajuta în revalorificarea bunurilor spirituale ci și maniera în care înțelegem legile, protocoalele și parteneriatele cu alte instituții ale statului menite să confere echilibru social și educațional. Mai mult decât atât, preotul și teologul are menirea de a redescoperi credincioșilor rădăcinile adânc creștine ale Europei conștientizând că echilibrul moral al unei societăți se bazează în primul rând pe o modelare de către creștin a societății și nu invers.

Având în vedere că Biserica se

intenționează construirea unui centru de pelerinaj, cu o capelă, pentru pelerinii care ajung în Istanbul", a mai spus părintele Constantin Stoica. El a precizat că, în anul 2004, Patriarhia Ecumenică a dat în folosință Patriarhiei Române o ctitorie a lui Constantin Brâncoveanu, respectiv Biserica Sfânta Muceniță Parascheva, pentru românii care locuiesc în Istanbul și în zonele apropiate." <http://www.digi24.ro/Stiri/Digi24/Actualitate/Social/Reactia+Patriarhiei+Romane+dupa+ce+a+fost+semnat+protocolul+pentru>

¹¹⁹ Radu, Preda, *Amnezia unui continent. Raportul Bisericii-stat între laicism și relativism*, în Miruna Tătaru Cazaban (coord), *Teologie și politică de la Sfinții Părinți la Europa Unită*, Editura Anastasia, București, 2004. p.339

manifestă în societate, o societate care funcționează după principii juridice și instituționale, dreptul canonic are menirea de a face legătura între spiritual și temporal. Dreptul canonic este o disciplină teologică, folosește instrumentele juridice de care are nevoie pentru a putea sprijini manifestarea Bisericii în societate.

Așadar, caracterul teologico-juridic al Dreptului canonic nu trebuie să exerseze o presiune juridică asupra eclesiologiei. Elementul juridic este un instrument de lucru indispensabil, dar trebuie să fim atenți pentru a nu juridiza excesiv disciplina noastră.

Bibliografie

1. *** *Adevărul literar și artistic*, nr. 853, din 10 ianuarie 2007,
2. *** *Legea nr. 489/2006 privind libertatea religioasă și regimul general al cultelor*. Publicată în Monitorul oficial Partea I, nr. 11/8.01.2007.
3. *** *Proiect de tratat de instituire a unei Constituții pentru Europa - adoptat prin consens de Convenția Europeană la 13 iunie și 10 iulie 2003*, ed. *Convenția Europeană, Luxembourg, 2003*, p. 265.
4. Aagaard, Johannes *New Religious Movements in Europe*, Aarhus University Press, 1997,
5. Achimescu, Prof.Univ. Dr. Nicolae *Între Islamizarea Europei și Europeanizarea Islamului în Ziarullumina* ed. Electronică din data de 21.07.2007
6. Ciucuc, Constantin *Religii noi în România*, Ed. Gnosis 1996,
7. Lemeni, Lect. dr. Adrian *Raportul dintre Stat și Biserică în România în perspectiva integrării în Uniunea*

Europeană, în *Biserica Ortodoxă în Uniunea Europeană, Contribuții necesare la securitatea și stabilitatea europeană*, Editura Universității București, București, 2006,

8. Preda, Radu, Amnezia unui continent. Raportul Biserică-stat între laicism și relativism, în *Miruna Tătaru Cazaban (coord), Teologie și politică de la Sfinții Părinți la Europa Unită*, Editura Anastasia, București, 2004.

9. Idem, *Libertatea religioasă și dușmanii ei*, Institutul INTER, Cluj-Napoca, 2007,

10. Robbers, Prof. Dr. Gerhard *Stat și Biserici în Uniunea Europeană* t.n. Editura Nomos Verlagsgesellschaft, Baden, Germania, 2005,

11. Stan, Pr. Prof. Liviu "Despre principiile canonice fundamentale ale Ortodoxiei", *Revista Teologica*, nr.3/2010, p.176

12. Vemette, Jean *Sectele*, trad. Cleopatra-Sava, Ed. Meridiane, București, 1996,

13. Yannoulatos, Anastasios *Arhiepiscop al Tiranei și a toată*

Albania, Ortodoxia și problemele lumii contemporane, Traducere de Drd. Gabriel Mândrilă, Pr. prof. dr. Constantin Coman, Ed. Bizantină, București, 2003

14. http://basilica.ro/stiri/societatea-civila-crestina-saluta-protocolul-incheiat-intre-ministerul-educatiei-nationale-si-patriarhia-romana_17674.html

15. <http://www.culte.gov.ro/detaliu-legislatie/vrs/IDleg/18>

16. <http://www.digi24.ro/Stiri/Digi24/Special/Reportaj/Povestea+marii+moschei+de+la+Bucuresti+25+de+ani+de+negocieri+si>

17. F. Frattini, „Discorso al Congresso della COMECE peri 50 anni dei Trattati di Roma”, în <http://www.ZENIT.org>

18. <http://www.mediafax.ro/social/protocolul-pentru-construirea-moscheii-din-bucuresti-a-fost-semnat-video-14648867>

19. http://www.monitoruloficial.ro/index.php?page=acts&action=search&term=&nr=&date=&date_end=&pg=21

Poziția ambivalentă a imigrantului în România: nici dușman, nici prieten¹²⁰

Ambivalent position of immigrants in Romania: not enemy, nor friend

Mihai Sofonea¹²¹

Abstract

Criza imigrației reprezintă un factor destabilizant în Europa, ca urmare a conflictelor recente din Africa de Nord și din Orientul Mijlociu și un factor de polarizare a opiniei publice. Din ce în ce mai mult, se încearcă găsirea unui consens cu privire la repartizarea/integrarea imigranților pe teritoriul Comunității Europene însă controversile sunt principalul impediment. Coagularea în grupuri de dezbatere a specialiștilor în migrație, a mediului academic și a instituțiilor statului reprezintă urgența de grad zero în găsirea unor soluții la imigranții care sunt văzuți ca factori de destabilizare a securității dar și ca resurse potențiale în statul de destinație.

Cuvinte cheie: imigrație, securitate, criza imigrației, abordare multiculturală

The immigration crisis represents a insecurity factor in Europe following the conflicts in North Africa and the Middle East and a factor of public opinion polarisation. More and more, a consensus regarding the relocation/integration of immigrants in the European Union is beeing demanded by Europe itself, but the controversy is the main obstacle in finding a solution. The coagulation in work groups of migration specialists, academics and public institutions represents the priority in finding solutions to the migrants that ar beeing seen as a factor of destabilising security but also as potential human capital for the final destination states.

¹²⁰ Conținutul acestui material nu reprezintă în mod obligatoriu poziția oficială a Uniunii Europene sau a Guvernului României. Această lucrare este elaborată și publicată sub auspiciile Institutului de Cercetare a Calității Vieții, Academia Română, ca parte din proiectul co-finanțat de Uniunea Europeană prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013, în cadrul proiectului **Pluri și interdisciplinaritate în programe doctorale și postdoctorale. Cod proiect POSDRU/159/1.5/S/141086.**

¹²¹ Stud. Drd., Academia Națională de Informații "Mihai Viteazul", Romania

Anul 2015 a adus pe agenda Europei o chestiune care ar fi trebuit previzionată demult: creșterea fluxului de imigranți (refugiați) extracomunitari. Astfel, migrația este o problemă ce se află astăzi pe prima pagină a agendelor politice internaționale sensibilizând, chiar polarizând opinii în cele mai diverse medii.

Până mai ieri, problematica Europei înstărite era reprezentată de accesul la bunăstare a cetățenilor din Polonia, România sau Bulgaria, episodul românului așteptat pe aeroport în Londra (2007) de presa britanică fiind reprezentativ în acest sens. „Invazia” românilor în Regatul Unit s-a lăsat așteptată, însă nu și invazia imigranților/refugiaților extracomunitari.

Lipsa de viziune a Europei în a înțelege migrația nu este deloc nouă. Discrepanțe între Nord (- ul bogat) și Sud (-ul sărac) apar și atunci când vine vorba de cercetarea fenomenului migrației în sine. Există o provocare constantă din partea unor reprezentanți ai mediului academic din Nord și Sud în a reuși un schimb de bune practici în cercetarea migrației datorate, cu precădere, unor limitări lingvistice (de exemplu, publicațiile în spaniolă nefiind atât de răspândite). Cu toate acestea, în ultimul deceniu, s-au făcut eforturi serioase în a se stabili un dialog între cercetătorii care provin din spații „sudice” și „nordice” cu scopul de a înțelege punctele de vedere, condițiile și perspectivele care conduc la generarea de cunoaștere în

acest domeniu (Rivera-Sanchez, Lozano-Ascencio, 2014, p. 2). Așezarea, sau mai bine spus, reșezarea specialiștilor (puțini cât sunt ei) pe probleme de migrație la masa dialogului în găsirea unor soluții legale și etice la criza imigrației reprezintă o prioritate de rang zero la momentul de față.

Migranții care se mișcă într-o manieră ilegală își părăsesc țările de origine din aceleași motive ca oricare alți migranți. Motivul principal pentru care un număr tot mai mare de migranți aleg calea ilegală este creșterea restricțiilor asupra mișcărilor de migrație, îndeosebi în țările de destinație. Mai mulți oameni ca niciodată își doresc să se mute, însă numărul oportunităților legale este invers proporțional. Pe baza acestor dorințe, în ultimii ani s-a dezvoltat o „industrie” de miliarde de euro, industrie manifestată sub forma traficului de carne vie sau a aducerii ilegale a imigranților în unele țări, România fiind un spațiu de tranzit ca urmare a poziționării pe Ruta Balcanică a migrației.

România se află astăzi în poziția de stat membru al Comunității Europene dar totodată, nu este parte a Spațiului Schengen. Astfel, trebuie să gândim în perspectivă pentru a putea răspunde dacă, prin stabilizarea parțială a fluxurilor migratorii ce au ca destinație țările europene nordice și vestice, România se va confrunta cu o creștere a numărului de imigranți odată membră a Spațiului Schengen. Cu toate acestea, realitatea a demonstrat

că organizațiile se întăresc în contextul unor crize, fapt care ne îndreptățește să credem în forța și capacitatea administrativă de care au dat dovadă instituțiile abilitate în gestionarea migrației de-a lungul timpului. Este de prisos să precizăm că România asigură în condiții de profesionalism securitatea uneia dintre cele mai mari granițe ale Uniunii Europene (2070 de kilometri).

Totodată, capacitatea României de a gestiona cote suplimentare de migranți (peste cele deja convenite la reuniunea din mai 2015) este una limitată, responsabilitatea asumată fiind strict dependentă de posibilitățile reale existente în acest moment din punct de vedere al infrastructurii și capitalului uman angrenat în acest proiect. Astfel, în contextul ședinței JAI, din data de 14.09.2015, se remarcă, în fața Comisiei Europene, poziția unitară și consolidată a României de a participa la mecanismul de relocare, prin preluarea unui număr de 1705 solicitanți de azil din Italia și Grecia, precum și a încă 80 de persoane din afara Uniunii Europene și de respingere a cotelor obligatorii impuse statelor membre de către Comisia Europeană.

Într-un mod cvasi-alternativ constatăm, în medii din ce în ce mai diferite, o creștere a sentimentului de frică și insecuritate insuflat de anumite simboluri religioase ca bastioane de influență a unei identități locale care se constituie în elemente de construct al unui potențial inamic. Imigrantul, în sine, este un element distinct al oricărei comunități locale, un dezechilibru între

cumulul de drepturi și obligații bazate pe descrierea lui Simmel (Simmel, 1925) ca "individul care rămâne și astăzi și mâine", dar care poate decide să plece. Străinul, imigrantul, cel puțin în teorie, își alocă dreptul de a pleca când dorește. Această poziție ambivalentă crează o relație distinctă cu populația statului gazdă. Imigrantul se află în ecuația de a se implica sau de a rămâne indiferent, de a fi detașat sau de a fi participativ la viața civică a respectivei societăți. Astfel, se ajunge la paradigma în care dedicația și loialitate declarată a străinului față de statul gazdă să fie percepută ca lipsită de încredere (La Barbera, 2015, p. 42).

Cunoașterea, acceptarea, comunicarea non-verbală, contactul cu mediul, raportarea la timpul celuilalt, reprezintă etapele procesului de inserție într-o altă cultură, proces ce are loc treptat. Atunci când un individ se situează între două culturi, există riscul apariției unui dezechilibru identitar, astfel că individul are nevoie de o perioadă de acomodare pentru a descoperi și a diferenția valorile noii culturi (Ward, Bochner, Furnam, 2001, p. 320).

Percepția publică recentă referitoare la escaladarea criminalității și terorismului s-a reflectat în plan statal într-o sporire a eforturilor transnaționale din partea instituțiilor de apărare al legii, ceea ce se traduce printr-un control care poate fi aplicat la diferite niveluri de către o gamă largă de actori mai cu seamă la frontierele statelor naționale suverane. În ceea ce privește parteneriatele instituționale transnaționale privitoare la controlul

asupra fenomenelor de criminalitate organizată, imigrație ilegală și terorism se observă că pilonul principal de acțiune este dat de nivelul administrativ (poliție de frontieră, poliție de stat, servicii de informații etc.).

Imigrația, la rândul său, poate genera riscuri de securitate în țările de tranzit, în țările furnizoare și cele care primesc imigranții. Fenomenul migrației afectează cele mai multe paliere ale securității. Dincolo de securitatea națională privită în ansamblul ei, cele mai vulnerabile componente securitare în fața migrației sunt securitatea societală și securitatea individuală. Migrația este pe de o parte efectul unor amenințări și riscuri la adresa securității societale și individuale dar pe de altă parte se poate constitui într-o sursă de riscuri și amenințări atunci când nu este controlată și strict reglementată, provocând astfel accentuarea criminalității organizate, a violenței xenofobe și urii rasiale etc., deoarece prin modul lor de configurare, sistemele de securitate socială sunt extrem de vulnerabile în fața schimbărilor demografice.

Migrația poate afecta dimensiunea socială a securității, în special pe componente care privesc stabilitatea socială (identitatea culturală, caracteristicile demografice, nivelul de trai, respectarea drepturilor omului).

În loc de concluzii...

În ultimele decenii, în abordările din câmul politicilor sociale, privind

grupurile dezavantajate și mai ales vulnerabile, se remarcă includerea în documentele oficiale a unor noi termeni precum, excluziune socială și incluziune socială, termeni ce vin să înglobeze problemele umanității prin extindere multidimensională a analizei și înțelegerii asupra unor aspecte ale calității vieții, concepte care nu țin doar de sărăcia și problemele financiare cât și de dezvoltarea precară a omului într-o societate.

Multiculturalismul implică toleranță și diversitate dar și încredere reciprocă în ciuda diferențelor rasiale sau etnice. În zilele de astăzi, asistăm la o erodare a funcției politice de bază, așa cum a fost definită de sociologul Talcot Parsons de colectare și redistribuire a resurselor.

Totodată, se remarcă în rândul utilizatorilor de internet războiul „dublu-asimetric” purtat în on-line, pe forumuri și rețele de socializare, între opiniile utilizatorilor de web 2.0 pe probleme de imigrație și tendința de a polariza „opinia internauților” în tabere pro și contra imigrației, lucru care va face și mai dificilă găsirea unei soluții imediate la criza imigrației.

Deschiderea față de imigrație se conturează ca o situație foarte delicată. Dincolo de necesitatea găsirii unei soluții unitare la nivelul Uniunii Europene, în plan național o astfel de problemă nu se poate rezolva decât printr-o abordare coerentă la nivel sistemic (structuri guvernamentale, ONG-uri, patronate, societate civilă și mediu academic).

Bibliografie:

Ward, A. C., Bochner, S., Furnham, A. (2001)., *The Psychology of Culture Shock*, Routledge, Philadelphia

Simmel, G. (1925), *Il conflitto della civiltà moderna*, Bocca, Torino

La Barbera M. C. (2015) *Identity and Migration in Europe: Multidisciplinary Perspectives*, Springer, London

Rivera-Sánchez L., Lozano-Ascencio F. (2014), *The Practice of Research on Migration and Mobilities*, Springer, New York

Un nou actor pe arena geopolitică internațională – Statul Islamic¹²² -

A new actor in the international geopolitical arena - Islamic State – An overview

Ioana Sanda Stâncel¹²³

Abstract:

Noul mileniu, secolul XXI, a adus provocări noi și diferite la adresa securității internaționale. Unele din ele au extins tendințele din ultimul deceniu, dar printre ele, combaterea extremismului violent și a terorismului au devenit un interes major. În plus, transformarea continuă a Ordinii Mondiale permite extremiștilor să profite de noile evoluții geopolitice și de noile progrese tehnologice. În același timp, cadrul politic și de securitate a fost transformat pentru actori majori în Orientul Mijlociu și Regiunea Africii de Nord datorită noilor evenimente teroriste, dar de asemenea și datorită schimbărilor politice și sociale și a condițiilor naturale ce au avut loc în regiune, afectând populația locală. Cu toate acestea, contextul internațional a permis diferitelor ideologii și grupări să capete avantaje, teren și credibilitate. Un grup a evoluat de la cadrul aspirațiilor islamiste pentru Califat și, folosind asemenea aspirații, a unit alte ideologii extremiste și violente și pretendenți loiali ale acestora. Statul Islamic s-a dezvoltat de la ideologie și indivizi la un actor violent și armat într-un timp scurt și în cursul unei metamorfoze particulare permisă de parametrii cadrului local, regional și economic, social, politic și de securitate analizat în această lucrare.

Key words: Islam, Islamic, state, foreign fighters, terrorism, extremism, geopolitics, Syria, Iraq, Middle East Nord Africa, international security, international relations

The new Millennium, the 21st Century, brought along new and different challenges to the international security. Some of them extended the trends from the

¹²² Conținutul acestui material nu reprezintă în mod obligatoriu poziția oficială a Uniunii Europene sau a Guvernului României. Această lucrare este elaborată și publicată sub auspiciile Institutului de Cercetare a Calității Vieții, Academia Română, ca parte din proiectul co-finanțat de Uniunea Europeană prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013, în cadrul proiectului **Pluri și interdisciplinaritate în programe doctorale și postdoctorale. Cod proiect POSDRU/159/1.5/S/141086**

¹²³ Doctorand, absolventa a programelor universitare de medicina, relații internaționale și diplomatie, studii de securitate având specializări printre altele și privind migrația, refugiații, crize umanitare, studii avansate de securitate și managementul serviciilor de sănătate și sănătății publice

last decade, but among them, countering violent extremism and terrorism became a major interest. Moreover, the continue transformation in the World Order allows the extremists to take advantage of the new geopolitical evolutions and the new technological advancements. Simultaneously, political and security framework has been transformed for major actors in Middle East and Nord Africa Region due to the new terrorist events, but also due to the political and social changes and natural conditions occurred in the region and affecting local populations. Nevertheless, the international context and its interventions, or the lack of timely effective interventions, allowed different ideologies and groups to gain advantages, terrain and credibility. One group evolved from within the Islamists aspirations for the Caliphate and, using such aspirations, agglutinated other extremist and violent ideologies and loyal followers of them. Islamic State went from ideology and persons to the violent, armed and geo-security actor in very short time and undergoing particular metamorphosis allowed by the local, regional and global economic, social, political and security parameters and framework analyzed in this paper.

Introduction

Over the recent years, there has been no major news edition without reporting about Islamic State or its actions under the different labels used by different parties. But what is or who is the Islamic State? Is it a real state? Yes or not? Either way, understanding its vision of the World helps us to understand its objectives and subsequent actions. Is the Islamic State a real new state? How it occurred and how it evolved into what we see as topic of the news? Therefore, this paper intends to describe useful elements toward understanding the circumstances allowing the metamorphosis form violent individuals with religious motivations to a complex security actor. Meantime, clarifying its status within the international system helps us to determine which jurisdiction is incidental to the inhuman acts members of the Islamic State (IS) perpetrate and helps us to choose the

adequate sets of law in dealing with them.

Approach and operational definition

Different analysts gave a large scale of definitions of what Islamic State is or was over the last years. The multitude and the diversity of definitions are explained not only by the approach analysts used, but mainly by the changing nature of the group and its own internal metamorphosis.

Based on the background researches, from the beginning will consider Islamic State as group, but not as a member of the international system of states as it was not recognized based on the international public law criteria. Lately, different sections will highlight elements supporting the group theory as well as those supporting the state theory, both with pros and cons.

In fall 2014, Professor Daniel Byman, the Georgetown University, used a core definition considering *"The Islamic State of Iraq and Syria (often referred to as ISIS, ISIL, or the Islamic State), is a Sunni jihadist group that controls swaths of territory in Iraq and Syria. The group emerged out Al-Qaeda in Iraq. It is currently being led by Abu Bakr al-Baghdadi and rejects Al-Qaeda's leadership."*¹²⁴

Just weeks later, this definition became obsolete at least for two major reasons: Firstly, allegedly¹²⁵, al-Baghdadi was wounded in a 18 March 2015 Coalition airstrike at the al-Baaj District, in the Nineveh Governorate, in Iran near the Syrian border and was reported that his wounds were so serious that the top ISIL leaders had a meeting to discuss who would replace him if he died¹²⁶ and until now despite sporadic news about his difficult recovery from allegedly vegetative status, he continued to don't be able to lead the group and has been replaced as selfcalled Caliph by his selfproclaimed deputy, Abu Alaa

Afri¹²⁷. Secondly, since march 2015, I.S. has significant manifestations in different Houthis areas of Yemen¹²⁸, crossing border of its traditional territory from Iraq and Syria (Annex – Map of the ISIS presence in Yemen March 2015).

This small and very recent example of sudden changes about what I.S. supports my approach considering it as a self-proclaimed Islamic State that behaves as a militant movement based on Sunni fundamentalist Islamic ideology fighting to expand its conquered territories in western Iraq and eastern Syria in order to establish is envisioned Caliphate. (Annex – Map of the IS in the Arab Peninsula presence spring 2015).

The role of religious fundamentalism - Religious and historical context

Despite hearing almost daily about the Islamic State, it cannot be considered without understanding how it is deep rooted into the history of the Islam itself. As the current ideology and public narrative of the Islamic State is based on the Islam's history of the last centuries, in order to weight in its strategic and security role, its religious fundamentalism sources have to be clarified.

¹²⁴ Byman, Daniel – Definition of terms, working material for the Terrorism and Counterterrorism course at the Georgetown University Fall 2014.

¹²⁵"Islamic State chief Abu Bakr al-Baghdadi seriously injured after US-led air strike in Iran". *Firstpost*. Accessed on March 21st 2015 at <http://www.firstpost.com/world/islamic-state-chief-abu-bakr-al-baghdadi-seriously-injured-after-us-led-air-strike-in-iran-2206502.html> accessed on March 21st 2015

¹²⁶ "Conflicting reports on IS head Abu Bakr al-Baghdadi's fate". BBC News. 21 April 2015. Retrieved 21 April 2015.

¹²⁷ Moore, Jack – „ISIS Replace Injured Leader Baghdadi With Former Physics Teacher“ accessed at <http://europe.newsweek.com/isis-replace-injured-leader-baghdadi-former-physics-teacher-324082>

¹²⁸

Started as a monotheist new religion in the VII Century, Islam was a new faith developed based on the Prophet Mohamed revelation. In 610, in Mecca, Mohammed unveiled a new faith to the people. Known as Islam, or submission to God, this monotheistic religion incorporated some Jewish and Christian traditions and expanded with a set of laws that governed most aspects of life, including political authority. By the time of his death in 632, Mohammed had consolidated power in Arabia. His followers subsequently built an empire that over the time stretch from Central Asia to Spain in less than a century after his death. But a debate over succession split the people, with some arguing that leadership should be awarded to qualified individuals and others, insisting that the only legitimate ruler must come through Mohammed's bloodline.

Shia identity is rooted in victimhood over the killing of Husayn, the Prophet Mohammed's grandson, in the seventh century, and a long history of marginalization by the Sunni majority. Islam's dominant sect, which roughly 85 percent of the world's 1.6 billion Muslims followers, viewed Shia Islam with suspicion, and extremist Sunnis have portrayed Shias as heretics and apostates. In early ages, was a political split on who should be the Prophet's successor. The choice was between his closest lieutenant, Abu Bakr, and his cousin and son-in-law, Ali. Those who agreed on the latter went on to be known as Shia, and those who were in favor of the

former became the Sunnis. In essence, Sunnis believe in the caliph, who is decided upon by consensus of Muslims, while the Shiites believe in the imam, who is divinely ordained and has to be from the family of the Prophet. Since then (and after the founding of Iran), Sunni Saudi Arabia and Shia Iran have been locked in a competition for the leadership in the Middle East. The struggle is not purely religious but also geopolitical, and in the middle is the United States trying to keep a balance in the region.

Despite those long term ideological differences, Sunni and Shia Muslims have lived peacefully together for centuries. In many secular countries with muslim population, it has become common for members of the two sects to intermarry and pray at the same mosques. They share faith in the Quran and the Prophet Mohammed's sayings and perform similar prayers, although they differ in rituals and interpretation of Islamic law.

The transition from the XIX Century to the XX Century, brought historical events including the dissolution of colonialism in Arab Peninsula and North Africa converted to the protectorate for some decades and leading later to new states with muslim majority population and Israel established as Jewish state in Eretz Israel and the discovery of large oil resources in region (1938 in Saudi Arabia) are the major events leading to the root fueling competition among regional actors. Regionally two main rivals based on the ideology they follow: Saudi Arabia as the holder off

the Sunni legacy and custodian of the two holy sites in Islam (Mecca and Medinah), and, respectively, Iran, as the Shia's main supporting actor.

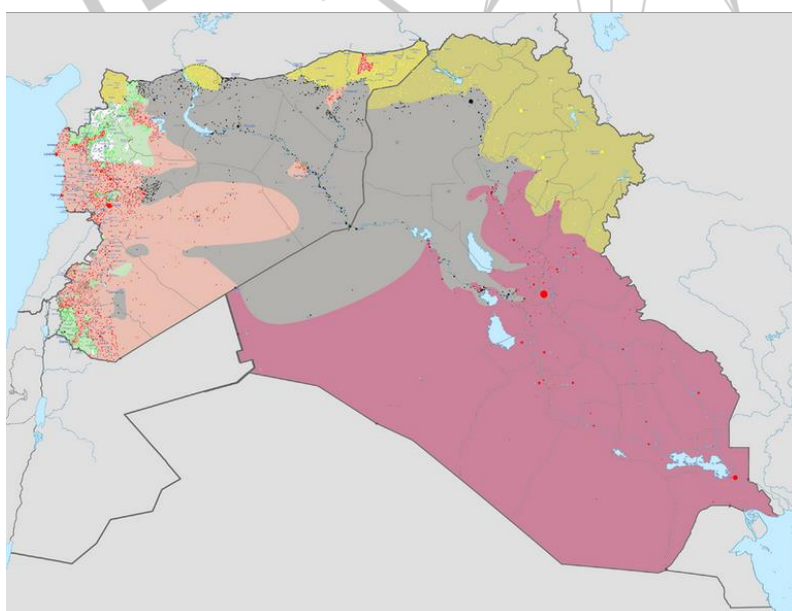
After the Second World War, intraconfesional competition sparkedled by the early ages Karbala fight (680 dC) between the Shias and Sunnies continued despite political modernism: Iraq (secular republic led by Saddam Hussein, a shia political leader) and Iran (islamic republic lead by a Sunni leader Ruhollah Khomeini) war being just an example of the complexity of the local context and the the way how intraconfesional religious rivalry became a political one.

International led coalition against Saddam Hussein

The group is known in Arabic as *ad-Dawlah al-Islāmiyah fil-'Irāq wash-Shām*, leading to the acronym Da'ish,

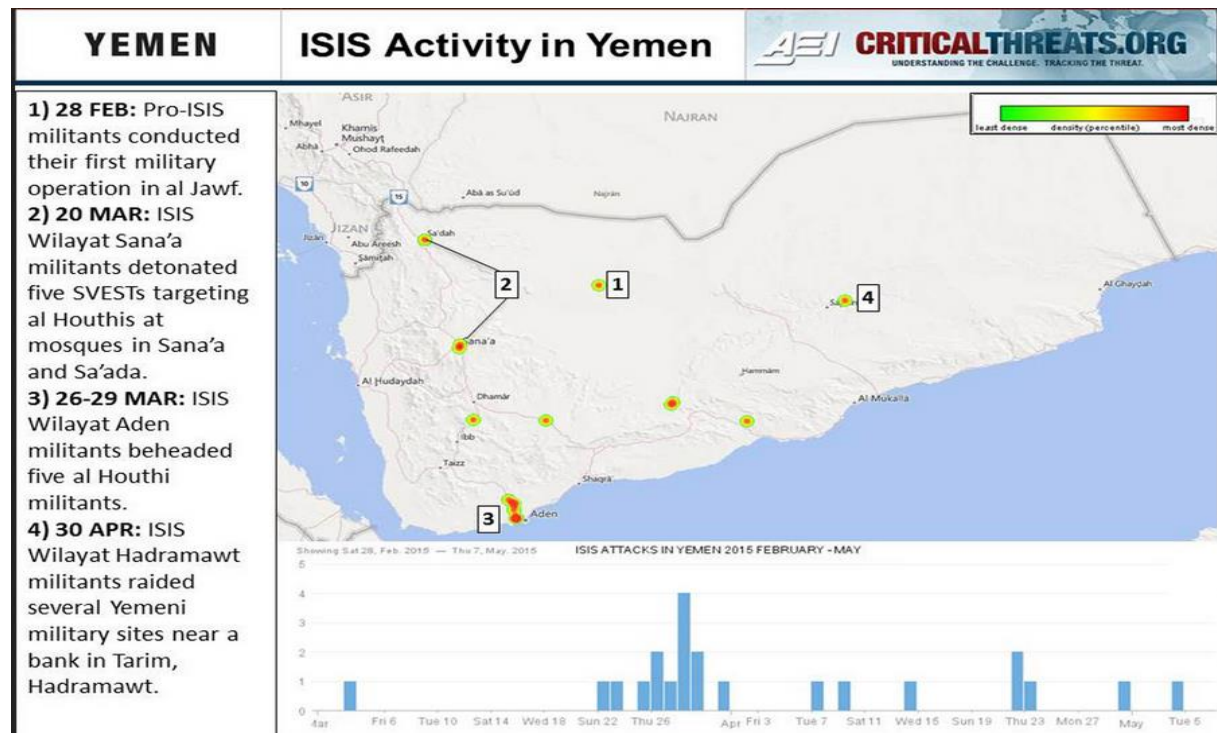
Da'eesh, or DAESH (داعش, Arabic pronunciation: ['da:ʕiʃ]), the Arabic equivalent of "ISIL"^[31] On 29 June 2014, the group proclaimed itself to be a worldwide caliphate, with Abu Bakr al-Baghdadi being named its caliph,^[35] and renamed itself "Islamic State" (الدولة الإسلامية, *ad-Dawlah al-Islāmiyah*). The new name and the idea of a caliphate has been widely criticised and condemned, with the UN, various governments, and mainstream Muslim groups all refusing to acknowledge it.^[36] As caliphate, it claims religious, political and military authority over all Muslims worldwide and that "the legality of all emirates, groups, states, and organisations, becomes null by the expansion of the khilāfah's [caliphate's] authority and arrival of its troops to their areas".^{[37][38]} Many Islamic and non-Islamic communities judge the group unrepresentative of Islam.

Annex 1 – Map of the IS in the Arab Peninsula presence spring 2015

Source: Haghal Jagul - Own work w/en:Template:Syrian and Iraqi insurgency detailed map accessed on April 5 th 2015

Annex 2 - Map of ISIS presence in Yemen – march – april 2015

Source:

http://www.criticalthreats.org/sites/default/files/ISIS_in_Yemen_Heat_Map_1200_0.jpg accessed on April 30, 2015.

Selective Bibliography

- ❖ Baron, Kevin "The Number of Foreign Fighters in Syria Now Exceeds 12,000 and Rising," *Defense One*, July 25, 2014,
 ❖ http://www.defenseone.com/threats/2014/07/the-number-of-foreign-fighters-in-syria-nowexceeds-12000rising/89732/?oref=search_foreign%20fighters%20syria/.
- ❖ Carnegie Endowment for International Peace (2012-): *Syria in Crisis*. URL: <http://carnegieendowment.org/syriaincrisis>

- ❖ Combating Terrorism Center (CTC) (n.d.-): *ISIL, Syria & Iraq Resources*. URL: <https://www.ctc.usma.edu/isil-resources>
- ❖ Higgins, Eliot et al. (2014, July-): *Bellingcat*. URL: <https://www.bellingcat.com>
- ❖ IntelCenter (2014, August-): *Islamic State's Global Affiliates Interactive World Map*. URL: <http://www.intelcenter.com/maps/is-affiliates-map.html>
- ❖ Syrian Observatory for Human Rights (SOHR) (2006, May-): URL: <http://www.syriaahr.com/en>

- ❖ Wing, Joel (2008, June-): *Musings on Iraq*. URL: <http://musingsoniraq.blogspot.co.uk>
- ❖ Zelin, Aaron Y. (2010, June-): *Jihadology*. URL: <http://jihadology.net>
- ❖ Zelin, Aaron Y. (2014, June): *Bibliography on the History and Evolution of the Islamic State of Iraq and al-Sham*. URL: <http://jihadology.net/2014/06/14/bibliography-on-the-history-and-evolution-of-the-islamic-state-of-iraq-and-al-sham>
- ❖ Al-Ali, Zaid (2014): *The Struggle for Iraq's Future: How Corruption, Incompetence and Sectarianism Have Undermined Democracy*. New Haven: Yale University Press.
- ❖ Al-Qarawee, Harith (2012): *Imagining the Nation: Nationalism, Sectarianism and Socio-Political Conflict in Iraq*. Bacup: Rossendale Books.
- ❖ Ardolino, Bill (2013): *Fallujah Awakens: Marines, Sheikhs, and the Battle against al Qaeda*. Annapolis: Naval Institute Press.
- ❖ Baker, James A., III et al. (2006): *The Iraq Study Group Report*. [e-Book]. New York: Vintage Books. URL: <http://i.a.cnn.net/cnn/2006/images/12/06/iraq.report.pdf>
- ❖ Basinsky, Kathryn; Brandon, James (Eds.) (2015): *Al-Qaeda and its Heirs: Select Conference Papers from the Eighth Annual Terrorism Conference, December 9, 2014*. Washington, DC: The Jamestown Foundation.
- ❖ Brisard, Jean-Charles; Martinez, Damien (2005): *Zarqawi: The New Face of al-Qaeda*. Cambridge: Polity Press.
- ❖ Byman, Daniel (2015): *Al Qaeda, the Islamic State, and the Global Jihadist Movement: What Everyone Needs to Know*. Oxford: Oxford University Press.
- ❖ Carlton-Ford, Steven; Ender, Morten G. (Eds.) (2011): *The Routledge Handbook of War and Society: Iraq and Afghanistan*. (Routledge International Handbooks). Abingdon: Routledge.
- ❖ Dodge, Toby (2012): *Iraq: From War to a New Authoritarianism*. (IISS Adelphi Series, Vol. 52, Iss. 434-435). Abingdon: Routledge.
- ❖ Filiu, Jean-Pierre (2015): *From Deep State to Islamic State: The Arab Counter-Revolution and its Jihadi Legacy*. Oxford: Oxford University Press.
- ❖ Fitzgerald, David (2013): *Learning to Forget: US Army Counterinsurgency Doctrine and Practice from Vietnam to Iraq*. Stanford: Stanford University Press.
- ❖ Freeman, Liam (Ed.) (2015): *The Islamic State and ISIS Crisis: An Examination*. (The Middle East in Turmoil). New York: Nova Science Publishers.
- ❖ Green, Daniel R.; Mullen, William F., III (2014): *Fallujah Redux: The Anbar Awakening and the Struggle with Al-Qaeda*. Annapolis: Naval Institute Press.
- ❖ Hafez, Mohammed M. (2007): *Suicide Bombers in Iraq: The Strategy and Ideology of Martyrdom*. Washington: United States Institute of Peace.
- ❖ Hashim, Ahmed S. (2008): *Iraq's Sunni Insurgency*. (IISS Adelphi Series, Vol. 48, Iss. 402). Abingdon: Routledge.
- ❖ Kagan, Kimberly (2009): *The Surge: A Military History*. New York: Encounter Books.

- ❖ Kazimi, Nibras (2010): *Syria through Jihadist Eyes: A Perfect Enemy*. Stanford: Hoover Institution Press.
- ❖ Ledwidge, Frank (2011): *Losing Small Wars: British Military Failure in Iraq and Afghanistan*. New Haven: Yale University Press.
- Lister, Charles R. (2015): *The Islamic State: A Brief Introduction*. Washington, DC: The Brookings Institution Press.
- ❖ Mardini, Ramzy (2011): *Volatile Landscape: Iraq and its Insurgent Movements*. Washington, DC: The Jamestown Foundation.
- ❖ McCants, William (in press): *The ISIS Apocalypse: The History, Strategy, and Doomsday Vision of the Islamic State*. New York: Palgrave Macmillan.
- ❖ Sekulow, Jay et al. (2014): *Rise of ISIS: A Threat we Can't Ignore*. New York: Howard Books.
- ❖ Serena, Chad C. (2014): *It Takes more than a Network: The Iraqi Insurgency and Organizational Adaptation*. (Stanford Security Studies). Stanford: Stanford University Press.
- ❖ Shultz, Richard H., Jr. (2013): *The Marines Take Anbar: The Four-Year Fight against Al Qaeda*. Annapolis: Naval Institute Press.
- ❖ Sky, Emma (2015): *The Unraveling: High Hopes and Missed Opportunities in Iraq*. Philadelphia: Perseus Books.
- ❖ Spencer, Claire; Kinninmont, Jane; Sirri, Omar (Eds.) (2013, May): *Iraq Ten Years on*. [e-Book]. London: Chatham House. URL: http://www.chathamhouse.org/sites/files/chathamhouse/public/Research/Middle%20East/0513pr_iraqtenyearson.pdf
- ❖ Stern, Jessica; Berger, J. M. (2015): *ISIS: The State of Terror*. New York: HarperCollins.
- ❖ Underhill, Natasha (2014): *Countering Global Terrorism and Insurgency: Calculating the Risk of State Failure in Afghanistan, Pakistan, and Iraq*. (New Security Challenges). Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- ❖ Webb, Brandon et al. (2014): *The ISIS Solution: How Unconventional Thinking and Special Operations can Eliminate Radical Islam*. [e-Book]. New York: St. Martin's Press.
- ❖ Weiss, Michael; Hassan, Hassan (2015): *ISIS: Inside the Army of Terror*. New York: Regan Arts.

Clasic și modern în fenomenul terorist contemporan¹²⁹

Classic and modern element of the contemporary terrorist phenomenon

Ioana Sanda Stâncel¹³⁰

Abstract

New geopolitical environment is facing challenges and changes due to the armed conflicts, competition to gain access to vital resources, political unrests and extremist ideologies. Terrorism is a living "beast" adjusting itself to the new limits and opportunities and going to a more sophisticated level and using all means and tools, becoming more lethal and dangerous for the humankind.

Cuvinte cheie: terorism, tipologia terorismului, forme de manifestare, clasificare

Noul mediu geopolitic se confruntă cu provocări și schimbări datorită conflictelor armate, a competiției de a câștiga acces la resurse vitale, frământărilor politice și ideologiilor extremiste. Terorismul este o "fiară" vie ce se ajustează la noile limite și oportunități și mergând spre un nivel mai sofisticat și folosind toate mijloacele și instrumentele, devenind mai letal și mai periculos pentru rasa umană.

¹²⁹ Conținutul acestui material nu reprezintă în mod obligatoriu poziția oficială a Uniunii Europene sau a Guvernului României. Această lucrare este elaborată și publicată sub auspiciile Institutului de Cercetare a Calității Vieții, Academia Română, ca parte din proiectul co-finanțat de Uniunea Europeană prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013, în cadrul proiectului **Pluri și interdisciplinaritate în programe doctorale și postdoctorale. Cod proiect POSDRU/159/1.5/S/141086**

¹³⁰ Doctorand, absolventa a programelor universitare de medicina, relatii internationale si diplomatie, studii de securitate avand specializari printre altele si privind migratia, refugiatii, crize umanitare, studii avansate de securitate si managementul serviciilor de sanatate si sanatatii publice

Introducere

În prezent, prin amploarea sa și pericolul pe care îl creează la nivelul întregii planete, terorismul a devenit cea mai spinoasă problemă globală aflată de mai mulți ani în centrul dezbaterilor comunității internaționale. Niciodată nu s-a simțit mai acut ca acum nevoia ca toate țările lumii să strângă rândurile pentru crearea unui cadru general de securitate. Dincolo de rivalitățile de decenii și mai presus de orgolii și disensiuni politice sau economice, statele au găsit un punct comun de reflecție și poate pentru prima dată au același punct de vedere privind necesitatea de a se proteja împotriva acestui fenomen. Responsabilitatea crescândă a statelor a permis lărgirea dezbaterilor și orientarea acestora către problemele serioase ale secolului XXI pe care vor trebui să le înfrunte. Teama de terorism poate determina statele vizate să se izoleze și să-și concentreze toată energia asupra măsurilor proprii de protecție. În zilele noastre terorismul a devenit fenomen transnațional cu implicații deosebite pentru securitatea, stabilitatea și ordinea politică a statelor, cât și la adresa păcii și ordinii internaționale.

Tendințe actuale ale fenomenului de terorism - În epoca actuală, mișcările teroriste sunt într-o perioadă de căutări atât structurale cât și din punct de vedere al modalităților de acțiune. În urma analizării acestui fenomen se poate aprecia că s-au conturat următoarele tendințe ale terorismului zilelor noastre:
Continuarea procesului de extindere

teritorială - Evenimentele de la 11 septembrie 2001 au arătat că grupările teroriste sunt capabile să acționeze la nivel internațional și să organizeze atacuri devastatoare la nivel global. Pentru aceasta a fost nevoie de un spațiu mare de manevră pentru organizația Al-Qaida și mai recent pentru ISIS atât pentru atragerea surselor de finanțare, perfecționarea membrilor grupării, dar mai ales pentru pregătirea cu minuțiozitate a acțiunilor și ascunderea luptătorilor.

Crearea unor legături între organizațiile teroriste pe principii ideologice și scopuri similare (de exemplu și cel mai relevant acum - Al Qaida și Statul Islamic) - Pentru asigurarea succesului în acțiunile pe care și le propun există tendința realizării unor colaborări între organizațiile teroriste, mai ales între cele cu vederi ideologice și religioase comune. Tendința de regroupare a forțelor teroriste a generat în ultimii ani chiar dezvoltarea unor fronturi teroriste, ca de exemplu „Frontul islamic internațional”, creat în anul 1990, care își propune să unească mișcările teroriste islamice, în vederea alungării forțelor americane din țările musulmane, sau „Frontul de luptă împotriva evreilor și cruciaților”, înființat de Osama Ben Laden în februarie 1998 care a revendicat atentatele teroriste împotriva ambasadelor americane din Kenya și Tanzania.

Orientarea acțiunilor asupra unor ținte simbolice - Reacția statelor după momentul 11 septembrie 2001 a fost acela de a se regroupa și a riposta mai hotărât împotriva terorismului. Acest lucru a învățat

organizațiile teroriste (poate cu excepția Al-Qaida) că acțiunile care implică un număr mare de victime sunt urmate de riposte pe măsură din partea autorităților statale, ceea ce ar pune în primejdie însăși existența organizației ca atare. Ca urmare a acestui fapt este posibil ca teroriștii să revină pe termen scurt și mediu, alegând ținte simbolice și având grijă să limiteze pierderile umane, angrenându-se într-o lungă campanie de uzură până când acțiunea colectivă a statelor își va pierde din vigoare.

Utilizarea mijloacelor informative -

Utilizarea mijloacelor tehnice moderne de comunicații, cifrare ș.a., de către organizațiile teroriste nu mai este un factor de noutate. De la stadiul actual și până la organizarea unui „cyberatac” împotriva structurilor informatice esențiale pentru funcționarea statelor sau marilor companii, nu mai este decât un pas. Acest lucru este posibil în momentul de față, dar poate că deocamdată organizațiile teroriste sunt în căutarea persoanelor care posedă astfel de cunoștințe. Mijloacele moderne de transmisie sunt de asemenea utilizate de grupările teroriste pentru a-și face cunoscută ideologia, scopurile și programul, pentru atragerea de noi membri iar, mai nou, pentru a-și prezenta în direct anumite acțiuni.

Menținerea riscului de utilizare a armelor de distrugere în masă - Se menține în continuare pericolul ca în atentatele teroriste să fie utilizate arme de distrugere în masă, în special chimice și biologice, atât din cauza absenței reglementărilor și controlului internațional real asupra armelor de

acest gen, dar și din cauza costului relativ redus al conceperii și fabricării unor asemenea arme. Există și posibilitatea realizării unei combinații între un atentat cu bombă convențională și un atentat nuclear, biologic, chimic și informatic, ceea ce ar avea cele mai dezastruoase consecințe.

Recurgerea grupurilor de presiune la acțiuni teroriste în vederea atingerii scopurilor propuse - Asistăm în prezent, tot mai mult, la radicalizarea unor grupuri de presiune atât din Europa cât și din S.U.A. (de protecție a animalelor, protejare a mediului), care au dezvoltat un extremism ce s-ar putea dezvolta în amenințare teroristă. Astfel de grupuri par tot mai dispuse să recurgă la violență nu numai împotriva unor ținte „logice” (laboratoare în care se fac experiențe pe animale, industrii pentru confecții din blană naturală ș.a.), dar și față de alte persoane din conducerea guvernelor sau altor instituții. Este cunoscută activitatea de propagandă susținută prin intermediul internetului pentru recrutarea unor noi membri și radicalizarea acestora. În extenso, o astfel de presiune indirectă poate fi considerat și actual val de suprapresiune populațională remis Europei.

Trecerea de la activitatea pur ideologică la o activitate orientată spre profit - are, de asemenea, tot mai des tendința grupărilor teroriste, de trecere de la o activitate dictată de motivații pur ideologice la o activitate orientată către profit. Acest lucru le-ar putea asigura pe viitor o putere politică mai mare, precum și continuitate și stabilitate, în acest sens, organizațiile teroriste probabil că se

vor implica ele însele în activități lucrative sau vor colabora cu alte structuri de crimă organizată, în vederea asigurării fondurilor necesare. De exemplu: comerțul cu produse petroliere sau cu obiecte de patrimoniu istoric local sau mondial din teritoriile cucerite.

Tipologii ale acțiunilor teroriste -

Din punct de vedere teoretic terorismul poate fi clasificat în funcție de mai multe criterii: modul în care se realizează scopul urmărit; elementul psihologic care animă pe membrii unei grupări teroriste și mobilul acestora; spațiul în care se pun în practică acțiunile teroriste și întinderea efectelor; mijloacele utilizate de teroriști.

În funcție de **modalitățile de aducere la îndeplinire** a scopului propus¹³¹, terorismul poate fi direct și indirect. ***Terorismul direct*** presupune că acțiunea respectivă vizează direct și nemijlocit scopul propus. Este cazul când un șef de stat este asasinat în scopul înlocuirii cu un altul care să promoveze anumite reforme așteptate de gruparea teroristă. ***Terorismul indirect*** este acel tip de acțiune prin care se comite doar un act ce reprezintă el însuși o infracțiune ce succede acțiunea teroristă propriu-zisă (ca de exemplu, procurarea de materiale explozive pentru o grupare teroristă pentru a fi utilizate ulterior într-un atac).

În raport cu **elementul psihologic** care-i animă pe membrii organizației teroriste și mobilul acestora, putem

distinge²: terorismul de drept comun, terorismul social, terorismul politic și terorismul religios. ***Terorismul de drept comun*** reprezintă acel gen de terorism care cade sub incidența legii penale ca o infracțiune obișnuită, dar la care metoda de execuție este caracterizată de teroare. Pot fi calificate drept acțiuni teroriste acele acțiuni care, deși vizează scopuri particulare sau au drept obiect un interes personal, imprimă o stare de teroare victimelor, care pot fi indivizi izolați, familii sau grupuri de persoane (comercianți, turiști, transportatori ș.a.). ***Terorismul social*** urmărește punerea în practică a unei ideologii sau doctrine sociale ori economice, de regulă prin schimbarea ordinii sociale a unei orânduirii. ***Terorismul politic*** este caracterizat prin faptul că elementul subiectiv al infracțiunii este de ordin politic, actul de teroare este îndreptat asupra statului, organelor sale sau reprezentanților săi, împotriva organizării sale politice sau forme de stat. Prin scopurile sale, acest tip de acțiune teroristă poate îmbrăca aspect politic, dar executarea ei se poate încadra în dreptul comun. Terorismul politic constă în manifestarea unei lupte violente între un grup de indivizi (minoritate politică, națională sau religioasă) și forțele statale³. ***Terorismul religios***, reprezintă asocierea dintre religie și terorism, încă din 1968, an considerat de referință pentru apariția terorismului internațional modern de către specialiștii americani, acționau 13 grupări teroriste cu motivații religioase, fără ca acțiunile lor să fie

¹³¹ Bondunescu, Ion op., cit., p. 19

incluse în sfera terorismului religios¹³². În prezent, lucrurile au evoluat, mai mult de 20% dintre grupările teroriste care acționează pe glob invocând motive religioase pentru acțiunile lor.

Având în vedere spațiul în care se pun în practică acțiunile teroriste și întinderea efectelor create, putem califica **terorismul ca fiind intern sau internațional. Terorismul intern** presupune că pregătirea, executarea și consecințele pe care le produce se petrec între granițele unei singure țări¹³³. Acest tip de terorism se manifestă cel mai adesea sub forma terorismului politic sau social, fiind îndreptat împotriva organizării politice a unui stat, a formei sale sau reprezentanților săi (guvern, partid politic, personalități etc.). Ceea ce se urmărește este destabilizarea ordinii publice prin crearea unei stări de teamă în urma comiterii de atentate asupra vieții, sănătății sau libertății adversarilor. **Terorismul internațional** are loc în condițiile apariției unui element de extraneitate, respectiv pregătirea, desfășurarea unuia sau mai multor acte ori propagarea efectelor se realizează în cel puțin două state. În concepția unor autori, terorismul poate fi internațional „când urmărește să complice sau să determina ruperea relațiilor pașnice dintre state, să înlăture anumiți oameni politici indezirabili unor cercuri străine sau să influențeze prin intimidare, politica interna sau externa a unui anumit

stat¹³⁴. Actele teroriste internaționale sunt adesea pregătite într-un alt teritoriu decât acela unde acțiunea trebuie să fie executată sau să-și producă efectele. Alteori, chiar activitățile criminale se prelungesc pe teritoriul mai multor state (de exemplu, deturnarea unui avion). Analiza cazurilor de terorism internațional a presupus necesitatea cunoașterii atât a criteriului formal cât și a criteriului material al infracțiunii în dreptul internațional, primul aspect constând în posibilitatea de a urmări și a judeca autorul unei infracțiuni, indiferent de locul unde aceasta a fost comisă, în ceea ce privește criteriul material, pentru ca o faptă să fie considerată infracțiune în dreptul internațional, trebuie să se constate existența următoarelor premise: săvârșirea infracțiunii se prelungește pe teritoriul mai multor state; bunul căruia i s-a adus atingere să prezinte o importanță materială sau morală pentru comunitatea internațională și actul criminal să lezeze grav sentimentul de justiție și de respect datorat demnității umane sau să tulbure conștiința umanității.

Delictul internațional atrage două consecințe: autorizarea extrădării autorului și pedepsirea acestuia pe teritoriul statului unde s-a produs arestarea.

În raport cu mijloacele utilizate de teroriști putem avea: terorism comis prin mijloace tradiționale, terorism electronic și terorism nuclear, chimic și

¹³² Hoffman, Bruce - *Implicațiile terorismului motivat de imperative religioase*, studiu RAND Corporation, 1993

¹³³ Bondunescu, Ion op., cit., p. 27

¹³⁴ Hoffman, Bruce - *Implicațiile terorismului motivat de imperative religioase*, studiu RAND Corporation, 1993

biologic. ***Terorism prin mijloace tradiționale*** am putea denumi actele ce se comit prin utilizarea unor metode și mijloace frecvent folosite, respectiv: atacuri cu bombă, mașini capcană, explozii declanșate de teroriști sinucigași, atentate asupra unor personalități etc. ***Terorismul electronic*** presupune atacul împotriva sistemelor de calculatoare, prin intermediul cărora se conduc aproape toate domeniile economice și sociale: controlul traficului aerian și al altor mijloace de transport, coordonarea serviciului securității naționale, coordonarea sistemului bancar ș.a. Tot mai frecvent sunt atacate sistemele ce conțin secrete naționale militare și de securitate în scopul furtului de date sau virusării, pentru a le face inutilizabile. Acest gen de terorism a prins societatea contemporană nepregătită, doar câteva state având o legislație adecvată combaterii fenomenului menționat. ***Terorismul chimic, biologic și nuclear*** presupune utilizarea unor arme de distrugere în masă, de genul celor menționate. Posibilul pericol pe care-l reprezintă un asemenea tip de terorism alertează statele numai la simpla bănuială că s-ar putea utiliza un asemenea mijloc. Avem exemplul recent al războiului din Irak, când declanșarea conflictului a avut drept scuză o informație, care până la urmă s-a dovedit a fi falsă, referitoare la existența pe teritoriul irakian a unor arme de distrugere în masă ce pot fi utilizate în scopuri teroriste. Folosirea unor astfel de arme ar putea afecta regiuni întinse, distrugerea unor orașe întregi, ori suprimarea unui mare număr de vieți

omenești. În urma atacurilor teroriste din S.U.A., Comisia Europeană a discutat unele măsuri de protecție pentru a se putea face față amenințării unui atac biologic îndreptat împotriva țărilor membre ale Uniunii Europene. La rândul său, O.N.U. a atras atenția țărilor membre că teroriștii ar putea împrăstia în mod deliberat boli de animale infecțioase în țările Europei, pagubele economice putând fi imense.

In loc de concluzii - Realitatea momentului arată că terorismul internațional reprezintă o amenințarea omniprezentă la adresa securității naționale, regionale și globale. Acesta poate afecta fără discriminare, așa cum o dovedesc atentatele de până acum orice stat din lume, indiferent de mărime, populație, putere economică și militară, religie, rasă. A apărut astfel necesitatea incontestabilă a conlucrării globale și a constituirii coaliției militare și de securitate internaționale de luptă împotriva terorismului și a adaptării cadrului de securitate global la noile realități. România s-a implicat activ în acțiunile acestei coaliții internaționale în domeniul combaterii terorismului încă din perioada de preaderare la NATO și UE, având convingerea importanței cooperării și conjugării eforturilor comune.

Cea mai eficientă armă împotriva terorismului nu o reprezintă sistemele de armament și distrugere, oricât de „inteligente” ar fi ele, ci investigarea și cunoașterea profundă a fenomenului și respectiv, acțiunea preventivă timpurie de tip smart / iscusită asupra cauzelor care-l generează și a factorilor care-l proliferază.

Bibliografie selectivă

Bonduescu, I., *Terorismul, fenomen global*, Casa editorială Odeon, București, 1997

Combs, C. C., *Terrorism in the Twenty-First Century*, New Jersey, Editura Prentice Hall, 2003

Iordan, I., *Dicționar explicativ al limbii române*, Editura Univers Enciclopedic, București, 1996

Hacko, F., *Terreur et terrorisme*, Editura Flammarion, Paris, 1976

Geamănu, G., *Drept Internațional Public*, vol. 1, Editura Didactică, București, 1981

Hoffman, B., *Implicațiile terorismului motivat de imperative religioase*, Studiu, RAND Corporation, 1993

Huntington, S. P., *Ciocnirea civilizațiilor și refacerea ordinii mondiale*, Editura Antet, București, 1998

Mureșan, L., Pop, A., Bonciu, F., *Politica Europeană de Securitate și Apărare – element de influențare a acțiunilor României în domeniul politicii de securitate și apărare*. Studiu, Institutul European din România, București, 2004

Mureșan, M., Văduva, G., *Războiul viitorului, viitorul războiului*, București, Editura Universității Naționale de Apărare, 2004

Negrescu Mihaela și Negrescu Marius, *Terorism și antiterorism în epoca actuală*, Editura Academiei de Informații, București, 2008

Năstase, G. I., Nicolae, M. M., *Provocări ale mileniului III*, Editura Ion Basgan, București, 2006

Rădoi M., *Serviciile de Informații și Decizia Politică*, București, Editura Tritonic, 2003

Impactul migrației asupra sănătății publice prin prisma securității naționale¹³⁵

National security interests of the public health impact of the migration

Ioana Sanda Stancel¹³⁶

Abstract:

Valurile masive de migrație sunt provocări pentru toate serviciile publice și pentru societatea ținută în întregul ei, dar o atenție deosebită este necesară pentru a preveni efectele nedorite atât între migranți, cât în populația locală. Pentru ca situația să fie gestionată cu succes este necesară o abordare multisectorială care va asigura un echilibru adecvat între drepturile și nevoile persoanelor și societății concomitent cu evaluarea riscurilor și amenințărilor la adresa securității umane, colective și naționale.

Cuvinte cheie: migrație, sănătate publică, servicii medicale, ajustare culturală și religioasă

Large scale migration is a challenge for all public services, but a special attention is needed in healthcare area in order to avoid unwanted effects both among migrants and for the local community too. In order to have a successful experience an integrated multisectorial approach will be providing the adequate balance among the rights and needs of the persons and the society with observing the security threats for human, collective and national security.

¹³⁵ Conținutul acestui material nu reprezintă în mod obligatoriu poziția oficială a Uniunii Europene sau a Guvernului României. Această lucrare este elaborată și publicată sub auspiciile Institutului de Cercetare a Calității Vieții, Academia Română, ca parte din proiectul co-finanțat de Uniunea Europeană prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013, în cadrul proiectului **Pluri și interdisciplinaritate în programe doctorale și postdoctorale. Cod proiect POSDRU/159/1.5/S/141086**

¹³⁶ Doctorand, absolventă a programelor universitare de medicină, relații internaționale și diplomatie, studii de securitate având specializări printre altele și privind migrația, refugiații, crize umanitare, studii avansate de securitate și managementul serviciilor de sănătate și sănătății publice

Analizând aspectele medicale, epidemiologice, de sănătate publică, demografice, culturale și de securitate umană, colectivă și națională prin metode specifice de tipul MEDINT, au fost identificate următoarele elemente esențiale de interes din prisma sănătății publice pentru a fi avute în vedere în gestionarea problematicei migranților și, mai ales, a actualei crize a refugiaților care are loc în context regional extins:

1. Patologie infecțioasă acută, inclusiv, dar fără a se limita la cea cu agenți patogeni eradicati în România (polio) sau cu tulpini cu sensibilitate diferită / modificată (de ex. TB, malarie, HIV/ SIDA, etc.).

2. Status imunologic incert și/ sau diferit față de schema de vaccinare național/regională.

3. Boli tropicale sau manifestări atipice sau mai puțin cunoscute și diagnosticabile timpuriu la nivelul asistenței medicale primare sau prin servicii de ambulanță în cazul unor boli tropicale (de ex malarie, febră galbenă, ebolă etc).

4. Carantina preventivă.

5. Patologie aferentă varstelor mature cu manifestări în cohorte de vârste mai mici.

6. Patologie aferentă adicțiilor și cu manifestări chiar la cohorte de vârste atipice pentru regiunea noastră (de ex în situația persoanelor provenind din regiunea Afganistanului cu adicție pentru sau consum de opioide)

7. Patologie infecțioasă sau de adicție cu transmitere materno-fetală cu manifestări și la vârste ale copilăriei.

8. Sindrom de stres post-traumatic.

9. Elemente de sistem public al serviciilor de sănătate: prevenire - cu detecție timpurie / early warning, curative – patologie specifică și dezvoltarea capacității sistemului inclusiv pentru medicina tropicală, medicina călătoriilor, sănătate publică internațională, și reabilitare: psihică (de ex PTSD) și fizică (inclusiv funcțională).

10. Implicarea comunității absolvenților de studii medicale în România provenind din regiunea migranților și / sau de religie Islamică, inclusiv a facilităților medicale private pe care aceștia le dețin sau operează în România.

11. Medical intelligence și epidemiologie pentru sănătate publică și pentru securitate națională.

12. Drepturile omului, pacienților persoanelor, inclusiv prin ajustare/ adecvare culturală a furnizorilor la cultura și obiceiurile persoanelor migrante.

13. Cooperarea internațională bi- și multilaterală publică (de ex. OMS, IOM etc.) și privată (de ex. Médecins sans frontières, Doctors of the World, Federația Internațională de Cruce și Semiluna Roșie, International Medical Missions etc).

14. Comunicare / diplomatie publică medicală.

Pentru gestionarea cu succes a problematicei în primele etape ale sosirii migranților pe teritoriul național, sau eventual, comunitar, propunem un model de **proiect pilot pentru un furnizor de servicii de sănătate ajustată cutumelor Islamului.**

Propunere

Conceptul de “migrant friendly health facility”

Viziunea proiectului consta in ajustarea culturii organizationale a furnizorilor de servicii de sanatate sau a celor furnizori de servicii conexe (ex farmaceutice, asistenta psihologica etc) la o populatie multietnica si multiconfesionala, inclusiv luand in considerare adaptarea furnizorului institutie sau persoana in contextul valorilor specifice beneficiarilor serviciilor. De ex fata de populatia musulmana imigranta / in tranzit/ si/ sau refugianti in Romania a carei limba materna este alta decat limba romana.

Scopul propunerii concept:

Cresterea calitatii serviciilor si gradului de satisfactie a beneficiarilor de servicii de sanatate prin asigurarea confortului si increderii persoanelor care necesita servicii medicale primare sau de urgenta, precum si a celor conexe astfel incat furnizorii sa fie avizati si sa poata interactiona adaptat clientilor si pentru respectarea si recunoasterea reciproca a drepturilor si nevoilor medico-sociale ale pacientilor grupului tinta, conexe actului medical propriu zis.

Grup țintă – Beneficiari directi ai proiectului: personal medical, medico-social și de suport furnizor de servicii de sanatate primara sau de urgenta

Beneficiari indirecti: populatia multietnica, multiconfesionala care are nevoie si acceseaza servicii medicale. De ex populatia formata din musulmani imigranti sau / in tranzit in Romania a carei limba materna este alta decat limba romana

Obiectivele propunerii concept:

- Evaluarea situatiei privind adaptarea furnizorilor de servicii selectati la nevoile unei populatii multietnice si multiconfesionale
- Formularea unui pachet de masuri de raspuns acoperind atat nivelul organizational, cat si cel a personalului.
- Implementarea unor proiecte pilot constand in realizarea unui manual de bune practici , a unui set de instrumente pentru instruirea personalului medical selectat din sectorul serviciilor primare de sanatate si al serviciilor de urgenta/ ambulanta, instruirea si follow-up, adaptarea unor facilitati furnizoare de servicii la o populatie multietnica si multiconfesionala, inclusiv migranti, prin crearea conceptului de migrant-friendly health facility –organizatie/ facilitate prietenoasa pentru migranti

Rezultate asteptate:

Dezvoltarea conceptului de migrant - friendly (sau Muslim-friendly) health facility si implementarea lui in unele faclitati pilot.

Provocări în integrarea funcțională a unei minorități de origine migratorie – romi - în județul Brașov¹³⁷

Challenges in functional integration of a minority of migratory origin - Roma in Brasov

Ioana Sanda Stâncel¹³⁸

Abstract

Minoritățile etnice merită politici speciale afirmative și proactive cu scopul de a fi funcțional integrate în comunitatea gazdă. Pentru a fi eficiente, toate mijloacele și instrumentele pentru incluziunea socială a populației migratoare trebuie să ia în calcul obiceiurile grupului, continuând să protejeze cultura și valorile lor. De obicei, comunitatea cunoaște o segregare multi-vectorială atât datorită factorilor sociali cât și celor economici.

Cuvinte cheie: comunitate romă, incluziune socială, Județul Brașov

Ethnic minorities deserve a special affirmative and proactive public policies in order to be functionally integrated in the host community. In order to be effective, all means and tools for social inclusion of population originally migrating has to take into account the group customs, but continuing to preserve their own culture, and values. Usually the community is facing a multi-vectorial segregation due to social and economic factors too.

¹³⁷ Conținutul acestui material nu reprezintă în mod obligatoriu poziția oficială a Uniunii Europene sau a Guvernului României. Această lucrare este elaborată și publicată sub auspiciile Institutului de Cercetare a Calității Vieții, Academia Română, ca parte din proiectul co-finanțat de Uniunea Europeană prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013, în cadrul proiectului **Pluri și interdisciplinaritate în programe doctorale și postdoctorale. Cod proiect POSDRU/159/1.5/S/141086**

¹³⁸ Doctorand, absolventa a programelor universitare de medicina, relatii internationale si diplomatie, studii de securitate avand specializari printre altele si privind migratia, refugiatii, crize umanitare, studii avansate de securitate si managementul serviciilor de sanatate si sanatatii publice

Introducere

Etnia romă reprezenta pe vremuri, cu zeci de ani în urmă, prin aparițiile lor, o curiozitate publică a unui mod de existență umană. Etnia romilor nu se transformase, încă, în "problema romă" a societății românești, a societăților europene și în principal, în beneficiară directă a unor fonduri de integrare foarte consistente. Comportamentul lor i-a autoexilat în societatea gazdă, stereotipiile preferând mediatizarea negativă sau popularizarea subdezvoltării lor. Condițiile de viață precare, din multe comunități cât și infracționalitatea asociată etniei au erodat nu doar percepția noastră, a majoritarilor cu un oarecare grad de instrucție, ci și a lor. *Rețeta autovictimizării, au înțeles-o și romii, servește mult mai bine scopului lor mercantil și imediat.* Atât la nivel internațional cât și în România, populația aparținând minorității romilor reprezintă unul dintre cele mai expuse grupuri cu risc crescut de excluziune pe piața muncii, înregistrând rate de ocupare substanțial mai reduse decât cifrele valabile pentru populația majoritară. Acest fapt este determinat în primul rând de nivelul scăzut de educație și de lipsa calificărilor profesionale, însă prejudecățile și discriminarea joacă un rol important în excluderea socială și economică a romilor. Politicile publice de incluziune a romilor pe piața muncii nu și-au dovedit eficiența până în prezent, ca de altfel nici alte măsuri din alte domenii, caracterul sectorial al intervențiilor neacoperind complexitatea problemelor din comunitățile de romi confruntate cu

vulnerabilități multiple. Incluziunea socială este definită ca un proces prin care se asigură că persoanele confruntate cu riscul sărăciei și excluziunii dobândesc oportunitățile și resursele necesare pentru a participa pe deplin la viața economică, socială și culturală, și că se bucură de un standard de viață și bunăstare considerat normal în societatea în care trăiesc. Analizând factorii ce influențează procesul incluziunii, evoluția acestuia în ultimii ani, reiese că este oportun să fie schimbat modul în care definim conceptul incluziunii, condițiile acestuia, dar mai ales strategia de abordare a incluziunii romilor. Una dintre concluziile la care s-a ajuns în urma acestui studiu, pentru a începe un proces real de schimbare în comunitățile compacte de romi de tipghetou ce trăiesc în condiții de neimaginat pentru secolul XXI este că trebuie rezolvate în primă urgență trei probleme fundamentale: educația, ocupația (locul de muncă) și locuința / condițiile de locuire. În cadrul studiului s-au identificat trei categorii aparținând populației rome, în funcție de posibilitatea acestora de a se integra funcțional în comunitatea de reședință. Proiectul scoate în evidență faptul că incluziunea se poate realiza printr-o colaborare strânsă între societatea civilă și instituțiile statului, dând exemple concrete de proiecte de succes implementate la nivelul județului Brașov, care pot fi urmate ușor și de alte autorități publice locale. De asemenea, lipsa unor legături instituționalizate care să permită o comunicare reală între factorii decizionali de la nivelul județului și

reprezentanții societății /comunității de romi, a făcut ca între interesele unor grupuri de romi și societatea civilă să apară tensiuni care au dus în anumite cazuri chiar la violente. Lipsa dialogului s-a datorat în primul rând unei lipse de organizare și coordonare pentru realizarea unei păci sociale. Asa cum se va vedea, inexistența unei comunicări și a partenerilor de dialog social a dus în primul rând la o dezorganizare a etniei de romi și la lipsa unor reprezentanți lideri reali ca parteneri de dezvoltare a capacității instituționale și comunitare.

Populația de etnie romă din județul Brașov - Se estimează că numărul real al romilor depășește în județul Brașov cifra de 60.000 – aproximând cifra la 70.000, ceea ce face să avem o mare problemă în viitor dacă natalitatea se menține la ritmul actual. Țigani tradiționali, ursari, țigani de mătase, aurari, argintari, căldărari, au practicat diferite meserii care le-a asigurat resursele pentru existență. În general, au migrat în căutarea resurselor necesare traiului. De la un timp au început să se așeze în anumite localități datorită faptului că s-a redus cererea pentru produsele lor. Sunt organizați în grupuri – șatre - din mai multe familii, au un bulibașă, care are grija de ei. În ultimul timp acest bulibașă este asociat ca interlop. Datorită structurii endogene eterogene a etniei romilor, întâlnim situații extreme, similare populației majoritare. O parte, mai redusă, dețin bogății imense, nu-și plăteasc obligațiile către stat, nu au respect față de legile țării, sunt constituiți în clanuri țigănești ce domină și terorizează localitățile, în

timp ce partea mai numeroasă, a etniei, trăiește în condiții de neimaginat pentru secolul XXI. Cei care au reușit să realizeze venituri suficiente, s-au integrat, au reușit să aibă locuința în interiorul populației majoritare, au un nivel mulțumitor de viață, evită să se declare romi. Cei din categoria "Gaborilor", au un alt statut și se declară țigani-romi. Cei care locuiesc în localitățile cu populație majoritară română sau maghiară și vorbesc limba respectivă se declară români sau maghiari. În rândul acestora sunt puțini care vorbesc limba romani, nu au un argument pentru a se declara romi. Cea mai mare problemă a lor este lipsa educației. Din cauza sărăciei, părinții nu își trimit copiii la școală, parțial adevărat, pentru că efortul de bunăvoință este mic. Principala lor sursă de venit e ajutorul social, apoi alocațiile monoparentale și drepturile copiilor și munca zilieră atunci când au ocazia. Cei care nu vorbesc limba romani și nu locuiesc în comunități compacte se declară după cum au ceva de câștigat. Cei care s-au integrat, locuiesc în perimetrul localității nu vor să se mai recunoască ca romi decât dacă au un atașament deosebit la tradiția și cultura specifică. Cei care locuiesc în aria localităților se consideră integrați în societate și nu se mai declară romi decât într-o foarte mică proporție, doar cei care vorbesc limba romani, au o convingere puternică că aparțin acestei culturi și o respectă. În general, la recensământ au fost influențați de recenzori să nu se declare romi, li s-a spus că dacă nu vorbesc limba și nu au portul tradițional, să se declare ceea ce sunt

români. În mare măsură adevărat și benefic pentru România care dorește să aibă cetățeni demni ce nu creează probleme. Etnia romilor este foarte eterogenă, ea este formată din trei părți care trăiesc paralel, care nu se exclud reciproc și anume: O primă parte este a celor care *nu au nevoie de sprijin material, s-au integrat prin specificul tradițiilor și a culturii*. Sunt cetățeni onorabili, își îndeplinesc responsabilitățile față de stat, recunosc că aparțin etniei, își promovează cultura specifică. O parte dintre aceștia, cu o afiliere mai mică la cultura specifică, nu vor să-și mai recunoască etnia datorită comportamentului celor aflați în conflict cu societatea. Romii autentici îi consideră trădători, o a doua parte este a celor ce *nu au nevoie de ajutor, s-au "integrat" pentru că au strâns bogății imense, nejustificate și* partea cea mai vulnerabilă, care *nu s-a integrat*, care este și partea cea mai numeroasă ce crează probleme majore statului prin structură și stare, este lipsită de cultură, reticentă la integrare, în conflict cu legile statului, se află la limita cea mai de jos a existenței materiale și culturale. În mediul rural sunt localități în care numărul romilor depășește cu mult pe cel al românilor, sau maghiarilor, populația majoritară poate deveni minoritară. Există localități cum ar fi Apața, Măieruș, Ungra, Săcele, din județul Brașov, unde populația romă autodeclarată a ajuns să reprezinte un procent de peste 50 %, chiar 80 % din totalul populației localităților

respective. În marea majoritate a localităților comunitățile de romi sunt poziționate la margine din motive de comportament. Această poziție îi face să se simtă segregati și agresivi. Cei care au reușit să se poziționeze în interiorul localităților au reușit să se integreze mai repede și nu mai sunt dispuși să-și recunoască etnia de rom decât dacă sunt legați afectiv de cultura sinti/ romă/ țigănescă.

Elaborarea unei strategii care să conducă la rezultate reale, în problema incluziunii romilor, se poate face numai pe baza datelor obținute din analiza fiecărei comunități de romi și a localității în care aceștia locuiesc, deoarece soluțiile depind de condițiile concrete din localitatea respectivă, de structura familiilor de romi, de sprijinul ce-l poate acorda instituțiile statului, de capacitatea intelectuală și profesională a reprezentanților romilor, din localitatea respectivă, de a cunoaște, înțelege, prezenta și elabora măsuri de redresare a situației, de a realiza o comunicare corectă cu reprezentanții statului. Soluțiile de aplicat sunt diferite pentru fiecare dintre cele trei generații ce formează familiile de romi.

Analiza SWOT a procesului de incluziune a romilor în județul Brașov:

PUNCTE TARI : - Stoparea discriminării etnice - Scăderea violenței și a faptelor ilicite - Coeziunea grupurilor - Dezvoltarea comunităților spre un nivel european de evoluție - Interes județean, național și internațional pentru rezolvarea problemei romilor - Exemple de bună practică	PUNCTE SLABE : - Lipsa voinței din partea romilor - Dezinteresul pentru evoluare și dezvoltare - Delăsarea caracteristică - Modalitățile ilicite de a-și câștiga existența - Lipsa locurilor de muncă - Discriminarea - Segregarea - Întreținerea situației actuale de către diverse grupuri de interese
OPORTUNITĂȚI : - Interes din partea Instituției Prefectului - Programe europene și guvernamentale de sprijinire a incluziunii romilor - Planul național anti-sărăcie și Promovare a Incluziunii sociale (PNAinc) - Memorandumul Comun de Incluziune Socială (JIM) - Planul Național de Dezvoltare al României 2007-2013 (PNDR) - Programul Guvernamental pentru perioada 2009 – 2012 - Programul Național de Reformă 2011-2013 - Strategia Guvernului României de îmbunătățire a situației romilor - Deceniul de Incluziune a Romilor 2005-2015 - Parteneriate cu societate civilă, ONG-uri - Sprijin internațional	RISCURI : - Dezinteresul din partea autorităților locale direct implicate (Primării) - Rezistența la schimbare a comunităților de romi - Lipsa continuității programelor din cauza instabilității politice - Dezinteresul investitorilor pentru zonele populate de etnicii romi

Concluzii

Incluziunea se poate realiza numai printr-o colaborare apropiată între societatea civilă și instituțiile statului, cu implicarea majoră a primarilor localităților, a consiliilor locale, a poliției și jandarmeriei, a reprezentanților romilor, Instituția prefectului având un rol important de a aduna și a determina actorii principali să se așeze la aceeași masă.

Totodată este nevoie să se activeze liderii locali ai romilor, mediatorii școlari și sanitari, în toate unitățile administrative-teritoriale. Într-o ordine firească soluțiile posibile, pentru realizarea strategiei de incluziune,

sunt: dezvoltarea de activități economice pentru a realiza preocupare, locuri de muncă și resurse financiare; utilizarea optimă și eficientă a fondurilor utilizate pentru dezvoltarea unităților administrativ-teritoriale și a fondurilor destinate ajutoarelor sociale; folosirea resurselor economice, intelectuale și fizice din localitățile unde locuiesc cei din populația romă.

În concluzie programul de îmbunătățire a situației romilor depinde de resurse, resursele depind de sănătatea mediului economic, de numărul locurilor de munca ce se poate înființa, de capacitatea noastră

de a emite idei, soluții, produse și activități practice. Mai depind de capacitatea noastră de manageri, de gospodari, de a folosi eficient resursele și forța de muncă de care dispunem.

Cheia strategiei de incluziune a romilor din județul Brașov o reprezintă asumarea responsabilității pentru tratarea cu profesionalism și dedicare a acestei probleme de către toți cei implicați. Discrepanțele enorme care există între comunități și romi sunt prea mari pentru a mai fi ignorate sau pentru a fi tratate cu superficialitate. Interes guvernamental și internațional există, resurse se pot identifica în funcție de specificul fiecărei comunități, mai lipsește o colaborare unitară și strategică pe plan județean. Cetățenii de etnie romă sunt semenii și egali noștri și trebuie tratați ca atare. Au drepturi egale cu noi, trebuie să aibă și aceleași oportunități. Ține de voința și gradul de responsabilitate a fiecărei persoane implicate în administrație pentru ca romii să nu mai fie excluși din normalitatea cotidiană.

Din analiza comunităților care au obținut rezultate privind aplicarea strategiei de incluziune, mai ales în comunitățile cu mare număr de romi, se demonstrează că rezultatul depinde de implicarea și activitatea tuturor actorilor și astfel exemplele de bună practică pot fi preluate cu ușurință și de alte comunități aparținând minorității rome.

Bibliografie:

1. Dumitru Sandu, *Comunitățile de romi din România. O hartă a sărăciei comunitare prin sondajul PROROMI, Banca Mondială, București 2005*

2. Institutul pentru Politici Sociale, *Situația romilor în UE-Integrare social prin educație și acces pe piața muncii*

3. Mariana Stanciu, Adina Mihăilescu, 2011, *Starea sărăciei din România în context European, Raportul social al ICCV, nr.4, oct 2011*

4. Cătălin Zamfir, Elena Zamfir (coord.), *Țiganii între ignorare și îngrijorare*, editura Alternative, București, 1993.

5. UNDP/Banca Mondială/Comisia Europeană, *Proiect pilot comunități de romi: Instrumente și metode de evaluare și colectare de date*

6. Daniela Tarnovschi, Sorin Căce, Ana Maria Preoteasa, Cristina Tomescu, Simona Stanescu (coord.), *Legal și egal pe piața muncii pentru comunitățile de romi – Diagnoza factorilor care influențează nivelul de ocupare la populația de romi din România*, Fundația SOROS România, București, 2010.

7. Direcția Județeană de Statistică Brașov

<http://www.brasov.insse.ro/main.php>

8. Strategia Guvernului României de incluziune a cetățenilor români aparținând minorității romilor pentru perioada 2012-2020

9. <http://www.gov.ro/upload/articles/117977/1-2784-anexa-hg-sgg-13-decembrie-strategie-romi.pdf>

10. <http://www.anr.gov.ro/>

11. <http://www.partidaromilor.ro/>

12. <http://politicisociale.ro/situatia-romilor-in-ue-integrare-sociala-prin-educatie-si-acces-pe-piata-muncii>

13. http://ec.europa.eu/justice/discrimination/roma/index_en.htm

14. http://europa.eu/index_ro.htm

Migranții și drepturile de securitate socială ale lucrătorilor în Uniunea Europeană¹³⁹

Migrants and social security rights of workers in the European Union

Ioana Sanda Stâncel¹⁴⁰

Abstract

Standardele de viață din Uniunea Europeană reprezintă un avantaj pentru migranții din UE și mai ales pentru migranții externi. Odată ce o persoană are dreptul legal de a fi ori cetățean, ori resortisant al statului membru UE, amândoi au drepturi egale pentru serviciile de securitate socială, indiferent de țara de rezidență, de locul de origine sau locul de muncă.

Cuvinte cheie: migrație, lucrători migranți, securitate socială, Uniunea Europeană

Life standards within the European Union is a pull factor for migrants from within the UE and moreover, for extrnal migrants. Once a person has the legalright to be either a citizen or a resortisant of the EU member state, they both have equal rights for social security services regardless the country of residence, of place of origine or place of work.

¹³⁹ Conținutul acestui material nu reprezintă în mod obligatoriu poziția oficială a Uniunii Europene sau a Guvernului României. Această lucrare este elaborată și publicată sub auspiciile Institutului de Cercetare a Calității Vieții, Academia Română, ca parte din proiectul co-finanțat de Uniunea Europeană prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013, în cadrul proiectului **Pluri și interdisciplinaritate în programe doctorale și postdoctorale. Cod proiect POSDRU/159/1.5/S/141086**

¹⁴⁰ Doctorand, absolventa a programelor universitare de medicina, relatii internationale si diplomatie, studii de securitate avand specializari printre altele si privind migratia, refugiatii, crize umanitare, studii avansate de securitate si managementul serviciilor de sanatate si sanatatii publice

Ulterior momentului aderării la UE și în contextul crizei umanitare a migranților în Europa, devine tot mai importantă înțelegerea cadrului legislativ privind libera circulație a persoanelor și drepturile de securitate socială ale lucrătorilor migranți, cetățeni, sau doar resortisanți, prin perspectiva reglementărilor comunitare și transpunerii acestora în legislația națională.

Izvorul de drept este în principal acquis-ul comunitar specific domeniului, respectiv capitolul 2 privind libera circulație a persoanelor și capitolul 3 privind libera circulație a serviciilor, cu referință la serviciile de securitate socială.

Principala normă comunitară de reglementare este Regulamentul Consiliului European (CEE) 1408/71 și Regulamentul Consiliului European nr. 574/72 din 21 martie 1972 de aplicare a Regulamentului nr.1408/71 referitor la aplicarea regimurilor de securitate socială salariaților, lucrătorilor independenți și membrilor familiilor acestora care se deplasează în interiorul comunității europene.

Regulamentul Consiliului (CEE) 1408/71 nu înlocuiește diferitele sisteme de securitate socială cu unul comun european, deoarece sistemele de securitate socială reprezintă rezultatul unor tradiții vechi, adânc înrădăcinate în cultura națională, care sunt larg acceptate, dorite și apreciate de populațiile diferitelor State Membre. Fiecare stat membru își poate stabili liber prestațiile de securitate socială acordate în conformitate cu legislația națională, modul de calcul al acestora și contribuțiile ce trebuie

plătite, cu condiția respectării dreptului la libera circulație a persoanelor. Regulamentul 1408/71 se aplică tuturor legislațiilor naționale în ceea ce privește următoarele prestații sociale: boală și maternitate, accidente de muncă, boli profesionale, prestații de invaliditate, pensii pentru limita de vârstă, pensii de urmaș, ajutoare de deces, prestații de șomaj, prestații familiale. Regulamentul definește categoriile de persoane protejate, precum și domeniile, riscurile și prestațiile acoperite și prestațiile excluse în aplicarea acestuia.

Izvoarele dreptului comunitar al securității sociale se bazează pe coordonarea sistemelor de securitate socială și stabilesc următoarele **principii fundamentale**:

- **egalitatea de tratament** - presupune acordarea acelorași drepturi și obligații de securitate socială lucrătorilor migranți, în aceleași condiții ca și pentru proprii cetățeni;
- **determinarea legislației aplicabile** – constă în rezolvarea conflictului de legi prin determinarea legislației statului competent, astfel încât lucrătorii migranți, în exercitarea activității profesionale, să fie supuși prevederilor legislației unui singur stat;
- **menținerea drepturilor în curs de dobândire, totalizarea perioadelor de asigurare** – acest principiu intervine în vederea reconstituirii carierei comunitare a lucrătorului migrant; în acest scop, instituția competentă trebuie să ia în considerare perioadele de asigurare, de angajare sau de domiciliu realizate în alt stat, ca și când acestea ar fi perioade realizate în condițiile propriei legislații;

- **menținerea drepturilor obținute** – exportul prestațiilor.

Regulamentele conțin reguli detaliate de aplicare pentru fiecare prestație în parte și fiecare situație în parte (reguli generale, reguli de prioritate, rezidență într-un stat membru altul decât cel al statului competent, lucrători frontalieri, membri de familie, șomeri, pensionari), modul de calcul al prestațiilor în bani, condițiile de acordare a prestațiilor substanțiale în natură, decontarea între instituții, rambursarea cheltuielilor.

Pentru o adecvată determinare a statului competent și completa satisfacere a drepturilor cetățeanului sau resortisantului legal european, este necesară coroborarea regulamentelor cu măsurile legislative secundare adoptate și cunoașterea responsabilităților instituționale la nivel național dezvoltate în vederea transpunerii prevederilor comunitare și pentru protejarea drepturilor beneficiarilor, indiferent unde s-ar afla aceștia pe teritoriul statelor membre ale Uniunii Europene.

Actuala criză intra-comunitară la nivelul unor state membre ridică problematica subsistenței imediate a persoanelor, odată ce acestea dobândesc un drept de ședere legal, acestea se bucură atât de libera circulație, cât și de regimurile de securitate socială aplicabile lucrătorilor migranți, implicând, printre altele redimensionarea sistemului de securitate socială și a organismelor care o asigură.

În concluzie, subliniez importanța cunoașterii regulamentelor prezentate,

a creării capacității instituționale de asigurare și administrare a drepturilor lucrătorilor migranți, precum și a cunoașterii la nivel individual a acestor prevederi, a condițiilor de aplicare a lor, a formularisticii și a etapelor pe care trebuie să le parcurgă beneficiarii în cazul accesării acestor prestații.

Bibliografie selectivă :

1. Regulamentul Consiliului (CEE) 1408/71 pentru aplicarea sistemelor de securitate sociala angajatilor, lucratorilor independenti si membrilor lor de familie care se deplaseaza in interiorul Uniunii Europene;
2. *Regulamentul Consiliului nr. 574/72 din 21 martie 1972 de aplicare a Regulamentului nr.1408/71 referitor la aplicarea regimurilor de securitate sociala salariatilor, lucratorilor independenti si membrilor familiilor acestora care se deplaseaza in interiorul comunitatii;*
3. *“Carta de securitate sociala - scurt ghid”* – Consiliul Europei, 2000;
4. *“Manualul de cooperare transfronteliera”* – Consiliul Europei, Bucuresti, 2000;
5. *“Manualul Consiliului Europei”* – Biroul de Informare al Consiliului Europei la Bucuresti, Bucuresti, 2003;
6. *“Freedom, security and justice for all”* – Office for Official Publications of the European Communities, Luxembourg, 2004;
7. *“A Constitution for Europe”* - Office for Official Publications of the European Communities, Luxembourg, 2004;
8. *“Comment fonctionne l’Union europeenne?”* – Office des publicationsofficielles des

Communautes européennes,
Luxembourg, 2003;

9. *"ABC of the European Law" It's
your Europe - living, learning and
working anywhere in the EU"* - Office

for Official Publications of the
European Communities, Luxembourg,
2000;

Migrația și securitatea modernă¹⁴¹

Migration and modern security

Drd. Dragoș-Mircea Păun¹⁴²

Abstract:

Globalizarea a accentuat fenomenul migraționist, iar creșterea gradului de permeabilitate a granițelor a condus și conduce la apariția unor transformări regionale și societale, actuala criză a refugiaților aducând în discuție atât probleme legate de drepturile omului cât și probleme legate de securitatea statului. Drepturile și libertățile cetățenești sunt o esență funcțională a securității moderne, fiind strâns legate dreptul la liberă circulație, însă, în contextul schimbărilor provocate de migrația internațională, noile strategii de securitate trebuie să identifice și să integreze acele mecanisme sociale care să contribuie la asigurarea securității societății atât pentru statele de unde emigranții provin cât și a statului unde emigranții se integrează.

Cuvinte cheie: migrație, societate, securitate, securitate modernă

¹⁴¹ Conținutul acestui material nu reprezintă în mod obligatoriu poziția oficială a Uniunii Europene sau a Guvernului României. Această lucrare este elaborată și publicată sub auspiciile Institutului de Cercetare a Calității Vieții, Academia Română, ca parte din proiectul co-finanțat de Uniunea Europeană prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013, în cadrul proiectului **Pluri și interdisciplinaritate în programe doctorale și postdoctorale. Cod proiect POSDRU/159/1.5/S/141086**

¹⁴² Academia Națională de Informații „Mihai Viteazul” – București¹⁴²,

INTRODUCERE

Fenomenul migrației a marcat permanent societățile și poate fi explicat printr-o multitudine de perspective, cum ar fi cea sociologică, demografică, economică, geografică etc. Migrațiile au contribuit la transformări sociale și societale devenind o realitate inclusiv în lumea contemporană, singurele diferențe fiind date motivele care au stat la baza acestor migrații și de direcțiile pe care s-au propagat acestea.

Fenomenul migraționist a marcat sfârșitul perioadei antice și începutul sclavagismului, epoca marilor descoperiri geografice corespunzând cu deplasările masive de populație spre America, contribuind la transformările societăților nou create.

Din secolul al XIX-lea, până în prima jumătate a secolului al XX-lea, milioane de persoane au părăsit India, China și Japonia emigrând spre America și Europa.

După cel de-al Doilea Război Mondial, cauzele politice și economice au marcat fenomenul migraționist deplasările de populație fiind preponderent dinspre țările slab dezvoltate spre cele dezvoltate.

Sfârșitul secolului al XX-lea a fost marcat de valuri de emigranți dinspre Africa și Asia spre Europa. Tot în această perioadă, au plecat din Europa spre continentul american aproximativ 9 milioane de persoane, din care jumătate în S.U.A. și cam 10% în Argentina, conturându-se totodată o zona de atracție a emigrației spre Europa de Vest (Franța, Marea Britanie, Elveția, Belgia).

1. Caracteristici actuale ale migrației internaționale

Migrațiile contemporane s-au diversificat, în prezent ele fiind determinate de cauze politice și economice, deosebindu-se de migrațiile anterioare prin caracterul, volumul și orientarea geografică.

Inițial, un fenomen deosebit l-a reprezentat exodul inteligenței - așa numitul "brain drain" - al persoanelor cu calificare superioară și al familiilor acestora, din țări mai slab dezvoltate spre S.U.A. și Canada, iar apoi spre statele dezvoltate din Europa - Germania, Franța, Marea Britanie.

Totodată, statele Europei de Vest au fost și sunt un centru de atracție și pentru emigranți mai puțin calificați din sudul și estul continentului, fenomenul migraționist actual dinspre Orientul Apropiat și Mijlociu, respectiv Africa de Nord, fiind o realitate și o consecință a decalajului economic și societal.

Astfel, Europa a fost și este vizată de emigrația forței de muncă din diferite țări slab dezvoltate ale Asiei, Africii și Americii Latine, iar evoluțiile conflictelor din arealul mediteranean creând mai nou o categorie - mult mai numeroasă - ce trebuie luată în considerare - refugiații.

Cel puțin la nivelul continentului european, refugiații - emigranții care au fost determinați să-și părăsească țara de origine pe fondul situației politice sau religioase devin o realitate și o consecință a politicilor globale, evoluțiile în plan internațional fiind de natură a crea unele probleme majore atât la nivelul societăților unde acești

emigranți doresc să se stabilească, cât și al societăților de unde aceștia provin.

2. Factori determinați ai migrației internaționale

Principalul factor ce a contribuit și a determinat intensificarea fluxurilor migraționiste a fost și este situația socio-economică și politică a statelor de origine a emigranților și va duce indubitabil la pierderea capitalului uman (majoritatea emigranților fiind tineri) și constituie unul din cele mai importante pericole pentru securitatea și dezvoltarea unei țări.

De cele mai multe ori, indivizii care iau decizia de a migra sunt educați, calificați, productivi și puternic motivați, fiind, în general, mai bogați în capital uman, iar plecarea masivă a indivizilor și în special a tinerilor (cu o forță de muncă superioară) poate conduce la agravarea situației țărilor-donor.¹⁴³

O altă latură a mișcărilor migratorii este determinată de motive istorice, religioase, politice, care pot fi considerate drept cauze accidentale și actuale. Aceste cauze sunt printre cele care au contribuit și la declanșarea valului de emigrație actual, războiul din Siria și conflictele existente în Centrul și Nordul Africii generând reacții și mișcări de populații care au fost anticipate în plan teoretic, dar care practic au găsit Uniunea Europeană nepregătită.

Discuțiile și disputele create la nivelul decizionalilor europeni pe tema emigranților riscă să divizeze Europa și să afecteze instituțional dezvoltarea europeană, creând totodată riscuri majore de securitate la adresa tuturor statelor din regiune, cu atât mai mult cu cât marea majoritate a emigranților au pătruns ilegal în spațiul european.

3. Consecințele și efectele migrațiilor

Anii '90 au reprezentat o adevărată provocare pentru Uniunea Europeană din perspectiva creșterii numărului cererilor de azil, extinderea spațiului european având efecte importante asupra migrației internaționale.

Uniunea Europeană a atras odată cu extinderea sa un număr tot mai mare de imigranți, majoritatea acestora stabilindu-se în mod legal. Imigrația reprezintă atât o oportunitate, cât și o provocare pentru Europa.

Dacă migranții legali sunt necesari pentru a completa anumite cerințe pe piața forței de muncă din UE deoarece populația majorității statelor europene înregistrează o îmbătrânire semnificativă, iar rata natalității este în scădere, în ce privește migrația ilegală Uniunea are nevoie să o controleze mai mult, în încercarea de limitare a acesteia, cooperând cu celelalte țări din regiune pentru a conveni asupra repatrierii în mod voluntar a imigranților fără forme legale.

De asemenea, UE are datoria de a proteja persoanele care caută cu adevărat azil, dorind să scape de persecuțiile sau îngrădirile din statele de proveniență, însă în același timp UE trebuie să acționeze pentru

¹⁴³ Bogdan Voicu - *Capitalul Uman: componente, niveluri, structuri. România în Context European*. Institutul de Cercetare a Calității Vieții. România, <http://www.revistacalitateavietii.ro/2004/CV-1-2-04/11.pdf>

democratizarea acestor state și determinarea decidenților acestora să respecte drepturile cetățenilor.

Actualul val de emigranți, apreciat la câteva sute de mii de persoane este doar o primă provocare de acest gen la adresa statelor UE, lipsa unor măsuri ferme și agreeate de toate statele membre sau nemembre ale Uniunii nu va face decât să favorizeze un nou val de emigrări.

4. Implicațiile migrației internaționale asupra securității

Necesitatea conceperii cu maximă operativitate a unei strategii comune, coerente și care să facă față provocărilor generate de fenomenul migraționist actual, pentru a ajuta fiecare țară să facă față propriilor provocări și probleme și să beneficieze, totodată, de oportunitățile cooperării cu UE, stă la baza celor cinci angajamente politice asumate în cadrul Pactului european privind imigrația și azilul¹⁴⁴:

- organizarea imigrației legale, ținând seama de prioritățile, de necesitățile și de capacitățile de primire stabilite de fiecare stat membru și sprijinirea integrării;
- combaterea imigrației ilegale, în special asigurând returnarea în țara de origine sau într-o altă țară de tranzit a străinilor fără forme legale;
- consolidarea controalelor la frontiere;
- construirea unei Europe a azilului;

- crearea unui parteneriat global cu țările de origine și tranzit, favorizându-se sinergiile dintre migrație și dezvoltare.

Actualele discuții la nivel european pe tema imigranților și cotelor de acceptare de fiecare stat, relevă că Pactul european privind imigrația și azilul este doar un document teoretic care, deși a fost asumat de toate statele membre, nu poate fi aplicat în practică, Europa fiind pusă în fața unei provocări pe care nu o anticipase să se poate manifesta la aceste cote.

După 1990, diverși autori în domeniul studiilor de securitate au arătat că noile concepte de securitate și implicit securitatea modernă se referă la asigurarea securității întregului sistem internațional, la asigurarea securității statelor și implicit asigurarea securității indivizilor acestor state, acest lucru nu a fost corect abordat.

Raportat la noile transformări ale mediului de securitate în contextul globalizării și multiculturalității, securitatea înseamnă securitatea fiecărui individ atât în statul de origine cât și în statul în care alege să trăiască.

Noile concepte moderne de securitate înseamnă atât asigurarea pe termen lung a statelor membre a UE împotriva unor viitoare posibile amenințări, de perspectiva unei mai strânse colaborări asupra apărării comune în cadrul UE, cât și a apărării statelor din vecinătatea UE.

UE a pierdut din vedere și nu a acționat mai ferm față de instabilitatea din aceste state care generează riscuri implicite inclusiv la adresa spațiului

¹⁴⁴

<http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=R&O&f=ST%2013440%202008%20INIT>

europăen, fapt dovedit de actualul flux migrator.

Mediul de securitate din vecinătatea Uniunii Europene și zonele de instabilitate regională impun o redimensionare și o analiză reală a politicilor de vecinătate ale UE, concomitent cu măsuri mai ferme de stabilizare a acestor regiuni.

CONCLUZII

Fenomenul migrației s-a demonstrat a fi unul generator de dezvoltare economică, pe de o parte, cu efecte de aglomerare regională pe de altă parte.

Informațiile reduse cu privire la efectele pe care acest fenomen le poate avea asupra indivizilor, țărilor de origine și țărilor de destinație, duc de foarte multe ori la o înțelegere parțială și eronată a acestuia.

Importanța migrației în spațiul economico-social al Uniunii Europene a crescut progresiv odată cu extinderea către est, libera circulație a persoanelor și a forței de muncă fiind o componentă a pieței interne a Uniunii Europene, însă integrarea imigranților, fie prin elaborarea și implementarea de mecanisme și politici de integrare, fie prin revizuirea mecanismelor și politicilor existente este o realitate și o necesitate mai actuală decât oricând.

Se impune ca UE să promoveze o strategie de securitate bazată pe o politică de parteneriate între statele membre care trebuie să realizeze managementul eficient al migrației, să acorde o atenție deosebită politicilor de integrare a imigranților dar și politicilor de sprijinire a statelor din care imigrații provin.

Migrația este un fenomen inevitabil al lumii actuale, dar nu trebuie privit ca o amenințare, ci ca un fenomen care bine gestionat, poate juca un rol important în dezvoltarea economică a țărilor de destinație și în reducerea sărăciei din țările de origine ale imigranților.

Totodată, securizarea spațiului european și a statelor membre nu înseamnă doar o securizare a frontierei UE, aceasta nu este o soluție de stopare a fenomenului migraționist. Se impune un control real al acestuia ce se poate realiza doar printr-o politică europeană comună de stabilizare a zonelor de conflict, de sprijinire a dezvoltării statelor din arealul limitrof ce vizează o politică de vecinătate comună în interesul fiecărei părți.

Monitorizarea fenomenului migraționist nu înseamnă de asemenea o limitare a dreptului la liberă circulație, o îngrădire a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, cu reprezentă în principal o preocupare mai mare pe linia asigurării securității statelor de origine ale imigranților și a gestionării stabilității interne a acestora.

Bibliografie:

1. Andreescu, Gabriel, *Națiuni și minorități*, Editura Polirom, Iași, 2004;
2. Barry Buzan, *Popoarele, statele și frica*, Editura Cartier, Chișinău, 2000.
3. Feraru, Daniela, Petronela, *Libera circulație a persoanelor în Uniunea Europeană. Despre condițiile imigranților români în Europa după aderare*, Editura Lumen, Iași, 2008

4. Geddes, Andrew, *The politics of migration and immigration in Europe*, Sage Publications Ltd, Oliver's Yard, London, 2005

5. Held, David, McGrew, Anthony, Goldblatt, David, Perraton, Jonathan, *Transformări globale*, Editura Polirom, Iași, 2004

6. Rotariu, Traian, *Demografie și sociologia populației. Structuri și procese demografice*, Editura Polirom, 2009

7. Voicu, Bogdan, *Capitalul Uman: componente, niveluri, structuri. România în Context European*. Institutul de Cercetare a Calității Vieții. România, 2004,

<http://www.revistacalitateavietii.ro/2004/CV-1-2-04/11.pdf>

8. xxx – *Interesul național și politica de securitate*, Institutul Român de Studii Internaționale, București, 1995

Resurse internet

http://ec.europa.eu/research/social-sciences/pdf/policy_reviews/policy-review-migration-publication_en.pdf

<http://www.consilium.europa.eu/>

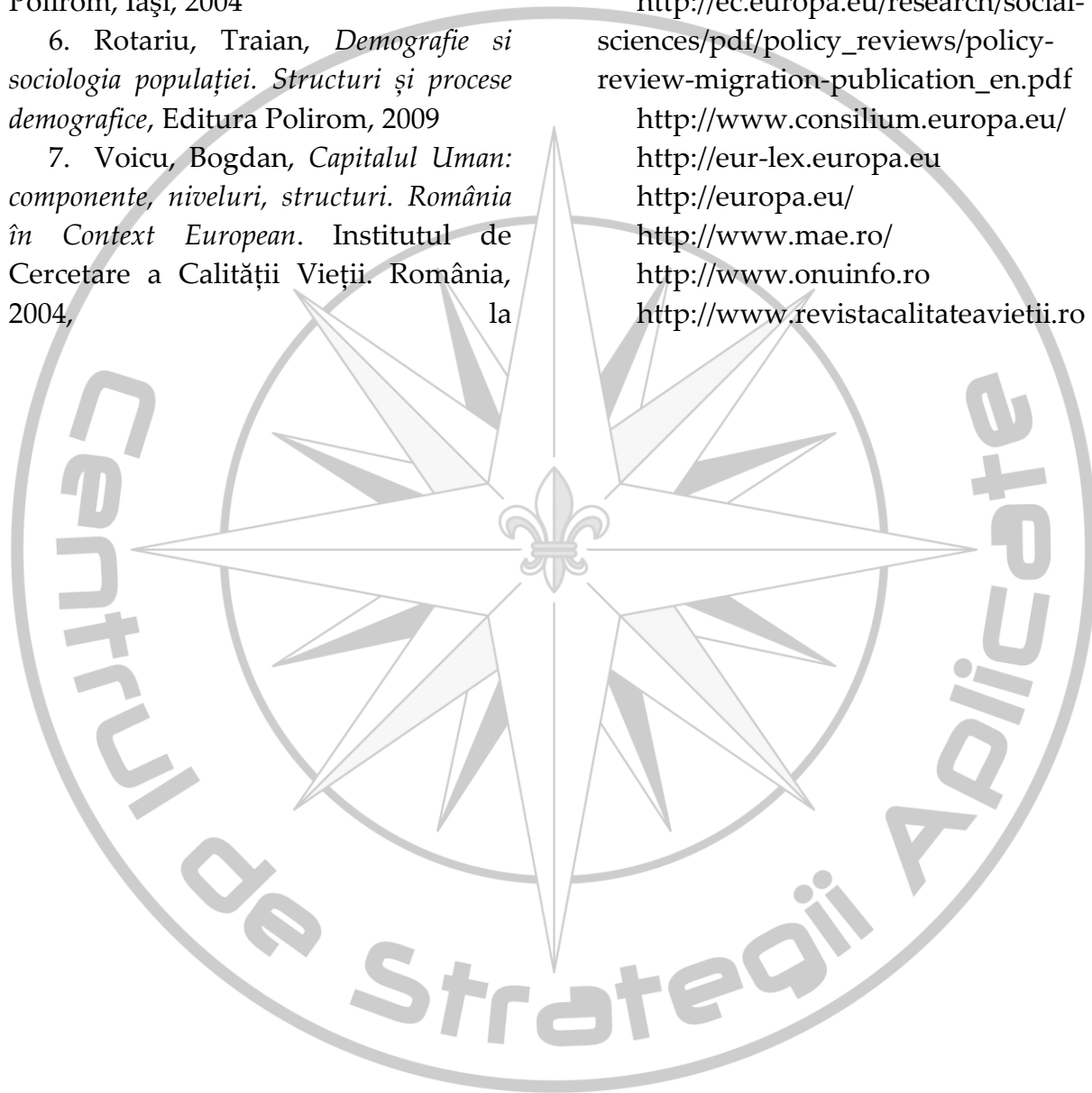
<http://eur-lex.europa.eu>

<http://europa.eu/>

<http://www.mae.ro/>

<http://www.onuinfo.ro>

<http://www.revistacalitateavietii.ro>

Cum afectează conceptul de gen modul în care înțelegem securitatea?

How does the concept of gender change our understanding of security?

Epure Georgiana-Silvia¹⁴⁵

Abstract

Analiza de gen contribuie la o mai bună înțelegere a studiului securității. O astfel de abordare scoate la iveală structuri masculinizate de violență și dominare, care reproduc insecurități la nivel personal și care afectează în mod disproporțional femeile. Atât securitatea cât și insecuritatea sunt genizate, fiind resimțite în mod diferit de bărbați și femei. Analiza de gen lărgeste sensul noțiunii de securitate, depășind limitele sectorului militar și mutând obiectul de referință de la stat la persoană, promovând astfel o ontologie mai inclusivă. Perspectiva de gen întregeste studiul securității, întrucât abordările pozitivistice, tradiționale ale securității lasă multe insecurități invizibile și fără soluții.

Cuvinte cheie: feminism, gen, ierarhie de gen, violență structurală, insecuritate structurală

This essay argues that gender as an analytical tool enhances our understanding of security. A critical gender analytical framework reveals underlying male-biased structures of violence and domination, which create and reproduce insecurities at the individual level that disproportionately affect women. This essay shows that both security and insecurity are gendered and are experienced differently by men and women. It does so by analysing how the concept of gender widens our understanding of security, going beyond the military sector. It also deepens it, moving the reference object from the state to the individual, advancing, thus, a more inclusive ontology. The essay shows that positivist accounts of security fail to give the security realm the in depth understating that it needs, leaving many insecurities invisible and unaddressed.

¹⁴⁵ Georgiana-Silvia Epure studiază relații internaționale la University of Leeds în Marea Britanie. Interesele sale academice includ: responsabilitatea de a proteja, prevenirea atrocităților în masă și feminismul. Toate citatele din acest articol sunt în traducere liberă.

Genul în studiile de securitate

Termenul „gen” a fost popularizat de al doilea val feminist, pentru a distinge între sexul biologic și semnificațiile socio-culturale atribuite feminității și masculinității. Sexul definește diferențele naturale între bărbați și femei, pe când genul este un construct social care influențează cum se comportă atât femeile, cât și bărbații, și cum aceștia își organizează relațiile în societate (Wood and Ridgeway, 2010). În cuvintele lui Sjoberg (2010, p.3), genul este un sistem de semnificații simbolice care creează ierarhii sociale bazate pe modul în care înțelegem și acționăm în conformitate cu normele feminității și masculinității.

Potrivit lui Whitworth (1989), pentru a incorpora genul în analiza studiilor de securitate, teoriile trebuie să satisfacă trei condiții. În primul rând, trebuie să permită dezbateră despre construcția socială a cunoașterii. Acest lucru deschide calea către moduri interpretative de analiză și către dimensiunea subiectivă a cunoașterii și a creării conceptului de securitate – în contrast cu teoriile pozitivistă care consideră cunoașterea ca fiind obiectivă. În al doilea rând, teoriile trebuie să recunoască natura variabilă a istoriei. Relațiile de gen (bazate pe putere) sunt dezvoltate într-un anumit context cultural și istoric, nu sunt uniforme oriunde sau oricând (True, 2013, p.262), și nici transculturale așa cum presupun teoriile pozitivistă. Nu în ultimul rând, teoriile trebuie să permită teorizarea puterii într-un mod care să demaște

relațiile ascunse de putere (un criteriu constant în teoriile și politicile de emancipare, postpozitivistă) care mențin ordinea socială înrădăcinată în interpretări tradiționale superficiale despre masculinitate și feminitate. Așadar, utilizarea genului ca instrument analitic invită la reflecții profunde despre cum relațiile de putere sunt reproduse înăuntrul statului, la nivel inter-personal.

Analiza de gen relevă natura genizată a securității și securitizării. Femeile și oamenii marginalizați sunt foarte implicați în politicile globale. Însă, structurile genizate de putere și instituțiile masculinizate fac vocea femeilor și a oamenilor marginalizați neauzită, pentru că împart lumea în spații publice și private (Enloe, 1996, p.187). Studiile de securitate nu sunt neutre din punct de vedere al genului. Modul în care este percepută securitatea și cine o merită derivă din concepte masculinizate (Sjoberg, 2009, p.4).

Re-conceptualizarea securității și a subiectului securității

Autori ai studiilor tradiționale de securitate, precum Kenneth Walz, J. Mearsheimer, Stephen Walt și Robert Keohane, definesc securitatea în termeni statali. Atenția lor cade pe securitatea statelor, care sunt considerate a fi actori unitari aflați într-o ordine structural-anarhică, compoziția și acțiunile lor interne fiind mai puțin importante. Așadar, tradițional, problemele de securitate sunt abordate în manieră pozitivistă, fără a face referire la oamenii dinăuntrul statului, al sistemului.

Citându-l pe Hill (citât în True, 2013, p.242), acest lucru este problematic întrucât această arie de studiu, securitatea, a apărut ca urmare a Războaielor Mondiale tocmai pentru a „democratiza modul în care se face politica externă, pentru a împuternici oamenii cetățeni-subieci și nu ca simple obiecte ale elitelor”. Securitatea tradițională a fost contestată începând cu anii 1980, odată ce feministele au început să analizeze securitatea din perspectivă de gen și să scoată în evidență faptul că statele securizate conțin oameni nesiguri, femeile fiind cele mai vulnerabile. Așadar, feminismul definește securitatea în termeni mai largi, nu doar ca absența pericolului unui război. Securitatea înseamnă și absența violenței directe și indirecte, care conduce, de exemplu, la sărăcie - insecuritate economică. Astfel, analiza de gen mută obiectul de referință al securității de la stat la oameni, pentru care securitatea înseamnă și siguranță și bunăstare (Sjoberg, 2010, p.11).

Așadar, feminismul critic contestă teoriile tradiționale, atât din motive epistemologice, cât și ontologice, promovează o definiție comprehensivă a securității, care include emanciparea din structurile sociale opresive și genizate, asta pentru că „securitatea este necesară [...] nu doar pentru supraviețuire [...] securitatea este echivalentă *supraviețurii-plus* (plusul reprezentând absența amenințărilor la adresa vieții, și prin urmare posibilitatea de a face alegeri)” (Booth, 2007, p.102). Analiza din perspectivă de gen ajută să regândim securitatea

statală și pe cea umană, articulând temerile și insecuritățile care nu sunt neutre din punct de vedere al genului (Enloe, 1987).

Examinarea securității din perspectivă de gen înseamnă recunoașterea faptului că există cel puțin trei fire narative: al lui, al ei și al nostru. Dar, firul „lui” narativ și „al nostru” sunt de obicei considerate a fi echivalente (Flax, 1987, p.629). Această suprapunere între securitatea „lui” și securitatea „noastră” provine din felul în care epistemologiile tradiționale „exclud sistematic posibilitatea ca femeile să fie „știutoarele” sau agenții schimbării [...] istoria [și securitatea] este scrisă doar din perspectiva bărbaților” (Harding, 1987, p.3). Prin urmare, securitatea este masculinizată. Așa cum teoria critică recunoaște natura politică a cunoașterii (Devetak 2013, p.164), așa recunoaște și feminismul critic natura genizată a securității. Cox (1981, p.128) susține că „teoria este întotdeauna pentru cineva și pentru un scop anume”. Feministele dezvoltă această idee și evidențiază faptul că atât cunoașterea, cât și securitatea, nu au doar un caracter politic, dar și unul de gen, fiind masculinizate.

Citând-o pe True (2013, p.241), conceptele cheie în studiile de securitate „nu sunt nici naturale, nici neutre din punct de vedere al genului: sunt derivate într-un context social și politic unde hegemonia masculină a fost instituționalizată”. Teoriile tradiționale despre securitate tind să legitimizeze și să stabilizeze structurile ierarhice genizate care creează

inegalitate și insecuritate. În contrast, utilizarea genului ca instrument analitic permite crearea unor concepte alternative despre securitate (True, 2013, p.241) și identificarea unor soluții care altfel nu ar fi luate în considerare.

Genul – spre o înțelegere mai aprofundată a securității

În loc să introducă genul, feminismul relevă cum acesta este deja încorporat în teoria și practica studiilor de securitate (Zalewski, 1993). Această parte a eseului explorează mai întâi legătura dintre ierarhiile de gen și violența structurală, apoi examinează rolul genului în discursul conflictului armat.

Violența structurală și insecuritatea structurală

Termenul de „violență structurală” a fost inventat de Johan Galtung în 1969. Galtung face diferența între violență directă, produsă de către un anumit actor, și cea indirectă, al cărui actor îi lipsește. Violența structurală, indirectă, face ca insecuritățile să devină invizibile, întrucât acestea sunt încorporate în ordinea socială. Așa cum afirmă Scheper-Hughes (2004, p.13), violența structurală se referă la: „invizibilitatea mașinăriei sociale a inegalității care reproduce relații sociale de excludere și marginalizare prin ideologii, stigmate, și discursuri periculoase [...] cu privire la rasă, clasă, sex [*gen*] și alte caracteristici individuale [...] violența structurală „naturalizează” sărăcia, boala, foamea și moartea prematură, ștergând originile lor sociale și politice încât acestea sunt luate ca atare și nimeni nu

este tras la răspundere, cu excepția celor săraci”.

Același argument poate fi adus și cu privire la insecuritatea structurală a femeilor, iar reconceptualizarea feministă a securității începe cu examinarea motivului pentru care violența structurală este percepută ca fiind neproblematică. Insecuritatea și violența structurală sunt bazate pe ierarhii de gen, care standardizează vulnerabilitățile femeilor și fac ca subordonarea lor să apară ca fiind „naturală”. Ierarhiile de gen contribuie la relații inegale de putere, așadar și la securități disproporționale.

Masculinizarea securității re-marginalizează femeile - identitatea lor de gen intersectându-se cu alte identități, precum cea rasială, etnică sau socială. Acesta este un aspect pe care abordările pozitiviste nu îl iau în considerare, nici măcar feminismul liberal, care ia în considerare genul, dar îl socotește ca pe o variabilă, riscând să îl esențializeze și să promoveze determinismul biologic.

Pentru a ilustra mai bine acest argument, să considerăm rolul femeilor în agricultura de subsistență în țările în curs de dezvoltare din Africa. Deși femeile constituie 70% din forța de muncă din agricultură, posibilitatea ca acestea să dețină pământ este foarte redusă (Landesa, 2012; Vickers, 1993). Problema vine din constrângerile structurale de gen. Femeile au acces la pământ pe baza statutului lor în familie, care este ierarhic, genizat. Acestea pot lucra pământul, dar proprietatea le revine bărbaților. Este o structură normativă

genizată opresivă. De exemplu, în legile funciare cutumiare bărbații sunt considerați proprietarii pământului, ceea ce face ca drepturile femeilor de a deține pământ să depindă de relația pe care o au cu o rudă de sex masculin (Yngstrom, 2002). Mai mult, transferul de pământ este făcut de obicei prin moștenire, care merge pe linie paternă, iar când statul alocă arii de pământ cetățenilor, acestea sunt distribuite în beneficiul capetelor familiilor - bărbaților. Astfel de structuri genizate evidențiază insecuritățile specifice pe care femeile le înfruntă în economia informală: insecuritate alimentară, imposibilitatea de a avea access la active financiare sau credite, ceea ce crește riscul lor de sărăcie, punându-le într-o poziție vulnerabilă cu privire la securitatea lor economică.

Contestarea mitului protecției

Un alt mod în care genul îmbunătățește cum înțelegem securitatea este prin deconstrucția noțiunilor cheie de securitate precum „protecția”. Această parte a eseului arată că binomul securitate/protecție este înșelător și înrădăcinat în ierarhii de gen.

Tickner (2001, p.51) definește războiul ca „o construcție socială care depinde de miturile protecției”. Dihotomiile de tipul protector (bărbat) / protejat (femeie) îi subordonează instantaneu pe cei „protejați” (Young, 2003). Statele declară război în afara granițelor, dar așteaptă obediență și loialitate acasă, din partea cetățenilor. Astfel, participarea bărbaților în experiența militară este bazată pe controlarea eficientă, militarizarea

nevăzută a femeilor (Enloe, 1989). Femeile se ocupă de rănilor fizice și psihologice ale „protectorilor” odată ajunși acasă. O analiză de gen a securității relevă faptul că războaiele nu se termină odată cu semnarea tratatelor de pace, iar pacea nu este sinonimă cu securitatea. Așadar, dihotomia război/pace și asocierea frontului de război cu masculinitatea, riscul și nesiguranța, și frontului de acasă cu feminitatea și siguranța sunt superficiale și portretizează femeile ca actori pasivi – lucru care reiese cel mai bine din rezoluțiile Consiliului de Securitate al Națiunilor Unite în care femeile sunt puse în aceeași categorie cu copiii, „protejarea femeilor și a copiilor”, insinuând că femeile nu au capacitatea de a acționa și re-acționa.

Mai mult, chiar și când femeile sunt de partea „protectorilor” acestea sunt reprezentate de cele mai multe ori ca „fiicele” națiunii, nu ca „surori” (Sunindyo, 1998). Acest discurs genizat neagă capacitatea femeilor de a fi „protectori”. Această „logică de protejare masculină” (Young, 2003) influențează modul în care oamenii interpretează anumite evenimente, precum înrolarea bărbaților în armată. Statul este feminizat, fiind simbolizat de o femeie pentru care bărbații soldați trebuie să lupte și chiar să se jertfească (Wilcox, 2009, pp.78-9). De exemplu, discursurile naționaliste aseamănă frecvent națiunea cu o femeie - Germania, Britania, Mrianne (în Franța). Deconstrucția acestui discurs genizat este importantă, deoarece subliniază modul în care „uneltele” războiului, precum violul,

reprezintă o amenințare nu numai asupra securității femeilor, dar și asupra identității întregii comunități și a capacității bărbaților de a proteja. Astfel de amenințări devin discursuri genizate în care limitele corpului femeii/granițele țării trebuie să fie protejate de invazia bărbaților străini.

Mai mult, dihotomia protector / protejat ilustrează relația dintre putere și cunoaștere – cei care protejează sunt cei care definesc ce înseamnă securitatea pentru cei „protejați”. Așadar, bărbații sunt automat plasați în rolul cunoscătorilor, în timp ce femeile sunt considerate a avea un rol pasiv, a fi protejate. Dar, așa cum Sjöberg (2006) susține, presupusa stare de „protejate” face ca impactul războiului asupra vieților lor să fie mai puțin vizibil. Etichetând femeile ca fiind protejate, fără a analiza siguranța lor de fapt, nu socotim insecuritățile pe care acestea le îndură în timpul și după conflictul armat.

Concluzie

Abordat din perspectivă de gen, studiul securității are ontologii și epistemologii diferite de cele ale studiilor tradiționale de securitate și re-conceptualizează securitatea și obiectul său de referință. O astfel de analiză, dezvaluie insecurități care inițial părăsesc neproblematice. Ierarhiile de gen produc și re-produc discursuri și sisteme de dominare și insecuritate invizibile, care afectează în mod disproporțional femeile și bărbații. Analiza feminității și masculinității în securitate aprofundează această arie de studiu prin de-construcția naturii securității, relațiilor de putere și

protecție, făcând mai multe insecurități vizibile, așadar permițând metode de intervenție.

Bibliografie

Booth, K. 2007. *Theory of World Security*. Cambridge: Cambridge University Press

Devetak, R. 2013. 'Critical Theory' in Scott Burchill et al. *Theories of International Relations*. New York: Palgrave Macmillan

Enloe, Cynthia H. 1987. 'Feminists Thinking about War Militarism and Peace', în Beth B. Hess and Myra Marx Ferree (eds.), *Analyzing Gender: A Handbook of Social Science Research*, pp. 526–47. Newbury Park: Sage Publications

Enloe, C.H. 1989. *Banans, Beaches and Bases: Making Feminist Sense of International Politics*. Londra: Pandora

Enloe, C. 1996. 'Margins, Silences, and Bottom Rungs: How to Overcome the Underestimation of Power in the Study of International Relations' în Steve Smith et al. ed. *International Theory: Positivism and Beyond*. Cambridge: Cambridge University Press

Farmer, P (2004) 'An Anthropology of Structural Violence'. *Current Anthropology*. 45(3) pp. 305-325. The University of Chicago Press

Flax, J. 1987. 'Postmodernism and Gender Relations in Feminist Theory', *Signs*, 12(4), pp. 621-643

Galtung, J. 1969. 'Violence, Peace and Peace Research'. *Journal of Peace Research*, 6(3), pp. 167-191

Galtung, J. 1971. 'A Structural Theory of Imperialism'. *Journal of Peace Research*. 8(2)

Harding, S. 1987. 'Introduction: Is There a Feminist Method?' în Sandra Harding, ed. *Feminism and Methodology: Social Science Issues*. Milton Keynes: Open University Press, pp. 1-14

Harding, S. 1991. *Whose Science? Whose Knowledge? Thinking From Women's Lives*. Ithaca: Cornell University Press

Henry, M. 2007. 'Gender, Security & Development'. *Conflict, Security and Development*. 7(1), pp. 61-84

Kaplan, C. 1989. *Sea Changes: Culture and Feminism*. Londra: Verso

Landesa. 2012. *Food rights and food security*. [Online]. Accesat în 4 martie 2015.

From: <http://www.landesa.org/wp-content/uploads/Landesa-Issue-Brief-Land-Rights-and-Food-Security.pdf>

Peterson, V. Spike. 1992. *Gendered States: Feminist (Re)Visions of International Relations Theory*. Boulder, Colo.: Lynne Rienner

Peterson, V.S. and Ruyan, A.S. 1999. *Global Gender Issues*. Boulder, CO: Westview Press

Roe, P. 2014. 'Gender and 'positive' security'. *International Relations*. 28(1), pp. 116-138

Scheper-Hughes, 2004, 'Dangerous and Endangered Youth'. *Annals of the New York Academy of Sciences*. Volumul 1036, pp. 13-46

Sjoberg, L. 2006. *Gender, Justice, and the Wars in Iraq*. Lanham, MD: Lexington Books

Sjoberg, L. 2010. *Gender and International Security*. SUAși Canada: Routledge

Sjoberg, L. 2012. 'Gender, Structure and War: What Waltz Couldn't See', *International Theory*. 4(1)

Steans, J. 2006. *Gender and International Relations*. Cambridge: Polity Press

Steihm, J. H. 1982. 'The Protected, the Protector and the Defender', *Women's Studies International Forum*, 5(3/4). pp. 367-76

Sunindyo, S. 1998. 'When the Earth is Female and the Nation is mother: Gender, the Armed Forces and Nationalism in Indonesia'. *Feminist Review*, nr. 58, *International Voices*. pp. 1-21

Tickner, J.A. 1992. *Gender in International Relations: Feminist Perspectives on Achieving Global Security*. New York: Columbia Press University

Tickner, J. A. 2001. *Gendering World Politics*. New York: Columbia Press University

True, J. 2013. 'Feminism' in Scott Burchill et al. *Theories of International Relations*. New York: Palgrave Macmillan

Tong, R. 1989. 'Chapter 1'. *Feminist Thought: A Comprehensive Introduction*. Oxon, United Kingdom: Unwin Human Ltd.

Vickers, J. 1993. *Women and War*. Londra: Zed Books

Young, I. M. 2003. 'The Logic of Masculinist Protection', *Signs*, 29 (1), pp. 1-25

Yngstrom, I. 2002. 'Women, Wives and Land Rights in Africa: Situating Gender Beyond the Household in the Debate Over Land Policy and Changing Tenure Systems'. *Oxford Development Studies*, 30(1), pp. 21-40

Yuval-Davis, N, (1989) 'Chapter 1'.
În Yuval-Davis, N, *Woman - Nation - State*. London: Macmillan

Weitsman, P. 2008. 'The Politics of Identity and Sexual Violence. A Review of Bosnia and Rwanda'. *Human Rights Quarterly*, 30(3), pp. 561-578.

Whitworth, S. 1989. 'Gender in the Inter-Paradigm Debate'. *Millennium: Journal al International Studies*. 18(2)

Wilcox, L. 2007. 'Gendering the Cult of the Offensive'. În Sjoberg, L. ed. *Gender and International Security: Feminist Perspectives*. New York și Londra: Routledge

Wood, W. and Ridgeway, C.L. 2010. *Gender: An Interdisciplinary*

Perspective. Social Psychology Quarterly. 73(4), pp. 334-339

Zalewski, M. 1993. 'Feminist Theory and International Relations' în Mike Bowker and Robin Brwon ed. *From Cold War to Collapse: Theory and World Politics in the 1980s*. Cambridge: Cambridge University Press

CURSURI INTENSIVE

26-30 octombrie 2015

DIPLOMAȚIE ȘI RELAȚII INTERNAȚIONALE

Cost cursuri: 500 RON

(pentru elevi, studenți, masteranzi
și doctoranzi: 350 RON)

Luni-Vineri: 17.00-20.00

RELAȚIILE DIPLOMATICE ÎNTR-O LUME GLOBALIZATĂ

Prof. univ. dr. ambasador ȘTEFAN GLĂVAN

O CALE DE PROMOVARE A DIPLOMAȚIEI ÎN SPRIJINUL CETĂȚEANULUI - CONSULAR ASSISTANCE

Ministru consilier, Șeful Centrului pentru
situații de urgență și criză al MAE
Dr. LIVIU MIHAI DĂNILĂ

CRIZA REFUGIAȚILOR: STRATEGIILE MARILOR ACTORI INTERNAȚIONALI

Doctor în Istoria relațiilor internaționale al
Universității din Sorbona ȘTEFAN POPESCU

PROTOCOL, CEREMONIAL, IMUNITĂȚI, PRIVILEGII ȘI CORESPONDENȚĂ DIPLOMATICĂ

Ambasador GHEORGHE DINICĂ

RELAȚIILE ROMÂNIEI CU STATELE EX-SOVIETICE, RUSIA, NATO ȘI UE

Prof. univ. dr. ambasador, Președinte
Asociația Română de Politică Externă
AUREL PREDĂ

Expert în relații internaționale,
Secretar General ARPE
GHEORGHE BĂLOI

ASOCIAȚIA ROMÂNĂ DE POLITICĂ EXTERNĂ
ROMANIAN ASSOCIATION OF FOREIGN POLICY
ASSOCIATION ROUMAINE DE POLITIQUE ÉTRANGÈRE

Info: 0726.186.911
www.strategiiaplicate.ro

Cursurile se vor desfășura la CAMERA DE COMERȚ ȘI INDUSTRIE A ROMÂNIEI
din Bd. Octavian Goga nr. 2, Sector 3, București, Amfiteatrul Albastru (intrarea E, mezanin)
Coordonator proiect: VALERIU ANTONOVICI
Înscrierile se fac prin transmiterea unui e-mail cu datele candidaților la valeriu@valeriu.ro

CURSURI INTENSIVE

16-20 NOIEMBRIE 2015

Securitate & Intelligence

Cost cursuri: 500 RON

(pentru elevi, studenți, masteranzi
și doctoranzi: 350 RON)

Luni-vineri: 17.00-20.00

www.strategiiaplicate.ro

Cursurile se vor desfășura la
**CAMERA DE COMERT ȘI INDUSTRIE
A ROMÂNIEI**

Bd. Octavian Goga nr. 2, Sector 3,
București, Amfiteatrul Albastru
(intrarea E, mezanin)

Coordonator proiect:
VALERIU ANTONOVICI

Înscrierile se fac prin transmiterea unui
e-mail cu datele candidaților la
valeriuua@gmail.com.

Info: 0726.186.911

16 NOIEMBRIE

Intelligence-ul românesc - de la bipolarism la globalizare

General SRI Prof.univ.dr. CRISTIAN TRONCOTĂ

17 NOIEMBRIE

Situația internațională actuală - Asia și Africa, drumuri spre Europa

Director SRI 1997-2000, ambasador COSTIN GEORGESCU

18 NOIEMBRIE

Remodelarea economiilor prin spionaj cibernetic global

Director adjunct al Centrului Național CYBERINT GABRIEL MAZILU

19 NOIEMBRIE

Spionaj și contraspionaj industrial. Securitatea informației de business

Lect.univ.dr. Academia Națională de Poliție „Alexandru Ioan Cuza”, MIHAI MARCOCI

20 NOIEMBRIE

Securitatea de mediu în România - Scenarii și soluții

Vicepreședinte al Comisiei pentru mediu și echilibru ecologic din Camera Deputaților, deputat NINEL PEIA

Amenințări asimetrice într-o lume globalizată

Prof.univ.dr. ambasador ȘTEFAN GLĂVAN